

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce
Charitativní a sociální práce

Bc. Rostislav Vavrečka, DiS.

Aktuální trendy sociální práce
s osobami ve výkonu trestu

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedl v seznamu literatury.

V Olomouci dne 15. 4. 2015

.....

Podpis autora práce

Děkuji vedoucímu práce ThLic. Michalu Umlafovi za rady a připomínky, kterými přispěl k tvorbě mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	7
I. Teoretická část.....	9
1 Historický vývoj vězeňství.....	10
1.1 Historie vězeňství.....	10
1.2 Změny ve vězeňství a výkonu trestu odnětí svobody po roce 1989.....	11
2 Vězeňská služba	12
2.1 Úkoly vězeňské služby.....	12
2.2 Členění vězeňské služby	14
2.3 Organizace vězeňské služby.....	15
3 Vězeňská duchovenská služba	16
3.1 Smysl duchovenské služby.....	17
3.2 Církev působící v duchovenské službě	18
3.3 Ekumenický aspekt vězeňské duchovenské služby	18
4 Výkon trestu odnětí svobody.....	19
4.1 Funkce trestu	19
4.2 Věznice.....	20
4.2.1 Věznice s dohledem	21
4.2.2 Věznice s dozorem	21
4.2.3 Věznice s ostrahou	22
4.2.4 Věznice se zvýšenou ostrahou.....	22
4.3 Druhy trestu.....	23
4.4 Povinnosti odsouzených.....	25
4.5 Práva odsouzených.....	26

4.6	Programy zacházení s odsouzenými	28
4.6.1	Pracovní programy	29
4.6.2	Vzdělávací programy	29
4.6.3	Volnočasové programy	30
4.6.4	Terapeutické programy	30
5	Sociální práce s odsouzenými	31
5.1	Probační a mediační služba	31
5.2	Historie probační a mediační služby v České republice	31
5.3	Činnosti a cíle probační a mediační služby	32
5.3.1	Rada pro probaci a mediaci	33
5.3.2	Práva a povinnosti úředníků a asistentů	34
5.3.3	Mediace	34
5.3.4	Probace	37
5.3.5	Parole	37
5.4	Projekt PMS křehká šance	38
5.5	Sociální pracovníci	38
5.6	Etický kodex sociálních pracovníků	41
5.7	Aplikace metod sociální práce	41
5.8	Propuštění z výkonu trestu	43
5.8.1	Následná sociální péče v rámci státních institucí	44
5.8.2	Následná sociální péče charitativního typu	45
5.8.3	Centrum sociální prevence	46
5.8.4	Preventivní programy centra sociální prevence:	46
II.	Praktická část	48

6	Výzkumná část	49
6.1	Výzkumná metoda.....	49
6.1.1	Kvalitativní výzkum – metoda sběru dat.....	50
6.1.2	Metoda a vyhodnocení výsledků.....	51
6.1.3	Postup práce	51
6.2	Cíle výzkumu a hypotézy	51
6.3	Výzkumný soubor	52
6.3.1	Charakteristika trestu odnětí svobody a podmíněčného propuštění u výzkumného souboru	53
6.4	Vyhodnocení rozhovorů.....	54
6.5	Vyhodnocení hypotéz.....	58
6.6	Realizovaný výzkum měl ověřit následující dvě hypotézy:.....	58
7	Rozhovory	59
	Diskuze	84
	Závěr.....	86
	Anotace.....	88
	Použité zdroje	89
	Zákony.....	92
	Bibliografický záznam.....	93
	Seznam tabulek.....	94
	Seznam příloh.....	95

ÚVOD

Problematika vězeňství je oblastí, o které se ve společnosti mnoho nehovoří a o které se toho málo ví. Názory veřejnosti jsou často zkreslené. Málokdo z nás si dovede představit svůj život ve věznici. Výkon trestu odnětí svobody je zásahem do života člověka a pobyt ve věznici má pro každého dalekosáhlé důsledky. Má vliv na psychiku odsouzených i vazebně stíhaných i na jejich životní a sociální situaci. Téma své diplomové práce jsem si vybral z několika důvodů. Již deset let jsem zaměstnancem Vězeňské služby ČR. Problematika vězeňství je mi blízká, pro mě zajímavá a pro širokou veřejnost stále neznámá a pro mnohé nepochopitelná. Z důvodu přeplnění věznic se v poslední době dostávají více do popředí alternativní tresty, jako jsou veřejně prospěšné práce, mediace, domácí vězení a jiné. Alternativní tresty se tedy uplatňují zejména u méně závažných trestných činů, neúmyslných trestných činů spáchaných z nedbalosti nebo neplacení výživného. Sociální práce ve věznicích se více zaměřuje na spolupráci s probační a mediační službou při podmíněčných propuštěních z výkonu trestu odnětí svobody. Je snahou pedagogických pracovníků, psychologů, vězeňské duchovenské služby a sociálních pracovníků, aby se propuštění vězni znovu do vězení nevraceli. Cílem mé diplomové práce je popsat výkon trestu odnětí svobody od přijetí do věznice, přes pobyt až po propuštění z výkonu trestu. Práce odborného personálu věznic s vězněnými osobami. Jde o vychovatele, sociální pracovníky, speciální pedagogy, psychology, vězeňské kaplany. Dále pomoc úředníků probační a mediační služby při podmíněném propuštění z výkonu trestu a následná pomoc těchto úředníků začlenit se zpět do běžného života po podmíněném propuštění z vězení. V první kapitole je pohled na historii vězeňství. Druhá kapitola je věnována Vězeňské službě. Třetí kapitola Vězeňské duchovenské službě. Čtvrtá kapitola se věnuje výkonu trestu odnětí svobody, druhům trestů, právům a povinnostem odsouzených a programům zacházení včetně pracovních, vzdělávacích, volnočasových a terapeutických ve věznicích. Pátá kapitola se věnuje sociální práci s vězněnými osobami ve výkonu trestu a propuštěnými osobami z výkonu trestu. Přibližuje práci úředníků probační a mediační služby, mediaci, probaci, parole a další projekty probační a mediační služby. Dále se věnuje práci sociálních pracovníků při podmíněném propuštění osob z výkonu trestu a možnostem následné sociální péče ve státních organizacích a organizacích charitativních zabývajících se problematikou osob propuštěných z výkonu trestu odnětí

svobody a sociálním preventivním programům. Ve výzkumné části jsem se pokusil pomocí provedených rozhovorů získat názor vězňených a propuštěných klientů na sociální práci ve věznicích a jejich přímé zkušenosti z výkonu trestu. Dále jejich pohled na spolupráci se sociálními pracovníky a vychovateli ve věznicích. Jejich spolupráci s probační a mediační službou u těch, kteří jsou podmíněně propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody s následným dohledem probačních úředníků.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORICKÝ VÝVOJ VĚZEŇSTVÍ

Trestání se prolíná celou historií lidstva. Tak jak se vyvíjela lidská společnost, vyvíjel se i pohled na tresty a trestání. Celý vývoj trestání se postupně humanizoval.

„Ukažte mi vaše vězení a já vám řeknu, jaká je vaše společnost“

W. Churchill

1.1 Historie vězeňství

Vězení ve starověku byla místem izolace jedince. Trest v minulých dobách byl spojován především s myšlenkou odplaty a represe. Ve starověkých státech se nejčastěji trestalo trestem smrti, peněžitou pokutou, vyhnanstvím a zmrzačením těla. Odnětí svobody se jako trest neukládalo. Před příchodem křesťanství byli ti, kteří se něčím provinili trestáni podle zvykového práva. Mohli být potrestáni na životě, na těle, případně na majetku, nebo omezením svých práv, ale také vyobcováním ze společnosti nebo prodáním do otroctví. Provinilci byli zbavení všech práv. Po příchodu křesťanství se přísnost krutých trestů v některých obdobích poněkud zmírnila. V českém státě pod vedením Přemyslovců převládalo zvykové právo z dob nejstaršího slovanského osídlení, které bylo obohaceno o byzantskou právní normu „Zákon sudnyj ljudem“, která k nám pronikla s křesťanskou misí Konstantina a Metoděje (Kýr, 2005, s.26). Ve středověku bylo známo, že uvěznění může po určité době a při vhodné pomoci u vězně vyvolat jeho trvalé polepšení. Těžké zločiny se trestaly smrtí, které předcházelo mučení a věznění v hladomornách. Věznění často vedlo k trvalému poškození zdraví a pomalému umírání vězňů. Ve feudalismu byly obdobné tresty, jako ve starověku. Hlavní druhy trestů byly trest smrti, zmrzačení těla, peněžitý trest a jiné újmy. Ve středověku se přešlo k mučení, týrání a věznění provinilců. Bylo zde i období, kdy bylo trestní právo zneužíváno k potírání politických a ideových odpůrců. Soudní procesy s kacíři a čarodějníky probíhaly v Evropě do 15. Století. Tyto události neminuly ani naší zemi, což dokládají čarodějnické procesy na Jesenicku a Šumpersku. Vznikala církevní vězení jako například klášterní vězení na Mírově, kde byli internováni neposlušní kněží a vězení svaté inkvizice. Dále to byly vojenské věznice, hradní vězení, temnice, gajeje. První moderní vězeňské instituce vznikaly jako výsledek osamocených iniciativ dobročinných společností nebo jednotlivců. Moderní vězeňské objekty fungovaly jako donucovací

domovy a nápravné ústavy. Vznikaly s růstem chudoby a vzrůstající zločinnosti. V Anglii například vznikly v roce 1553 tzv. Workhousy, které se snažily převychovávat mladé lidi. První reformu vězeňství u nás zavedla Marie Terezie, která vládla v letech 1740 – 1780 a vydala nový trestní kodex, ve kterém zakázala tresty smrti, tzv. hrdelní tresty. Později zakázala i mučení. Tyto tresty však byly později znovu obnoveny císařem Františkem II. Po rozpadu habsburské monarchie v roce 1918 vzniká Československá republika a jsou provedeny nutné změny, které se týkají vězeňství. V roce 1918 byly vydány nové řády a nově upraveny předpisy o pracovním režimu delikventů. Vznikají zvláštní vězeňská oddělení. Trestní právo rozlišovalo trest smrti a přídržení v žaláři (odnětí svobody). Byla vydána nová pravidla, která rozlišovala tresty, zostření trestů a prostředky, jimiž mělo být dosaženo převýchovy. Bylo více využíváno ukládání trestů do 30 let nebo doživotní tresty. Po okupaci Československa a vytvoření protektorátu Čechy a Morava podléhala veškerá výkonná moc německé okupační správě. Německá trestní justice posílala odsouzené do koncentračních táborů, pracovních táborů nebo je popravovala (Kýr, 2005, s. 56). Po převzetí moci komunisty v roce 1948 byly vytvořeny podmínky k represivnímu státu. Vězeňský řád zavedl třídní a politickou diferenciaci vězňů. Symbolem těchto represí totalitního režimu je poslankyně JUDr. Milada Horáková a generál Heliodor Píka, kteří byli v padesátých letech popraveni. Později v šedesátých letech, pak byly stanoveny základní standardní minimální pravidla pro zacházení s vězni. Zařazování vězňů bylo do tří výchovně nápravných skupin. Byla zavedena výchovná činnost a s odsouzenými mohli pracovat vychovatelé, sociální pracovníci, speciální pedagogové a psychologové. Průkopníkem novodobé české penologie se stal Doc. PhDr. Jiří Čepelák, CSc. Byl to klinický psycholog a sociolog, který v letech 1967 – 1980 řídil Výzkumný ústav penologický v Praze.

1.2 Změny ve vězeňství a výkonu trestu odnětí svobody po roce 1989

Na základě vnitropolitických změn v Československu po roce 1989 dochází k obnově demokratického státu. Prezidentem Václavem Havlem byla vyhlášena rozsáhlá amnestie. V důsledku toho bylo propuštěno na svobodu 23 tisíc vězňů. Zbytek vězňů, kteří byli pachateli závažných násilných trestných činů a kterých se amnestie netýkala, se nespokojili se svojí situací a ve věznicích se rozšířily nepokoje a vzpoury. Nejzávažnější vzpoura proběhla v Leopoldově na Slovensku. Věznice byla částečně zničena požárem, který vzbouření odsouzení, založili a zahynul jeden odsouzený. Bylo

zraněno mnoho příslušníků i odsouzených. V roce 1990 byla vypracována koncepce reformy českého vězeňství, která i dnes představuje východisko i praktický program pro postupné vytváření moderního vězeňského systému. V roce 1992 byla dopracována koncepce reformy českého vězeňství v duchu Evropských vězeňských pravidel. Dále pak byla účinností zákona č. 555/1992 Sb. o vězeňské službě a justiční strážní ČR vytvořena k 1. 1. 1993 Vězeňská služba ČR. Náš vězeňský systém se rozvíjí a výkon vazby a trestu odnětí svobody je plně v souladu se všemi mezinárodními konvencemi a závazky, které náš stát přijal, především s Evropskými vězeňskými pravidly přijatými Radou Evropy. Vnější kontrolu provádějí poslanci parlamentu České republiky.

2 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA

Vězeňská služba vznikla na základě přijatého zákona 555/1992 Sb. o vězeňské službě a justiční strážní ČR k 1. 1. 1993.

2.1 Úkoly vězeňské služby

Posláním Vězeňské služby ČR je zajišťovat, výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby a bezpečnost a pořádek v budovách soudů. VS ČR spravuje a střeží věznice a detenční ústavy. Dále střeží, předvádí a eskortuje vězněné osoby. K dalším úkolům patří výzkum v oboru penologie, jehož výsledky aplikuje v praxi.

Vězeňská služba České republiky byla zřízena zákonem ČNR č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

S účinností od 1. 1. 2004 byla přijata novela tohoto zákona, která se zaměřila na zpřesnění některých vztahů, ať již v rámci Vězeňské služby České republiky nebo vůči stojícím mimo ni v oblasti působnosti této služby při zabezpečování vztahů s jinými službami, např. s Policií České republiky.

Činnost Vězeňské služby České republiky se řídí zejména:

zákonem č. 293/1993 Sb., o Výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů,

zákonem č. 169/1999 Sb., o Výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění vyhlášky č. 292/2001 Sb., vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Vězeňská služba plní v rámci své činnosti tyto úkoly:

- spravuje a střeží vazební věznice a věznice a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,
- spravuje a střeží ústavy pro výkon zabezpečovací detence
- střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na vězně ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,
- provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky při výkonu vazby a při výkonu trestu odnětí svobody,
- zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství,
- zajišťuje a vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,
- vede evidenci osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,
- plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána,

- zabezpečuje vzdělávání příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců Vězeňské služby, které provádí Institut vzdělávání, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby,
- poskytuje zdravotní péči osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby, v případě potřeby zabezpečuje specializovanou zdravotní péči v mimovězeňských zdravotnických zařízeních,
- prošetřuje vlastními pověřenými orgány a v součinnosti s generální inspekcí bezpečnostních sborů podle zákona č. 341/2011 Sb. o Generální inspekcí bezpečnostních sborů trestnou činnost příslušníků VSČR a jejich civilních zaměstnanců. Ve spolupráci s Policií České republiky se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- plní další úkoly podle zvláštních předpisů (Hendrych, 2010, s. 45)

2.2 Členění vězeňské služby

Vězeňská služba se dělí na Vězeňskou stráž, Justiční stráž a Správní službu. Vězeňská stráž a justiční stráž mají postavení ozbrojeného sboru.

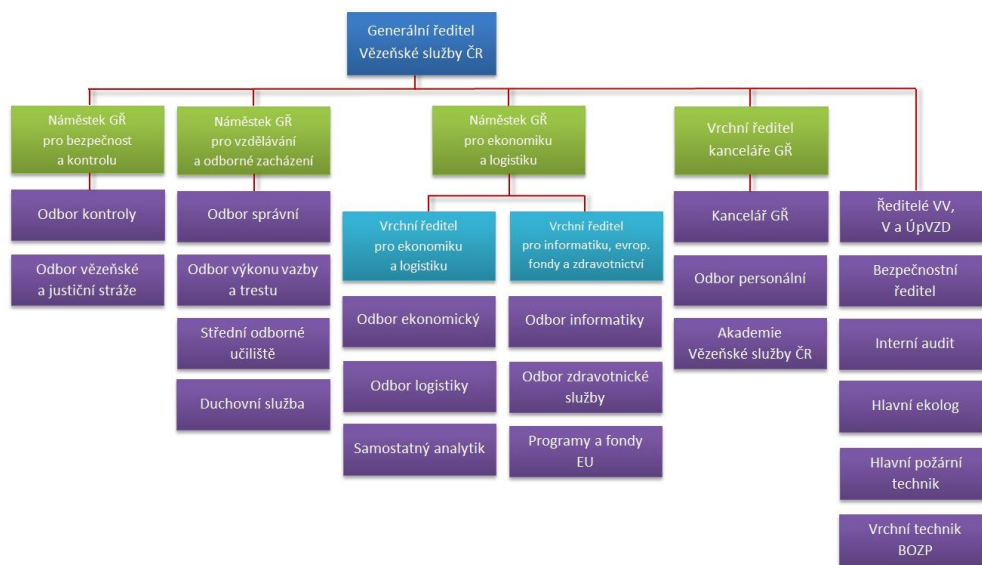
Vězeňská stráž střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody, střeží vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence a v uvedených místech zajišťuje stanovený pořádek a kázeň. Když je obviněný nebo obžalovaný, který je vazebně stíhán předvolán k soudu, převáží jej k soudu, kde jej střeží po dobu soudního jednání.

Justiční stráž zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů a státních zastupitelství a v jiných místech činnosti soudů a ministerstva spravedlnosti a v rozsahu stanoveném zákonem zajišťuje bezpečnost výkonu pravomocí soudů a státních zastupitelství. Je-li justiční stráž dočasně povolána k plnění úkolů vězeňské stráže, střeží vazební věznice a věznice, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody. Při této činnosti zajišťuje stanovený pořádek a kázeň.

Správní služba rozhoduje ve správním řízení podle zvláštních právních předpisů a zabezpečuje organizační, ekonomickou, výchovnou a další odbornou činnost. Součástí správní služby je i zdravotnická služba. Činnost správní služby zajišťují občanští zaměstnanci, kteří nejsou uniformováni. Občanští pracovníci také podléhají nařízením a tabulkám ministerstva spravedlnosti.

2.3 Organizace vězeňské služby

Organizační schéma Vězeňské služby České republiky

Obrázek 1: Organizační schéma Vězeňské služby České republiky.

Základními organizačními jednotkami Vězeňské služby jsou generální ředitelství, vazební věznice, věznice a Institut vzdělávání.

Generální ředitelství Vězeňské služby řídí, organizuje a kontroluje činnost ostatních článků organizace Vězeňské služby. Generálním ředitelem je v současné době vrchní státní rada brig. gen. PhDr. Pavel Ondrášek.

Ministr řídí Vězeňskou službu prostřednictvím generálního ředitele, kterého jmenuje a odvolává. Ministrem spravedlnosti je v současné době JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.

Za činnost Vězeňské služby zodpovídá generální ředitel ministroví. Právní úkony jménem státu činí za Vězeňskou službu generální ředitel. Jednotlivé věznice a vazební věznice zřizuje a ruší ministr. V jejich čele stojí ředitelé, které jmenuje a odvolává

generální ředitel Vězeňské služby. Ředitelé vazebních věznic, věznic a dalších organizačních článků Vězeňské služby jsou oprávněni jednat a činit právní úkony za Vězeňskou službu.

3 VĚZENSKÁ DUCHOVENSKÁ SLUŽBA

Jde o dobrovolné sdružení křesťanů, duchovních i laiků, kteří byli vedením svých církví pověřeni duchovenkou službou ve věznicích. Vězeňská duchovenká péče je nad konfesijním sdružením osob pověřených církvemi k duchovenskému působení ve věznicích, vazebních věznicích a detenčních ústavech České republiky. Působí na základě spolupráce a vzájemné tolerance jednotlivých církví a spolupracuje s vězeňským personálem na všech úrovních řízení, zejména s kaplany, za účelem vytváření vhodných podmínek pro duchovní a pastorační činnost. Právo odsouzených na duchovenké služby je dáno Zákonem č. 169/1999 Sb. o Výkonu trestu odnětí svobody. Pro výkon duchovenké služby jsou podstatné § 20 a § 43. V § 20 je garantováno právo odsouzeného na poskytování duchovních služeb. Ve druhém odstavci je řečeno, že věznice umožňují konat společenské náboženské obřady odsouzených, jejich účast na těchto obřadech je dobrovolná a věznice umožňují jejich konání zpravidla v mimopracovní době. (Motejl, 2010, s. 87). O podmínkách spolupráce věznic s registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi k zabezpečení duchovní služby hovoří §43, že na naplňování účelu výkonu trestu se v souladu se zvláštními právními předpisy mohou podílet po dohodě s GRŘ VS, případně s ředitelem věznice registrované církve a náboženské společnosti. Pověření zástupci církví a náboženských společností mohou po dobu výkonu trestu udržovat s odsouzenými osobní styk, zajímat se o jeho chování ve výkonu trestu a pomáhat mu při vytváření příznivých podmínek pro jeho samostatný způsob života (Hendrych, 2010, s. 69). Na požádání je věznice informuje o stavu převýchovy a chování odsouzeného, pokud s tím odsouzený souhlasí. U obviněných osob je právo na duchovní služby zakotveno v Zákoně č. 293/1993 Sb. o Výkonu vazby v §15. Ten hovoří o duchovních a sociálních službách a zajišťuje obviněnému právo na poskytování těchto služeb v rozsahu, který vyplývá z dalších předpisů. Mezi tyto předpisy patří Zákon č. 3/2002 Sb., o Svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností. Pověření zástupci církví a náboženských společností mohou po dobu výkonu vazby obviněné na jejich žádost navštěvovat a taková návštěva se obviněnému nezapočítává do návštěvy, na

kteřou má ze Zákona č. 293/1993 Sb. nárok. V roce 2013 byla podepsána Dohoda o duchovní službě mezi Vězeňskou službou ČR, zastoupenou tehdejšíím generálním ředitelem brig. gen. Mgr. Petrem Dohnalem, Českou biskupskou konferencí zastoupenou, kardinálem Dominikem Dukou a Ekumenickou radou církví zastoupenou Mgr. Joelem Rumlem.

3.1 Smysl duchovenské služby

Vlastním smyslem duchovní služby v souladu s příslušnými právními předpisy je:

- aplikovat právo odsouzených a obviněných na svobodu náboženského vyznání
- podílet se na změnách osobnosti odsouzených ve věznicích, nebo v samostatném oddělení vazebních věznic a na duchovní službě obviněných ve vazebních věznicích, nebo ve zvláštních odděleních věznic
- být v případě zájmu ku pomoci personálu vězeňské služby.

Církev se může podílet na naplňování účelu výkonu trestu poskytováním duchovní služby zejména:

- konáním bohoslužeb pro zájemce z řad odsouzených,
- individuálními rozhovory, pastoračními návštěvami a umožněním individuálního přístupu k náboženským úkonům,
- vedením studijních hodin k výkladu náboženských textů,
- zajišťováním duchovní a náboženské literatury a zpěvníku,
- pořádáním přednášek a besed, zejména s etickou tematikou, popřípadě koncertů hudebních skupin a jednotlivců,
- při přípravě odsouzených k jejich propuštění,
- dalšími vhodnými formami přispívajícími k dosažení účelu výkonu trest.

Vytvářejí se náboženské programy, které jsou součástí metod zacházení s vězni. Tyto programy poskytují náboženskou službu odsouzeným, kteří jsou věřící podle jejich potřeb a zvyků. Církev nabízí možnost jiné životní cesty, naději, víru, získávat jiné životní cíle a smysl života. Vězněné osoby mohou studovat náboženskou literaturu a zúčastňovat se duchovních cvičení, která vedou k odpoutávání od kriminálního prostředí (Hála, 2005, s. 122).

3.2 Církev působící v duchovenské službě

Apoštolská církev

Bratrská jednota baptistů

Církev adventistů sedmého dne

Církev bratrská

Církev československá husitská

Církev řeckokatolická

Církev římskokatolická

Českobratrská církev evangelická

Evangelická církev

Evangelická církev metodistická

Jednota bratrská

Křesťanské sbory

Náboženská společnost Svědkové Jehovovi

Pravoslavná církev v českých zemích

Slezská církev evangelická

Starokatolická církev v ČR

3.3 Ekumenický aspekt vězeňské duchovenské služby

Ekumena je ve vězení velmi důležitá. Vychází z předpokladu, že cílem duchovního naplnění Kristova poslání je být oporou všem bližním bez rozdílu vyznání, i ve vězení. Je nutné uvítat každou pomoc, která k tomuto cíli vede. Otázka po odlišnostech určitých církví, může posloužit jako výchozí bod k hlubším rozhovorům. Různost křesťanských církví je tedy spíše nabídka, jak snáze najít společenství, ve kterém se bude klient cítit dobře. Společenství, které bude blízké jeho srdci a kde jeho víra bude moci dál růst. Vždy záleží na lidech v jednotlivých církvích a sborech, jak nově příchozího přijmou, zdali ho podpoří nebo odradí.

Církev plně respektují vzájemné teologické i pastorační odlišnosti, aniž by si nárokovaly prosazování svých vlastních specifik na úkor druhých. O své víře a vlastní tradici svědčí a učí vhodným a nekonfliktním způsobem. Prostředí věznic proto nelze chápat jako misijní území pro prosazování vlastních zájmů, ale jako prostor pro službu potřebným v duchu evangelia (Motejl, 2010, s. 88).

Osoby ve výkonu trestu jsou před Bohem svobodní lidé, kteří jsou spoluodpovědní za své rozhodování i jednání, kteří nesmí být nijak nuceni ani k náboženským úkonům.

Pracovníci vězeňské duchovenské péče se řídí těmito pravidly:

- plně uznávají svobodu člověka, kterému přichází do vězení sloužit a zvěstovat evangelium,
- respektují náboženské kořeny člověka, tradici i zázemí, z nichž pochází,
- podporují původní církevní tradice člověka,
- je-li člověk již pokřtěn, uznávají platnost tohoto křtu v jeho tradici.

4 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Trest odnětí svobody je jasně vymezen a definován zákonem. Účelem trestu odnětí svobody je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v páchání další trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost. Tak je pojatá platná norma pro všechny, kdo se na práci v rámci výkonu trestu odnětí svobody podílejí. Trest je vykonáván jen takovým způsobem, že respektuje důstojnost osoby odsouzeného a omezuje působení škodlivých účinků odnětí svobody (Mařádek, 2005, s. 35). S odsouzenými se musí jednat ve výkonu trestu tak, aby bylo chráněno jejich zdraví, a rozvíjely se a podporovaly jejich postoje a dovednosti, které odsouzeným umožňují bezproblémový návrat zpět do společnosti a umožňují jim vést po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody plnohodnotný život.

4.1 Funkce trestu

Trest plní vůči pachatelům trestných činů funkci represivní. Jde o ochranu společnosti před zločinem a izolaci odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody a tím mu znemožnit páchání další trestné činnosti (Čírtková, 2004, s. 80). Dále trest plní i funkci

preventivní a vychovává odsouzeného k řádnému životu (Časopis Sociální práce, 2012, s. 50). Ale jsou i další funkce trestu. Jde o funkci vyrovnávací mezi pachatelem a obětí trestného činu, funkce izolace, kdy je zvláště nebezpečný pachatel dlouhodobě nebo na doživotí izolován od ostatní společnosti a funkce výchovná, která umožňuje změnit pachatele trestných činů (Hendrych, 2010, s. 28).

Výkon trestu odnětí svobody se řídí v českých věznicích podle Zákona č.169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a blíže ho upravuje prováděcí Vyhláška Ministra spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody č. 345/1999 Sb. Ředitelem věznice je vydán vnitřní řád, který upravuje výkon trestu odnětí svobody podle konkrétních podmínek dané věznice. Do výkonu trestu lze přijmout odsouzeného jen na základě písemného nařízení o výkonu trestu vyhotoveného soudem. Odsouzený musí být seznámen se svými právy a povinnostmi dle zákona o výkonu trestu a řádu upravující výkon trestu odnětí svobody, včetně seznámení s vnitřním řádem věznice.

Po nástupu do výkonu trestu se odsouzení umístí na přijímací oddělení po dobu nejméně jednoho týdne. Během pobytu na uvedeném oddělení se odsouzený podrobí diagnostickým a laboratorním vyšetřením. Jde o komplexní diagnostiku odsouzeného, kterou provádí odborní zaměstnanci Vězeňské služby. Jde o speciální pedagogy, psychology, sociální pracovníky a vychovatele (Časopis Sociální práce, 2012, s. 50).

4.2 Věznice

Obvinění a odsouzení se umisťují do vazebních věznic nebo věznic pro výkon trestu odnětí svobody. Pro výkon zabezpečovací detence jsou uzpůsobeny dvě věznice. Vazební věznice v Brně a věznice v Opavě (Motejl, 2010, s. 35). Zvláštní oddělení pro výkon vazby ve věznici Světlá nad Sázavou je určeno pro těhotné obviněné a obviněné s novorozenci (Nedbálková, 2006, s. 28). Zřizují se rovněž věznice pro mladistvé. Touto věznicí je věznice Všeřady (Koukolík, 2002, s. 162). Věznicemi pro odsouzené ženy jsou věznice Světlá nad Sázavou a věznice Opava.

Výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody probíhá ve věznicích Vězeňské služby ČR. V České republice máme 36 věznic, z toho 10 vazebních věznic a 26 věznic, které rozlišujeme podle režimu střežení:

- věznice typu A – s dohledem
- věznice typu B – s dozorem

- věznice typu C – s ostrahou
- věznice typu D – se zvýšenou ostrahou

4.2.1 Věznice s dohledem

Odsouzení mají volný pohyb bez omezení. V těchto věznicích nejsou dozorcí, dohled nad odsouzenými a jejich pracovní činností vykonává vychovatel nejméně jedenkrát týdně. Práce odsouzených probíhá ve většině případů mimo věznici. Volný pohyb se zpravidla umožňuje také za účelem návštěvy zdravotnických, rehabilitačních a obdobných zařízení mimo věznici. Tyto aktivity se uskutečňují na základě povolení ředitele věznice a podle jeho rozhodnutí jsou případně odsouzení doprovázeni zaměstnancem Vězeňské služby.

Při volném pohybu mimo věznici u sebe odsouzení mají propustky, ve kterých je uveden povolený prostor jejich pohybu a doba, po kterou se mohou mimo věznici pohybovat. Pokud má odsouzený návštěvu, tak není třeba, aby nad ní vykonával kontrolu zaměstnanec Vězeňské služby. Jednou za dva týdny může být odsouzenému ředitelem věznice dočasně dovoleno opuštění věznice na dobu nejdéle 24 hodin. Tomuto povolení však musí předcházet především vzorné chování odsouzeného. Do tohoto typu věznic bývají nejčastěji zařazeni pachatelé, kteří se dopustili trestného činu z nedbalosti a doposud nebyli ve výkonu trestu odnětí svobody pro úmyslný trestný čin, což by mělo postačit k naplnění účelu trestu (Hendrych, 2010, s. 55).

4.2.2 Věznice s dozorem

Odsouzení už nepohybují volně, ale organizovaně pod dohledem. Je však na řediteli věznice, jestli povolí volný pohyb určitým odsouzeným. Práce odsouzených probíhá zpravidla na nestřežených pracovištích mimo věznici, kde jsou nejméně jedenkrát za hodinu kontrolováni zaměstnancem Vězeňské služby. U odsouzených, kteří splňují tyto pracovní podmínky, lze povolit volný pohyb mimo věznici. Musí tu být ale předpoklad, že tohoto povolení pohybu mimo věznici nezneužijí (Motejl, 2010, s. 37).

Ředitel věznice má právo nařídít volný pohyb mimo věznici pouze pod dohledem. Návštěvy probíhají ve věznicích s dozorem úplně stejným způsobem jako ve věznicích

s dohledem. Soud sem posílá pachatele, kterému byl uložen trest za trestný čin z nedbalosti a který již byl ve výkonu trestu odnětí svobody pro úmyslný trestný čin.

Dále pachatele, který spáchal úmyslný trestný čin a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody ve výši nepřesahující dva roky a jestliže doposud pachatel tohoto úmyslného trestného činu nebyl ve výkonu trestu.

4.2.3 Věznice s ostrahou

Odsouzení se pohybují organizovaně pod kontrolou zaměstnance Vězeňské služby a jen velmi výjimečně je jim povolen volný pohyb v prostorách věznice. Odsouzení vykonávají práci uvnitř věznice nebo na střežených pracovištích mimo věznice. Zcela výjimečně lze povolit práci na nestřeženém pracovišti, kde pak zaměstnanec Vězeňské služby provádí kontrolu nejméně jedenkrát za 45 minut. V tomto typu věznice již návštěvy probíhají pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby. Návštěvu spojenou s dočasným opuštěním věznice nejdéle na dobu 24 hodin lze ředitelem věznice povolit pouze jednou za dva měsíce a to pouze v ojedinělých případech (Nedbálková, 2006, s. 57).

Do věznic s ostrahou jsou zařazováni pachatelé, kteří se dopustili úmyslného trestného činu nebo přečinu z nedbalosti a nejsou splněny podmínky pro zařazení do věznice s dozorem nebo se zvýšenou ostrahou.

4.2.4 Věznice se zvýšenou ostrahou

Je nejpřísnějším typem věznice. V tomto typu věznic se odsouzení pohybují organizovaně pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby. Ve věznici se zvýšenou ostrahou se odsouzení nemohou pohybovat volně. Pro volný pohyb ve věznici neexistují žádné výjimky. Odsouzení pracují přímo v celách a uvnitř věznice. Kontrola nad výkonem jejich práce je prováděna alespoň jedenkrát za 30 minut zaměstnancem Vězeňské služby. Návštěvy probíhají pouze pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby. Do věznic se zvýšenou ostrahou se zařazují pachatelé, kteří se dopustili těch nejzávažnějších trestných činů, u kterých soud uložil výjimečné tresty. Většinou jde o trestné činy spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny a zvláště závažné trestné činy, jestliže byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody ve výši osmi let (Suchý, 1991, s. 152). Tyto věznice slouží i pro pachatele, kteří se dopustili úmyslného trestného činu, a během posledních pěti let se jim podařilo uprchnout z výkonu trestu odnětí svobody.

Správné rozdělení odsouzených do těchto jednotlivých typů sleduje hlavní cíl v tom, aby pachatelé, kteří se dopustili pouze trestného činu z nedbalosti, nepřišli ve výkonu trestu odnětí svobody do styku s recidivisty a s těmi, kteří se dopustili například úmyslného trestného činu vraždy (Motejl, 2010, s. 35).

Snahou je zabránit, aby nebezpeční pachatelé a recidivisté nenakazili kriminalitou ty, jež jsou poprvé odsouzeni k výkonu trestu odnětí svobody nebo se dopustili neúmyslného méně závažného trestného činu. Hlavní roli zde hraje především soudce, který rozhoduje, ve které z uvedených věznic pachatel bude vykonávat nepodmíněný trest odnětí svobody (Sochůrek, 2007, s. 93).

Do věznic se umisťují odděleně muži od žen, mladiství odsouzení od dospělých odsouzených, recidivisté od prvotrestaných, odsouzení za úmyslné trestné činy od odsouzených za nedbalostní trestné činy, odsouzení trvale pracovně nezařaditelní od ostatních odsouzených, odsouzení s poruchami duševními a poruchami chování od ostatních odsouzených a odsouzení s uloženým ochranným léčením a zabezpečovací detencí od ostatních odsouzených (Motejl, 2010, s. 46).

4.3 Druhy trestu

Zákon 140/1961Sb., trestní zákon účinný od 1. 1. 2010 stanoví výčet jednotlivých druhů trestů, jejich uspořádání podle závažnosti a postihovaných zájmů a vzájemné vztahy mezi nimi. V České republice jsou druhy trestů taxativně vyjmenovány v § 27 Trestního zákona. Jde o tyto tresty:

- trest odnětí svobody,
- obecně prospěšné práce,
- ztrátu čestných titulů a vyznamenání,
- ztrátu vojenské hodnosti,
- zákaz činnosti,
- propadnutí majetku,
- peněžitý trest,
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- vyhoštění,
- zákaz pobytu.

V novém trestním zákoníku, který je platný od 1. 1. 2010 je ustanoven nový druh trestu, a to trest domácího vězení jako další z možných alternativních trestů. Další podstatnou novinkou, kterou obsahuje nová právní úprava trestního práva hmotného, je nová definice trestného činu, která říká, že trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně. Trestné činy se navíc nově dělí na zločiny a přečiny. Přečinem jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do tří let. Zločinem je takový trestný čin, který nebude dle trestního zákona přečinem.

Za spáchání zvláště závažného trestného činu je možno uložit výjimečný trest. Podmínky uložení tohoto trestu jsou nyní stanoveny v § 29 Trestního zákona. V novém trestním zákoníku je za trest výjimečný považován trest odnětí svobody nad 15 let až do 25 let a trest odnětí svobody na doživotí. Tato změna souvisí se skutečností, že trest odnětí svobody bude možno uložit až v délce 15 let, nebude-li se jednat o trest výjimečný.

Za zvláštní druh trestu je některými považováno také podmíněné odsouzení. Podstata podmíněného odsouzení spočívá v tom, že soud vynese odsuzující rozsudek, ve kterém uloží trest odnětí svobody, ale jeho výkon odloží pod podmínkou, že se odsouzený bude během zkušební doby řádně chovat a vyhoví stanoveným podmínkám.

Jak stanoví § 28 Trestního zákona, v konkrétním případě je možno uložit i více trestů uvedených ve zvláštní části Trestního zákona vedle sebe. Vedle trestu, který stanoví Trestní zákon ve zvláštní části, lze uložit i jiné tresty uvedené v § 27 Trestním zákoně. Nelze však uložit peněžitý trest vedle trestu propadnutí majetku a trest vyhoštění vedle trestu zákazu pobytu. Třídění trestů je možné podle různých kritérií. Jedním z nich je dělení na tresty samostatné a tresty vedlejší. Tresty samostatné jsou tresty, které je možno uložit jak samostatně, tak společně s trestem jiným. Podmínkou uložení trestu je, že je tento trest ve zvláštní části TZ za spáchání daného trestného činu výslovně stanoven. Tresty vyhoštění, zákazu pobytu, obecně prospěšných prací a peněžitý trest je však možno uložit jako trest samostatný i v případě, kdy to Trestní zákon výslovně neuvádí. Mimo těchto trestů jde o tresty odnětí svobody, zákazu činnosti, propadnutí majetku a trest propadnutí věci. Tresty vedlejší není možno uložit samostatně, ale pouze vedle jiného trestu. Zde jde o tresty ztráty čestných titulů a vyznamenání a trest ztráty vojenské hodnosti.

Dále známe tresty majetkové (peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, propadnutí majetku), tresty na cti (ztráta čestných titulů a vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti) a tresty postihující svobodu (trest odnětí svobody, obecně prospěšných prací, zákazu pobytu, zákazu činnosti, vyhoštění). Je možno k nim zařadit také podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb. zná odlišné druhy sankcí. Nenazývají se tresty, ale opatřeními, a mladistvým je možno uložit opatření výchovná, ochranná a trestní.

Mezi výchovná opatření patří dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou.

Ochranná opatření jsou ochranné léčení, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty ochranná výchova.

Trestní opatření jsou obecně prospěšné práce, peněžité opatření, peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, vyhoštění, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem a nakonec nejpřísnější odnětí svobody nepodmíněně.

4.4 Povinnosti odsouzených

V souvislosti s výkonem trestu a omezením některých jeho práv je odsouzený povinen dodržovat určité zásady a plnit povinnosti stanovené zákonem a vnitřním řádem věznice. Vzhledem ke skutečnosti, že odnětí svobody je trestem za spáchaný protiprávní čin, je zcela přirozené a spravedlivé žádat po odsouzených, aby dodržovali určité povinnosti, vedoucí k zachování pořádku v prostředí věznice (Hendrych, 2010, s. 50). Základní povinnosti odsouzených jsou vyjmenovány v § 28 Zákona č. 169/1999 Sb. o Výkonu trestu odnětí svobody a jedná se o povinnost dodržovat pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby, pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce, plnit úkoly vyplývající z programu zacházení, šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu věznice. Odsouzení jsou dále povinni podrobit se osobní prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici, lékařské prohlídce v rozsahu určeném

lékařem či dodržovat zásady hygieny. Současně je odsouzeným zakázáno tetovat sebe anebo jinou osobu, předstírat poruchu zdraví nebo se úmyslně poškozovat na zdraví. Vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví (Motejl, 2010, s. 140).

4.5 Práva odsouzených

Česká republika je právním státem a proto garantuje odsouzeným určitá práva i přesto, že spáchali trestný čin a tím porušili její právní řád. Práva, jež jsou odsouzeným zaručena, jsou stanovena v Hlavě II. Zákona o výkonu trestu a upravena rovněž v Hlavě III. Vyhlášky MS č. 345/1999, kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody.

Jednou z hlavních zásad je rovnost práv, to je, že odsouzeným ve výkonu trestu přísluší stejná práva za podmínek a v rozsahu stanoveném zákonem. Mezi další práva patří právo na poskytování zdravotní péče, přijímání a odesílání korespondence, možnost vycházek, návštěv a přijímání balíčků. Právo na duchovní a sociální služby nebo uspokojování kulturních potřeb (Motejl, 2010, s. 85).

Ustanovení upravující právo na korespondenci stanoví, že odsouzený má právo přijímat a na svůj náklad odesílat korespondenci bez omezení, pokud tento zákon nestanoví jinak. Vězeňská služba má ale oprávnění tuto korespondenci kontrolovat a seznamovat se s obsahem zasílaných písemností. V případě, že její obsah zakládá podezření, že je připravován nebo páchán trestný čin, Vězeňská služba tuto korespondenci zadrží a předá ji orgánu činnému v trestním řízení (Hendrych, 2010, s. 51). Nepřípustná je ale kontrola korespondence mezi odsouzeným a jeho advokátem, mezi odsouzeným a státními orgány České republiky nebo diplomatickou misí anebo konzulárním úřadem cizího státu, anebo mezi odsouzeným a mezinárodní organizací, která je příslušná k projednávání podnětů týkajících se ochrany lidských práv. Tato korespondence se adresátu odesílá a odsouzenému doručuje neprodleně, stejně tak jako korespondence, jež nezakládá podezření, že je připravován nebo páchán trestný čin (Motejl, 2010, s. 115). Zákon pamatuje také na odsouzené, kteří neumí nebo nemohou číst nebo psát. V tomto případě musí Vězeňská služba zabezpečit, aby byla odsouzenému došlá korespondence přečtena, aby mu byla poskytnuta pomoc při sepisování žádostí, podání a stížností státním orgánům a mezinárodními organizacím a

při dopisování s advokátem. Pro korespondenci odsouzených se na přístupném místě zřizují uzamykatelné schránky, do nichž ji mohou odsouzení vložit a jež se vybírají denně v pracovních dnech. Co se týče došlé korespondence, může si ji odsouzený ponechat u sebe v takovém množství, které odpovídá možnostem jejího uložení v přidělené skřínce. Požádá-li však odsouzený správu věznice, ta mu musí veškerou jemu adresovanou korespondenci uložit (Motejl, 2010, s. 117).

Pro návštěvy platí, že odsouzený má právo přijímat návštěvy blízkých osob na dobu celkem tři hodiny během jednoho kalendářního měsíce, a to v čase, který určí ředitel věznice, většinou ve dnech pracovního volna nebo pracovního klidu. Zpravidla mohou odsouzeného navštívit maximálně čtyři osoby včetně nezletilých dětí. Přitom platí, že nezletilé děti ve věku do 15 let se mohou zúčastnit návštěvy pouze v doprovodu osoby starší 18 let. Zákon říká, že v zájmu nápravy odsouzeného nebo z jiných závažných důvodů je možno povolit návštěvu také jiných osob než osob blízkých a také návštěvu mezi odsouzenými, jsou-li osobami blízkými. Před započítáním návštěvy jsou návštěvníci poučeni o pravidlech chování při návštěvě a je provedena osobní prohlídka osobou stejného pohlaví. Návštěvy probíhají v místnostech k tomu určených, a to pod zrakovou a sluchovou kontrolou zaměstnanců Vězeňské služby, není-li ředitelem udělena výjimka. V případě porušování pořádku, kázně nebo bezpečnosti věznice odsouzeným nebo jeho návštěvou je zaměstnanec Vězeňské služby oprávněn návštěvu přerušit nebo předčasně ukončit. Ředitel věznice může také povolit odsouzenému v souvislosti s návštěvou opuštění věznice, lze-li mít důvodně za to, že tím nebude ohrožen účel výkonu trestu (Motejl, 2010, s. 121).

Zákon o výkonu trestu rovněž upravuje nákup potravin a věcí osobní potřeby tak, že odsouzený má právo nakupovat v prodejně věznice tyto věci, případně též věci pro zájmovou a vzdělávací činnost nebo k realizaci programu zacházení. Pro tyto potřeby se ve věznicích zřizují prodejny s potravinářským, drogistickým a průmyslovým zbožím, přičemž vnitřní řád věznice stanoví minimální sortiment zboží. Prodejní doba se stanoví tak, aby odsouzení mohli využít práva nakupovat zhruba dvakrát týdně, a ceny zboží nesmí přesahovat ceny obvyklé v obci, v jejímž územním obvodu se nachází věznice. V těchto prodejnách se nákup uskutečňuje většinou bezhotovostní platbou z té části peněžních prostředků, s níž může odsouzený volně disponovat. Přitom může být ředitelem věznice stanovena nejvyšší peněžní částka, kterou může odsouzený jednorázově utratit (Motejl, 2010, s. 86).

Oddělení prevence a stížností provádí prošetřování a vyřizování stížností. Vězněné osoby mají právo si podávat stížnosti. Stížnost musí být prošetřena a vyřízena do 30. kalendářních dnů (Motejl, 2010, s. 176).

4.6 Programy zacházení s odsouzenými

Realizace programu zacházení je stanovena Zákonem č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a upřesněna Vyhláškou č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. Náležitosti dokumentace programů zacházení jsou uvedeny v Metodickém listě Generálního ředitelství VS ČR č. 18/2004, kterým se stanoví náležitosti programů zacházení a pravidla zpracovávání. Při tvorbě programů zacházení se vychází z podmínek určité věznice, skladby odsouzených a personálních možností na oddělení výkonu trestu odnětí svobody. Základním předpokladem pro zpracování programu zacházení je kvalitní komplexní zpráva o odsouzeném, kterou zpracovávají speciální pedagog, psycholog, vychovatel, sociální pracovník, lékař, vrchní dozorce, případně další odborní pracovníci věznice.

Programy zacházení, dříve nazývané resocializační programy, jsou velmi důležitou součástí výkonu trestu odnětí svobody. Programy zacházení jsou tvořeny aktivitami v několika oblastech. Jde o aktivity pracovní, vzdělávací, výchovné a zájmové (Časopis Sociální práce, 2012, s. 50).

Spočívají v tom, že věznice nabídne odsouzenému na základě komplexní zprávy a s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti odsouzeného a příčiny trestné činnosti výběr z alternativ programů. Programy musí vycházet z možností věznice, které pro odsouzeného považuje za vhodné. Při nabídce programů má věznice povinnost využít co nejširší škálu forem, metod a prostředků, které vyžadují aktivní přístup odsouzených a obsahují prvky sebeobsluhy. Realizace těchto programů závisí především na finančních prostředcích, které má věznice k dispozici. Pokud si odsouzený nevybere některý z navržených programů zacházení, musí se zúčastnit minimálního programu, stanoveného vnitřním řádem věznice. Základem jsou v takovém případě pracovní aktivity.

Součástí těchto programů jsou aktivity pracovní, vzdělávací, speciálně výchovné a zájmové. Možnost zvýšení vzdělání je umožněno těm odsouzeným, u nichž jsou pro to předpoklady. V těchto případech jsou tito odsouzení zařazováni do denní formy studia.

Vzdělávání zajišťují odloučená pracoviště středního odborného učiliště. Ve věznicích, v nichž nejsou tato odloučená pracoviště zřízena, zajišťuje vzdělávání oddělení výkonu trestu. Bez ohledu na to, do které formy vzdělávání je odsouzený zařazen, je věznice povinna vytvořit odsouzenému pro studium vhodné podmínky. Pokud odsouzený během výkonu trestu dostuduje, z dokladu o získání vzdělání nesmí být patrné, že bylo získáno ve výkonu trestu (Motejl, 2010, s. 93). Mezi speciální výchovné aktivity pak patří individuální a skupinová speciální pedagogická a psychologická působení vedená kompetentními zaměstnanci. Jde zejména o různé terapie, sociálně právní poradenství nebo tréninky zvládání vlastní agresivity. Zájmovými aktivitami se rozumí různé formy individuální a skupinové zájmové činnosti organizované a vedené zaměstnanci s potřebným odborným vzděláním, které rozvíjí schopnosti, vědomosti a sociální dovednosti odsouzených.

Naplnění cílů programů zacházení se pravidelně hodnotí, program se aktualizuje v souladu s vývojem osobnosti odsouzeného a změnami v jeho jednání a chování. Hodnocení projednají zaměstnanci oddělení výkonu trestu s odsouzeným a mohou na základě tohoto hodnocení navrhnout soudu přearažení odsouzeného do jiného typu věznice, ať už do věznice s přísnějším či mírnějším režimem.

4.6.1 Pracovní programy

Jedná se o zaměstnávání a konání prací pro zajištění každodenního provozu věznice nebo o pracovní terapie. Práce přispívá ke snižování agresivity. Pracovní terapie jsou součástí léčby drogově závislých a duševně nemocných vězňů. A samozřejmě má práce pro odsouzeného velký význam ekonomický (Hála, 2005, s. 124).

4.6.2 Vzdělávací programy

V posledních letech se klade značný důraz na vzdělávání vězňů v pracovních oborech s možností rekvalifikace či kvalifikace v řemeslech (Motejl, 2010, s. 94). Organizují se i kurzy pro práci s počítači a vedení administrativy, vzdělávání v korespondenčních kurzech. Tyto kurzy mají řádný organizační rámec a lze získat celostátní či celoevropsky platné vysvědčení či osvědčení. Vězni mohou navštěvovat individuálně výuku cizích jazyků. Dle mezinárodních platných norem nesmí být na vysvědčení uvedeno, že složil zkoušky ve výkonu trestu. Dále jde o speciálně výchovné aktivity jako sociální výcvik, pohybová terapie, sociálně-právní poradenství nebo tréninky zvládání vlastní agrese.

4.6.3 Volnočasové programy

Smyslem volnočasových programů je naučit odsouzené trávit volný čas, aktivně a smysluplně a změnit jejich životní styl po propuštění z výkonu trestu. Během výkonu trestu vyplnit čas odsouzených činnostmi zaměřenou na rozvoj osobnosti, udržení fyzické a psychické kondice, vytvoření pozitivních kulturních návyků a potřeb. V současné době, kdy v ČR většina vězňů nepracuje, nabývají volnočasové programy na významu. Volnočasové programy se rozdělují na rekreační, sportovní a kulturní.

- Rekreační programy jsou zaměřeny na sledování televize, videa, společenské hry, šachy.
- Sportovní programy jsou především míčové hry a pohybové hry. Cílem těchto programů je udržovat tělesnou kondici, vést vězně k sebeovládání, kolektivnímu soužití a rehabilitaci.
- Kulturní programy jsou zaměřeny především na vystoupení pěveckých, hudebních i dramatických souborů vězeňských i mimo vězeňských. Zájem vězňů je značný. Cílem je poskytnout odsouzeným kvalitní kulturní zážitek a motivovat je k vlastní kulturní produkci. Součástí kulturních programů je i produkce z arteterapie. Vězni se zúčastňují různých akcí, které sami pořádají se svými vychovateli.

4.6.4 Terapeutické programy

Jsou uplatňovány především u vězňů, kteří jsou závislí na drogách, alkoholu nebo mají-li nějaké psychické potíže. Práce na specializovaných odděleních pro výkon trestu odsouzených s poruchami osobnosti a poruchami chování způsobenými užíváním návykových látek vychází z toho, že v současné době je mnoho odsouzených, kteří nadměrně užívají drogy a to především pervitin (metamfetamin). Psychoterapeutické programy vycházejí z praxe v psychiatrických zařízeních, tyto se pak aplikují na vězně. Psychoterapie jsou individuální, skupinové a cílené a v terapeutických týmech pracují vychovatelé, speciální pedagogové, psychologové a sociální pracovníci (České vězeňství, 2014, str. 3). Výhoda skupinové terapie spočívá v tom, že se účastní více jedinců, vytvářejí se pozitivní vztahy a lepší komunikace s okolím. Cílem sociálně psychologického výcviku ve skupině vězňů je zvýšit jejich sociální kompetenci, formou sociálního učení je naučit adekvátně řešit běžné sociální situace dle společenských norem. To vše je realizováno technikami skupinové a individuální terapie, relaxacemi,

fyzickým zátěžovým programem, zájmovou činností, pracovním programem, vzdělávacím programem a prevencí užívání drog.

Terapeutické týmy musí procházet i pravidelnou externí supervizí, která vede k prevenci profesního vyhoření (České vězeňství, 2014, str. 4). Jde rovněž o speciální programy zaměřené na mladistvé odsouzené (Motejl, 2010, s. 93). Součástí uvedeného programu je vedení vězňů k adekvátním partnerským vztahům, mezilidských vztahů a posílit pozitivní aspekty osobnosti.

5 SOCIÁLNÍ PRÁCE S ODSOUZENÝMI

Vězeňská služba ČR je partnerem projektu Křehká šance, realizovaným Probační a mediační službou ČR. Tento projekt je spolufinancován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR (České vězeňství, 2014, str. 6).

5.1 Probační a mediační služba

Zákonem č. 257/2000 Sb. byla zřízena Probační a mediační služba.

Slovo probace pochází z latiny a znamená ověřování, zkoušení. Slovo mediace je z latinského mediatio – přímluva, smír, alternativa k soudu.

Probační a mediační služba (dále jen PMS) usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených a prevenci kriminality. Představuje novou instituci na poli trestní politiky, která vychází ze součinnosti dvou profesí. Sociální práce a práva a to zejména práva trestního. (Motejl, 2010, s. 185).

5.2 Historie Probační a mediační služby v České republice

Historie vzniku, jak se dovíme z výročních zpráv Probační a mediační služby je spojena s kulturní, společenskou a politickou tradicí naší země. Sociální práce s pachateli trestných činů vycházela zejména z konce 60. let, kdy byly snahy o systémovou práci s pachateli trestných činů, i přesto, že tehdejší režim takovým aktivitám nebyl zcela nakloněn.

Po roce 1989 zesílily aktivity k reformě trestního práva a k rozšíření škály trestů a opatření, nespojených s trestem odnětí svobody. Došlo k posílení prvků

psychosociálního zacházení s pachateli trestných činů. Do popředí zájmů se dostala i otázka postavení poškozených v trestním procesu a jejich možnosti morální i materiální satisfakce. Díky novelám trestního zákona a trestního řádu byla v 90. letech přijata řada alternativních trestů a odklonů od klasického trestního řízení. V roce 1993 byla do trestního procesu zavedena významná možnost odklonu od standardního řízení tak, aby se méně závažné a skutkově a právně jednoduché věci vyřešily mimo hlavní trestní líčení. Jde se o institut podmíněného zastavení trestního stíhání, který předpokládá, že obviněný uzavře s poškozeným dohodu o náhradě způsobené škody, a že obviněnému bude uloženo, aby ve zkušební době dodržoval přiměřená omezení, aby vedl řádný život. Institut narovnání mezi poškozeným a obviněným z roku 1995 umožňuje, aby soud ukončil trestní stíhání bez potřeby případ řešit v řádném, formálně vedeném veřejném procesu. V roce 1996 byl zaveden alternativní trest obecně prospěšných prací, kde se předpokládá rozsáhlá spolupráce probačních úředníků s obcemi. Od roku 1998 je rovněž umožněn trest podmíněného propuštění s dohledem v programech Parole.

5.3 Činnosti a cíle Probační a mediační služby

Činností PMS podle Zákona č. 257/200 Sb. se rozumí, aby PMS vytvářela předpoklady, aby věci v trestních řízeních byly ve vhodných případech projednány v některém ze zvláštních druhů trestního řízení nebo, aby mohl být uložen trest nespojený s odnětím svobody. PMS poskytuje obviněnému odbornou pomoc, spolupracuje s rodinným a sociálním prostředím, ve kterém žije a pracuje a kontroluje jeho chování. To vše směřuje k tomu, aby v budoucnu vedl řádný život.

Činnost PMS je zejména:

- obstarávání podkladů k osobě obviněného a k jeho rodinnému a sociálnímu zázemí,
- vytvářet podmínky pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání, nebo schválení narovnání. Jde o dohody mezi obviněným a poškozeným o náhradě škody nebo o dohody o narovnání,
- vykonávat dohled nad chováním obviněného, pokud je rozhodnuto o nahrazení vazby probačním dohledem,

- vykonávat dohled nad chováním obviněného, pokud je dohled uložen, kontrolovat a sledovat obviněného v průběhu zkušební doby nebo kontrolovat výkon trestu obecně prospěšných prací a výkon ochranných opatření,
- sledovat a kontrolovat chování odsouzeného v průběhu zkušební doby pokud byl odsouzený podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody (Štern, 2010, s. 76).

Probační a mediační služba ze zákona pomáhá při odstraňování následků trestných činů poškozeným a dalším osobám, které jsou dotčeny trestným činem. Tak jak jí to ukládá zákon č. 218/2003 Sb. O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže věnuje zvláštní péči mladistvým obviněným nebo osobám ve věku blízkém mladistvým a koordinuje sociální a terapeutické programy práce s obviněnými, zejména jedná li se o mladistvé uživatele omamných a psychotropních látek. Podílí se na prevenci trestné činnosti a spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení (Hendrych, 2010, s. 37).

Probační a mediační služba při těchto činnostech spolupracuje s orgány sociálního zabezpečení, školami, školskými zařízeními, zdravotnickými zařízeními, s registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi, se zájmovými sdruženími občanů, nadacemi a dalšími organizacemi, které sledují humanitární cíle. Úzce spolupracuje s orgány sociálně-právní ochrany dětí a s orgány, které poskytují dávky pomoci v hmotné nouzi.

5.3.1 Rada pro probaci a mediaci

Je poradním orgánem ministerstva spravedlnosti. Členy této rady jmenuje ministr spravedlnosti ze soudců, státních zástupců, úředníků Probační a mediační služby a dalších osob, které mají odborné znalosti a zkušenosti z oblasti probace a mediace.

- navrhuje pravidla, na jejichž základech jsou vytvářeny probační programy, standardy mediační a probační činnosti, které schvaluje ministr spravedlnosti
- projednává koncepční a metodické materiály připravené ministerstvem
- vyjadřuje se ke jmenování a odvolání vedoucích středisek PMS
- vyjadřuje se k dočasnému přidělení úředníků PMS k ministerstvu

5.3.2 Práva a povinnosti úředníků a asistentů

Úředník PMS je povinen řídit se zákony, pokyny nadřízených, které však nesmí směřovat ke způsobu a výsledku mediace. Přitom musí postupovat odpovědně, respektovat a chránit lidská práva a svobody a důstojnost člověka. Vyvarovat se maření účelu trestního řízení, musí být objektivní a nestranný. Při nedodržení kritérií může předseda senátu, samosoudce a v přípravném řízení státní zástupce úředníkovi jeho případ odejmout.

Úředník probační a mediační služby má právo nahlížet do trestních spisů vedených u soudu, státního zastupitelství a Policie České republiky, činit si poznámky a pořizovat si kopie spisů. Jednotlivé úkony podle pokynů úředníka PMS provádějí a organizačně zabezpečují asistenti středisek. Jakmile se úředník nebo asistent dozví o skutečnostech, pro které by mohl být vyloučen, neprodleně to oznámí předsedovi senátu, samosoudci či státnímu zástupci.

Cílem PMS, tak jak je uvedeno na webových stránkách PMS je:

- integrace pachatele usiluje o začlenění obviněného resp. pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je proces, který směřuje k obnovení respektu obviněného k právnímu stavu společnosti, jeho uplatnění a seberealizaci
- participace poškozeného se snaží o zapojení poškozeného do procesu vlastního odškodnění, o obnovení jeho pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost
- ochrana společnosti přispívá k ochraně společnosti účinným řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestním řízením a efektivním zajištěním realizace uložených alternativních trestů a opatření.

5.3.3 Mediace

Mediací se rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnosti směřující k urovnání konfliktního stavu a vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediace lze provádět s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného. Smyslem mediace je proto na straně jedné zmírnění či urovnání konfliktních stavů spojených s trestným činem a zmírnění škod a následků, a na straně druhé nalezení řešení v konkrétním případě. V rámci mediační činnosti ve středisku PMS v Jeseníku bylo například v období let 2011 až 2014

realizováno 32 mediací u dospělých pachatelů trestných činů a 12 mediací u mladistvých (Bilanční zpráva PMS do roku 2015, středisko Jeseník).

Mediace je z hlediska dokumentů Rady Evropy všeobecně uznávanou metodou řešení, zmírňování a předcházení konfliktů, způsobilou velice účinně a efektivně snížit zatížení soudních systémů a přitom poskytovat stranám sporů prostor k efektivnímu, cenově dostupnému a spolehlivému způsobu dosažení dohody a smírnému řešení sporu. Mediační dohody obecně jsou reálné, splnitelné, projevují reálnou vůli stran, jsou právně vymahatelné a respektují veřejný pořádek. Jednání stran může probíhat jak v podobě přímého setkání tak i nepřímě, zprostředkovaně. Mediace akcentuje hlediska zachování vztahu mezi stranami sporu, respektive pracuje se schopností stran zachovat vzájemnou komunikaci a kontakt. Mediace může představovat nákladově efektivní a rychlé mimosoudní řešení sporů v občanských a obchodních věcech prostřednictvím řízení, která jsou přizpůsobena potřebám stran sporu. U dohod vyplývajících z mediace je větší pravděpodobnost, že budou dobrovolně dodržovány a že bude mezi stranami zachován přátelský a udržitelný vztah. (Směrnice EU, 2008, s. 5).

Mediace ukončená dohodou, tedy úspěšně, přispívá k urovnání konfliktních stavů ve společnosti a zároveň ke zrychlení a zefektivnění soudního řízení při zachování vysokých nároků na spravedlivé rozhodnutí i věcnou správnost. Trestný čin nelze již v dnešní době posuzovat pouze trestním zákonem, ale nově i po stránce sociální (Holá, 2013, s. 78). K trestné činnosti přivádějí pachatele často i sociální problémy, kde se při řešení těchto problémů uplatňují sociální pracovníci. Tito sociální pracovníci zastávají funkci zprostředkovatele komunikace stejně jako mediátoři. Domnívám se, že je mediaci potřeba chápat jako jednu z metod sociální práce (Matoušek, 2003, s. 136). Poškozený prostřednictvím mediace dostává možnost určité satisfakce, o které sám aktivně rozhoduje a zpravidla bývá odškodněn mnohem rychleji než při klasickém trestním řízení. Materiální náhrada škody je však v mediaci jen částí celého procesu urovnání vztahů mezi obětí a pachatelem. Poškozenému trestnou činností často vzniká i určitá psychická škoda, jako je trauma a strach a právě tuto škodu se snaží proces mediace maximálně zmírnit, v lepším případě zcela odstranit.

Obviněnému dává mediace možnost společně s poškozeným aktivně rozhodovat o náhradě škody a osobní setkání s obětí může pachateli pomoci pochopit plně důsledky

trestného činu, který spáchal, což může být impulsem pro změnu jeho postojů a hodnot. Tyto nově nabyté postoje a hodnoty pak mohou u pachatele vést k zabránění recidivy.

V procesu mediace ale vždy k dohodě nedochází, ne každý konflikt lze urovnat, přesto i samotné setkání poškozeného a obviněného může být přínosem, kdy jen vyjasnění si okolností sporu v mediaci může být užitečným podkladem soudního řízení. Dle mého názoru je potřeba metody sociální práce více začlenit do trestní justice, aby nedocházelo k nadměrné psychické zátěži poškozených a vyřazování jedinců ze společnosti. Sociální práce v trestní justici má v podstatě funkci vyjednávání a řízení jednání mezi společností zastoupené státním zástupcem, která vyžaduje plnění svých norem a lidmi, kteří jsou ve sporu s těmito normami nebo jsou těmito spory poškozeni (Matoušek, 2005, s. 150).

Mediace tedy přináší celou řadu výhod. Již zmíněnou rychlost, přičemž na jednání se čeká přibližně jeden týden, vzniklé konflikty se tedy řeší velice brzy, bez traumatizujícího mezidobí plného nejistoty a pochybování o adekvátní náhradě vzniklé škody. Mediace v trestních věcech spočívá v práci s klienty – obviněnými a také s orgány činnými v trestním řízení a poškozenými. Mediátor mezi těmito stranami zprostředkovává výměnu informací a společenských norem. Znalostí mediačních technik by měli být vybaveni i sociální pracovníci, zabývající se rozvodovou tematikou. Nebo alespoň by měli vědět, že tato metoda existuje a doporučit ji svým klientům při řešení rozvodových sporů. Tím pádem by mohly být ušetřeny peníze daňových poplatníků za táhnoucí se rozvodová řízení. Některé rozvádějící se páry by mohly předložit jen potřebnou dohodu o úpravě výživy a výchovy dětí, ke které by jim mohl mediátor pomoci. Pozitivním aspektem mediace je také rychlost, neboť se účastníci vyhnou řízení před soudem, které bývá dosti zdoluhavé. S tím souvisí i nižší časové a finanční náklady. Pro zúčastněné strany je důležitá diskretnost. Díky tomu, že strany spolupracují na řešení, má pro ně výsledná dohoda vyšší kvalitu, než kdyby bylo vše nařízeno soudem. V soukromých kauzách může být neutrální prostředí pro klienta lepší, neboť podporuje příležitost mluvit o osobních věcech. Vyřešením sporu prostřednictvím mediace není vítězů ani poražených. Mediace jim pomáhá pohnout se kupředu, efektivně řešit spor a vyvarovat se špatných výsledků. Předpokládá se, že mediace v rozvodovém řízení umožňuje manželům kontrolu nad výsledkem a dává příležitost rozvíjet plány do budoucna adresované přímo pro konkrétní rodinu, která se mediace účastní. Účastníkům dává možnost lepší komunikace, nejedná se o nepřátelský či nepřátelský proces, ale spíše

o spolupráci. Šetří čas a tím pádem i peníze. Rodiče mají možnost i dále rozhodovat o věcech týkajících se jejich dětí. Je podporována komunikace a vzájemná spolupráce mezi rodiči i dětmi. Je zcela nesporné, že proces mediace zmírňuje napětí a nepřátelství mezi rodiči. Mediace nabízí větší rozsah variant a možností uspořádání v době po rozvodu.

5.3.4 Probace

Je ze zákona o Probační a mediační službě organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, kontrola výkonu trestu nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností, omezení a sledování chování. Dále je to sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Největší část probačních činností tvoří agenda kontroly výkonu trestu obecně prospěšných prací (OOP). Například PMS v Jeseníku spolupracuje s 58 poskytovateli výkonu trestu OOP. Rovněž tresty domácího vězení jsou nyní soudy více ukládány. Středisko PMS v Jeseníku bylo od roku 2010 pověřeno kontrolou 25 odsouzených k trestu domácího vězení (Bilanční zpráva PMS do roku 2015, středisko Jeseník).

5.3.5 Parole

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem. Soud může uložit dohled při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, při podmíněném upuštění od potrestání a může nahradit pobyt obviněného ve vazbě. Dohled probíhá pravidelnými kontakty obviněného nebo odsouzeného s probačním úředníkem (Hendrych, 2010, s. 35). Pravidelná setkání se konají na středisku PMS. Probační pracovník má právo navštívit klienta i doma. Dohled je účinná podpora a pomoc klientovi, aby vedl řádný život, ale současně i kontrolou dodržování podmínek zkušební doby, které soudce nebo státní zástupce s dohledem uložil. Pravidelná kontrola chování klienta může přispět k tomu, že klient bude schopen vést svůj život bez dalšího konfliktu se zákonem a nedojde k opakování trestné činnosti. V rámci dohledu probační úředník oslovuje i poškozené a nabízí spolupráci zejména při řešení otázek náhrady škody. Při setkáních klienta s probačním úředníkem, dostává klient prostor sdělit své starosti, zájmy a potřeby, se kterými mu může probační úředník pomoci. Toho musí klient pravidelně informovat o svém pobytu, zaměstnání či studiu, o způsobu plnění uložených povinností a o dalších důležitých skutečnostech. Spolupráce klienta s PMS je povinná a trvá až do skončení soudem stanovené zkušební doby. Klient může svým jednáním, chováním a přístupem výrazně ovlivnit, zda se osvědčil v rámci zkušební

doby nebo bude podmíněně propuštění zrušeno a on bude muset zpět do výkonu trestu odnětí svobody.

Probační úředník vede dokumentaci o průběhu celého dohledu a pravidelně informuje příslušný soud o průběhu dohledu. Klient je se zprávou seznámen, má možnost se ke zprávě vyjádřit a před odesláním na soud ji musí podepsat.

5.4 Projekt PMS křehká šance

Projekt je dlouhodobě realizovaný Probační a mediační službou ve spolupráci s Vězeňskou službou z finančních prostředků Evropského sociálního fondu v Operačním programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Projekt běží od 1. 6. 2012 a skončí 31. 8. 2015. do projektu je v současné době zapojeno devět věznic. Jedná se o věznice Heřmanice, Opava, Karviná, Plzeň, Bělušice, Příbram, Liberec, Rýnovice, Stráž pod Ralskem. Cílem tohoto projektu je odsouzené připravit pro podmíněčné propuštění, tak aby byli schopni vést soběstačný život, začlenit se do společnosti, uplatnit se na trhu práce, úspěšně se adaptovat pro život na svobodě a chránit společnost před další kriminalitou (České vězeňství, 2014, str. 6). Jde o dlouhodobou snahu PMS a VS ČR připravit odsouzené na podmíněčné propuštění inspirované projekty z Velké Británie nebo Chorvatska. Před návrhem zařazení odsouzeného do projektu se uskutečňuje společná konzultace koordinátora věznice s probačními úředníky a příslušnými pracovníky věznice. Odsouzení se o tomto projektu dovídají z letáčku umístěných na nástěnkách oddílů ve věznicích, informativními besedami a rozhovory se zájemci o podmíněčné propuštění. V rámci projektu vznikly komise pro podmíněčné propuštění. Každá z těchto komisí je tvořena třemi komisaři z PMS, VS ČR a jedním zástupcem veřejnosti. Tyto komise provádějí s kandidáty na podmíněčné propuštění parolová slyšení, kterých se účastní komisaři, odsouzený, kmenový vychovatel, administrátor, expert a asistent oběti. Členové komise pak hlasují, zda doporučí podmíněčné propuštění nebo ne. Dosud bylo v rámci tohoto projektu posuzováno 124 případů. 84 případů bylo vyhodnoceno pro podmíněčné propuštění a 40 případů bylo zamítnuto (České vězeňství, 2014, str. 8).

5.5 Sociální pracovníci

Sociální pracovník je součástí resocializačního procesu se společensky nepřizpůsobivými občany. Jeho hlavním cílem je začlenění propuštěného do společnosti

a dosažení změn jeho postojů, zvýšení jeho odpovědnosti v rozhodování a jednání v průběhu výkonu trestu. Sociální pracovník je odborným poradcem ředitele věznice v oblasti sociálně právních aspektů výkonu trestu odnětí svobody.

Sociální práce s odsouzenými je zaměřena hlavně na poskytování sociálně právního poradenství. Sociální pracovník pomáhá odsouzeným řešit sociální problémy, které jim vznikly při vzetí do vazby nebo nástupem do výkonu trestu odnětí svobody. Jsou to především rodinné a finanční problémy. Starost o nezaopatřené děti a manželky, placení výživného nebo dlužných částek na výživné, převod nevyzvednutých výplat, sociálních dávek nebo důchodů do věznice. Dále klientům vyřizuje žádosti o invalidní důchody, vyzvedává zdravotní a ortopedické pomůcky, poskytuje pomoc při vyřizování občanství ČR. Ze speciálních činností je možnost i zajištění svatebního obřadu ve věznici. V odůvodněných případech sociální pracovník žádá o pomoc sociální kurátory a kurátory v místě trvalého bydliště odsouzeného. Odsouzeným pomáhá sociální pracovník s vyřizováním občanských průkazů na magistrátu nebo jiných příslušných úřadech a získáváním k tomu potřebných dokladů jako je rodný list, oddací list, rozsudky soudů o rozvodu a doklady za ztracené nebo zničené občanské průkazy. Před propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody provádí sociální pracovník s odsouzenými výstupní pohovory. Informuje je o činnosti úřadu práce, sociálního kurátora a o podmínkách sociálního zabezpečení. Pokud mají odsouzení zájem, zajišťují klientům kontakt se sociálními kurátory. Podle sociální situace odsouzeného mu navrhuje před propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody finanční výpomoc. Každý propuštěný musí mít finanční částku potřebnou pro přepravu do místa trvalého bydliště nebo tam, kde se bude po propuštění zdržovat. Věznice musí pro odsouzené v rámci programu zacházení 3 měsíce před propuštěním vytvořit podmínky pro samostatný způsob života. Ve věznicích jsou proto zřizována výstupní oddělení (Motejl, 2010, s. 59).

Sociální pracovník se podílí na řešení rodinných problémů a spolupracuje se sociálními kurátory příslušných okresních úřadů, podle místa trvalého pobytu odsouzeného. Kontakt s kurátory probíhá většinou telefonicky, ale na základě individuální žádosti mladistvého odsouzeného lze domluvit návštěvu sociálního kurátora ve věznici. Tuto možnost využívají mladiství odsouzení před propuštěním z výkonu trestu. S kurátory řeší především bytovou situaci a domlouvají si ubytování po

propuštění z věznice. Horší situace je s hledáním zaměstnání, zde zůstává odsouzený většinou odkázán sám na sebe nebo na úřad práce (Hendrych, 2010, s. 77).

Při získávání informací o dětech a rodičích odsouzených mužů spolupracuje sociální pracovník s kurátory pro mládež a se zaměstnanci dětských domovů, domovů důchodců, léčeben dlouhodobě nemocných a nemocnic. Většinou se obrací na sociální pracovníky, případně na ředitele těchto zařízení. Pokud má některý z klientů sám zájem o pomoc probačního a mediačního pracovníka, předává mu soc. pracovník příslušnou adresu střediska PMS a klient musí sám písemně popsat svůj případ a napsat jakou pomoc potřebuje. Odsouzený požádá o návštěvu sociálního pracovníka. Lístek s požadavkem a informacemi o sobě a o požadavku se jménem a příjmením odsouzeného, datem narození předá dozorcí, ten jej předá sociálnímu pracovníkovi a ten kontaktuje klienta. Jelikož ve většině případů neví, co odsouzený požaduje, zjistí jeho požadavek a pokud jej nevyřídí hned na místě, vrací se později. O požadavku klienta sociální pracovník udělá zápis do jeho osobní karty a do interních materiálů věznice. Osoby propouštěné z výkonu trestu mají nárok na všechny dávky státní sociální podpory a dávky v hmotné nouzi (Motejl, 2010, s. 187). V praxi jde o příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a nenároková dávka mimořádné okamžité pomoci. Z dávek státní sociální podpory má pro osoby propuštěné z výkonu trestu největší význam příspěvek na bydlení. Při hledání zaměstnání se osoby propuštěné z výkonu trestu obrací na úřady práce. Sociální pracovníci ve věznicích poskytují rovněž následnou, kontinuální péči. Zkušenosti s realizací postpenitenciární péčí vedly k podnětům, díky kterým se dosud jen následná sociální péče o pachatele trestných činů transformuje v kontinuální sociální péči. Systém kontinuální sociální péče vyžaduje úzkou spolupráci sociálních pracovníků Vězeňské služby ČR s kurátory pro mládež a se sociálními kurátory úřadů obcí s rozšířenou působností nebo středisek sociální prevence. K jejímu zabezpečení je nezbytná především úzká a vzájemná informovanost obou kategorií sociálních pracovníků (Motejl, 2010, s. 190).

Systém kontinuální sociální péče zamezuje vzniku pocitů sociální izolovanosti, posiluje motivaci a úsilí klienta integrovat se do společnosti. Zprostředkování ubytování, práce, kontakt s úřady, nové pracovní zařazení, aktivuje a rozvíjí síť institucí, sdružení, společenství napomáhajících řešit problémy sociální a kriminální prevence, poskytuje péči občanovi, který se dostal do konfliktu se zákonem.

5.6 Etický kodex sociálních pracovníků

- Sociální, psychologická a zdravotní péče je založena na hodnotách demokracie a lidských práv, které jsou vyjádřeny v Chartě lidských práv Spojených národů, v Úmluvě o právech dítěte a v etickém kodexu Práv pacientů. Dále se řídí zákony toho státu, které se od uvedených kodexů odvíjejí,
- Sociální pracovník ctí jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, mateřský jazyk, věk, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.
- Mezi základní hodnoty řadíme práva jedinců na soukromí, důvěrnost, sebeurčení a autonomii. Tyto principy se uplatňují v přístupu ke klientům a musí být v souladu nejen s profesionálními povinnostmi, ale i se zákonem.
- Právo každého jedince na seberealizaci je zpochybnitelné, pokud dochází k omezení takového práva u druhých osob.
- Sociální pracovník usiluje o zajištění vysoké odborné úrovně, přičemž poskytuje pouze ty služby, které odpovídají standardům.
- Součástí etického přístupu je dobrá vůle pomáhat na základě znalostí, dovedností a zkušeností jednotlivcům, skupinám a komunitám při jejich rozvoji a při řešení konfliktů se společností.
- Profesionální odpovědnost má prioritu před osobními zájmy.

Profesionální odpovědnost je důležitá, protože sociální pracovník zasahuje do života klientů. Odhaluje také detaily ze života klientů, a proto jsou důležitá pravidla, která zajišťují klientům ochranu.

5.7 Aplikace metod sociální práce

Způsob života klientů po propuštění z výkonu trestu vychází hlavně ze sociálních návyků a způsobu života před vězněním. Snaha ustát nepříznivou situaci po propuštění kopíruje většinou předchozí způsob života.

Sociální pracovník může již ve vězení organizovat sebeobslužné aktivity, které jsou realizovány v závislosti na možnostech věznice. Na výstupních odděleních jsou k dispozici žehličky a pračky. Klienti se naučí postarat se sami o sebe, vyprat si a

vyžehlit si své oděvy. Učí se dodržovat hygienická pravidla a zásady péče o vlastní zevnějšek. Poradensko-vzdělávací cyklus vedený sociálním pracovníkem má vedle individuálního poradenství rozhodující vliv na přípravu sociálního zázemí odsouzeného pro blížící se propuštění a plynulý přechod do života za branami věznice. Tento program je zaměřený na rodinu, bydlení, trh práce a orientaci v oblasti sociální politiky státu, postupy při jednání na úřadech, cenové relace a hospodaření s finančními prostředky. Sociální pracovník klientovi navrhne návštěvu u sociálního kurátora, na úřadu práce, probační a mediační službu a poradí mu vše potřebné, co se týká života po propuštění. Pokud je odsouzený delší dobu ve výkonu trestu, je potřeba, aby si uvědomil nové cenové kalkulace potravin a dalších produktů, které potřebuje ke svému životu po propuštění. Pokud klient nemá potřebné vzdělání a má zájem se vzdělávat, existuje ve věznici výuka českého jazyka i cizích jazyků. Ve věznicích se mohou odsouzení vyučit nějakému řemeslu nebo si doplnit případně rozšířit své vzdělání. Jestliže nemá potřebnou kvalifikaci k výkonu vybraného povolání po výkonu trestu, může si zvyšovat odborné vzdělání. Jedná se o možnost vyučení ve zvoleném oboru. Vydaná vysvědčení a výuční listy jsou celostátně platná a podle mezinárodních platných norem nesmí být na vysvědčení uvedeno, že složili zkoušky ve výkonu trestu. Vzdělávací střediska umožňují odsouzeným získat ve dvou či tříletém studiu výuční list v učebních oborech strojírenská výroba, obrábění kovů, výroba konfekce, elektrotechnická výroba, stavební výroba, zpracovávání dřeva, zahradnictví nebo jiné.

Sociální pracovník může pomoci ve spolupráci se sociálním kurátorem a úřadem

práce při zajištění vhodného zaměstnání po propuštění. Dále mu poskytne pomoc při zajištění ubytování pro propuštění. Pokud má odsouzený zájem, vysvětlí mu zásady žádosti o sociální byt. Naučí ho, jak včas uhradit náklady za bydlení, energie, vodu. Podává mu informace o sociální pomoci, pomáhá při jednáních na úřadech. Před výstupem má také pomáhat navázat kontakt s rodinou, partnerem a blízkým okolím (Motejl, 2010, s. 190). Poskytuje pomoc při řešení vztahů a přístupu k okolí po propuštění, pomáhá mu naučit se hospodařit s vlastními finančními prostředky a poskytuje mu pomoc při řešení finančních pohledávek za soudní výlohy nebo dluhy za zdravotní pojištění (Hendrych, 2010, s. 77). Také mu vysvětlí pravidla společenského chování a dodržování norem, které je pro naši společnost běžné. Učí ho komunikačním dovednostem a společnému širokému základu.

5.8 Propuštění z výkonu trestu

Důvodem k propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je uplynutí doby trestu stanovené v pravomocném a vykonatelném rozhodnutí soudu a Vězeňské službě nebylo doručeno nařízení soudu k výkonu dalšího trestu. Nebo na základě obdržení písemného příkazu, aby odsouzený byl propuštěn na svobodu, vydaný soudem. Propuštění případně může nařídit státní zástupce při výkonu dozoru nad výkonem trestu, nebo o propuštění rozhodl prezident republiky při udělování milosti.

Ve věznicích jsou zřízena výstupní oddělení, do nichž se na přiměřenou dobu, zpravidla šest týdnů před očekávaným ukončením výkonu trestu umísťují odsouzení, kterým je třeba pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro samostatný způsob života. Každý odsouzený je v předvýstupním poradenství seznámen s možnostmi o následné pomoci po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody o možnostech spolupráce se sociálními kurátory a možnosti evidence na úřadu práce v místě svého trvalého bydliště (Časopis Sociální práce, 2012, s. 14).

Na výstupním oddělení se propouštěnému provede zdravotní prohlídka, vydají se mu všechny jeho osobní věci a doklady, které mu byly odebrány při příjmu do věznice a uschovány. Propuštěný dostane potvrzení o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a dostane peníze potřebné na cestu ze svého úložného. Pokud žádné peníze nemá, poskytne mu finanční hotovost věznice. Je poučen o možnostech vyřízení sociálních dávek státní sociální podpory a hmotné nouze. Dále je informován o možnostech bydlení v místě trvalého bydliště nebo v blízkém okolí. Propouštěný klient může mít problémy s ošacením, protože jsou často propuštěni v jiném ročním období, než ve kterém do vězení nastupovali. Takovým klientům jsou předány adresy Charity, Armády spásy nebo Českého červeného kříže. Tyto organizace jim mohou poskytnout obuv a ošacení (Časopis Sociální práce, 2012, s. 16).

Cílem postpenitenciární péče je podpora jedince propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody při opětovném začlenění do společnosti. Je logickým završením procesu korektivní socializace v podmínkách života na svobodě. Rozlišuje se forma nucená a dobrovolná. Nucená postpenitenciární péče má zákonem vymezená pravidla a do značné míry pokračuje omezení klienta (Jeziarska, 2013, s. 184). Nucenou formu zajišťuje již v předchozí kapitole zmiňovaná probace, ale také ochranný dohled a parole, které jsou zaváděny, organizovány a zajišťovány státem. Dobrovolná forma nemá přísná

pravidla a její využívání závisí na klientově svobodné vůli. Dobrovolnou formu zajišťují především charitativní organizace (Motejl, 2010, s. 190). Jako perspektivní se jeví některé formy systémového zacházení v podobě modifikované rodinné terapie, která je zaměřená především na zvládnutí stresu v rodině, vyplývajícího z návratu jedince z výkonu trestu odnětí svobody, na stabilizaci, eventuelně ozdravení vztahů v rodině a potlačení systémových příčin kriminálního chování (Netík, 1997, s. 46-48).

Účelnost a úspěšnost postpenitenciární péče ovlivňuje již samotný výkon trestu odnětí svobody, tedy penitenciární oblast. (Motejl, 2010, s. 190). Mezi oběma úseky existuje těsná propojenost. Odborníci vyjadřují tuto skutečnost pojmem kontinuální péče (Černíková, 1998, s. 143). Postpenitenciární péče se poskytuje jedincům po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, z důvodu obnovení jejich sociálních dovedností a postupné integrace do společnosti. Pomáhá jim překonat krizi prvních dnů na svobodě, řešení problémů, konfliktů úzkosti a překonání stigma kriminálního. Postpenitenciární péče pomáhá jedincům obnovit sociální vztahy včetně nových materiálních podmínek a profesního uplatnění. Obsah a rozsah péče je určen sociální politikou státu (Černíková, 1998, s. 140).

5.8.1 Následná sociální péče v rámci státních institucí

Postpenitenciární péči v rámci státu zajišťují především sociální pracovníci a sociální kurátoři. Nařízenou formu následné sociální péče v rámci probačního dohledu zajišťuje Probační a mediační služba dle Zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě. (Motejl, 2010, s. 185).

Například pro Probační a mediační službu v Jeseníku je důležitým partnerem ve věcech agendy dětí a mladistvých je oddělení sociálně právní ochrany dětí Městského úřadu v Jeseníku. Dále PMS spolupracuje se sociální kurátorkou, se školskými zařízeními, s Psychiatrickou nemocnicí Marianny Oranžské v Bílé Vodě, Centrem psychologických služeb a s neziskovými organizacemi jako např. Boétheia, Darmoděj, Ester, Zahrada 2000. Důležitá je spolupráce s Poradnou pro rodinu v Jeseníku a Intervenčním centrem. Dále s obcemi jako s poskytovateli výkonu trestu obecně prospěšných prací (Bilanční zpráva PMS do roku 2015, středisko Jeseník).

První cesta propuštěného jedince z věznice vede za sociálním kurátorem. Dostaví se k němu s dokladem o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, kurátor odevzdá

uvedený doklad na oddělení sociální péče (Motejl, 2010, s. 187). Odtud by se měl propuštěný dostavit na úřad práce. Úřad práce zařadí propuštěného do evidence uchazečů o zaměstnání a dá mu typy, kde by se mohl o práci ucházet. V případě, že práci nenajde, žádá o podporu v nezaměstnanosti. Pokud propuštěnému nárok na podporu nevznikne, obrátí se na příslušný městský či obecní úřad, konkrétně na sociální odbor, který mu zajistí příjem sociální podpory. Stále by měl být v neustálém kontaktu se sociálním kurátorem a informovat ho o své situaci. Sociální kurátor mu může pomoci zajistit alespoň provizorní ubytování v rámci státních i charitativních zařízení. Těžiště práce sociálního kurátora spočívá v sociálně výchovné práci s klientem, v poskytování sociálně terapeutické a poradenské služby. Cílem je integrovat klienta do užšího a širšího sociálního prostředí, to znamená vést ho, aby si osvojil sociálně akceptovatelný životní styl. Sociální kurátoři jsou zaměstnanci obecních úřadů. Poskytování péče sociálními kurátory zmírňuje důsledky výkonu vazby a trestu odnětí svobody, předchází přetrhávání pozitivních a žádoucích vztahů a připravuje své klienty na život a na integraci do společnosti. Kurátor napomáhá propuštěnému jedinci řešit jeho sociální situaci, podněcuje ho, aby se zabýval svým sociálním vývojem, tedy jaký podíl měla sociální situace na jeho kriminální kariéře a k jakým proměnám v jeho sociální situaci došlo v důsledku spáchané trestné činnosti a pobytu ve vězení. Kurátoři pro mládež se zabývají mladistvými, kteří se dopustili trestné činnosti a mají závažné výchovné problémy. Mladistvým a jejich rodinám poskytují sociálně právní poradenství, sociálně výchovnou péči a pomoc, spolupracují s ostatními zainteresovanými institucemi (Černíková, 1998, s. 145).

5.8.2 Následná sociální péče charitativního typu

Projekt LATA. Jedná se o sekundární sociální prevenci a jistou formu integrace. Lata znamená ve zkratce laskavou alternativu trestu pro adolescenty. Realizátorem je studentské sdružení. Členy sdružení jsou převážně studenti dobrovolníci z vyšších odborných nebo vysokých škol, kteří jsou zaměřeni na sociální práci. Dále jsou členy odborní pracovníci, koordinátoři, psycholog, právník. Klienty projektu jsou zpravidla mladiství a mladí dospělí, kteří mají konfliktní vztah s rodiči a inklinují k rizikovým skupinám vrstevníků (Jedlička, 2004, s. 69). Dále to jsou klienti, kteří jsou vyšetřováni na svobodě pro spáchání trestného činu, nebo se vrátili z výkonu trestu a hledají způsob,

jak se vrátit do běžného života. Klientům pomáhají řešit problémy s dokončením vzdělání, hledáním zaměstnání a vyřizováním úředních záležitostí. Dobrovolníci s klienty pracují minimálně šest měsíců, dvě až tři hodiny týdně. Sdružení LATA spolupracuje i se sociálními kurátory, soudy, věznicemi, psychiatrickými léčebnami a poradenskými pracovišti (Matoušek, 2005, s. 9-11).

Projekt LATA je sociální program, ve kterém zdarma pracují jako dobrovolníci studenti, kteří se dostávají do kontaktu s věkově blízkými rizikovými mladistvými.

5.8.3 Centrum sociální prevence.

Zřizovatelem je Spondea, o. p. s. V oblasti následné péče se věnuje mladistvým klientům a mladým dospělým, u kterých se objevují výukové nebo výchovné potíže a chovance propuštěné z výchovných zařízení a výkonu trestu odnětí svobody. Klientům zajišťuje bydlení, práci a řešení řady krizových situací, které klientům vznikají po dlouhodobém pobytu v nápravných zařízeních. Pobyt klienta v tomto zařízení je dobrovolný. V zařízení pracují speciální pedagogové, psychologové a sociální pracovníci, kteří jsou garanty kvalitní péče a vysoké odborné úrovně výchovné i sociální práce s mládeží. Klientům je poskytována pomoc při zprostředkování zaměstnání podle jejich kvalifikace a schopností (Motejl, 2010, s. 189). Mají možnost absolvovat výcvik v sociálních dovednostech, účastnit se různých zájmových kulturních aktivit. Od klientů se vyžaduje postupná samostatnost a aktivní přístup k řešení svého sociálního problému.

5.8.4 Preventivní programy centra sociální prevence:

- Program **neodkladné** péče. Do tohoto režimu jsou přijímáni klienti, kteří se nacházejí v krizovém stavu. Jsou opuštěni, zanedbaní anebo na útěku. Tito klienti přicházejí buď sami, nebo jsou odesláni jinými organizacemi. Pobyt zde trvá nejdéle tři dny.
- Program **azylové** péče. Přijímáni jsou klienti, kteří nemají možnost jiného ubytování anebo byli přeřazeni z režimu neodkladné péče. Opět je jim poskytováno ubytování, stravování. Ovšem za vlastní úhradu
- Program **preventivně výchovné** péče. Zde se objevují klienti, kteří nemají

osvojeny potřebné společensky přijatelné návyky a chování. Klienti jsou povinni aktivně se zapojovat do života komunity a plnit podmínky stanovené ve smlouvě. Výchova je realizována dle resocializačního programu, kde je definován cíl, metody, pracovníci a způsob plnění cílů programu (Hála, 2005, s. 166).

- Program **zvýšené výchovné** péče. Zde jsou zařazeni klienti se závažnějšími poruchami chování. Konkrétně jedinci, u nichž se při plnění programu preventivně výchovné péče masivně opakují výchovné problémy, klienti, proti kterým je vedeno trestní řízení nebo dohled, ale také klienti s poruchou osobnosti. Práce s klienty je opět realizována dle výše uvedeného resocializačního plánu. V průběhu resocializace spolupracují zaměstnanci s rodinami klientů, školami a zaměstnavateli. (Černíková, 1998, s. 147).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUMNÁ ČÁST

Pro řešení výzkumného problému, který se věnuje problematice nových trendů sociální práce s vězňými osobami, jsem zvolil kvalitativní přístup. Kvalitativní výzkum se provádí delším kontaktem se situací jedince nebo více jedinců. Výzkumník je hlavním instrumentem (Hendl, 2005, s. 51- 52). Kvalitativní výzkum zahrnuje pozorování, rozhovory, deníky, fotografie, terénní poznámky z pozorování, úřední dokumenty, poznámky a všechno co nám umožňuje pochopit, proč se lidé dostanou do situací, kdy spáchají trestnou činnost. Za tuto trestnou činnost jsou odsouzení k trestu odnětí svobody a z vězení se vrací po podmíněčném propuštění na svobodu. Designem zvoleným kvalitativně orientovaného výzkumu se staly případové studie vězňých osob.

6.1 Výzkumná metoda

Jako nejvíce vhodnou pro zkoumání ve vězeňském prostředí jsem zvolil kvalitativní metodu. Kvalitativní metoda pomáhá získávat hlubší informace z daného vězeňského prostředí. Dle mého názoru by nebylo možné tyto informace získat prostřednictvím kvantitativních metod.

Předností kvalitativního výzkumu je porozumění zkoumaného prostředí a zkoumaného problému v celé jeho šíři. Mezi metody sběru dat v kvalitativním výzkumu patří zúčastněné pozorování, hloubkový rozhovor, ohniskové skupiny a skupinový rozhovor, pořizování videozáznamu a triangulace (Švaříček, 2007, s. 159).

Ve své práci jsem použil metodu záměrného výběru. Je to asi nejvíce rozšířená metoda, s jakou se při kvalitativním přístupu setkáváme. U tohoto postupu cíleně vyhledáváme účastníky výzkumu podle jejich určitých vlastností. Kritériem výběru v mé diplomové práci byli příslušníci určité sociální skupiny. V mém případě to byli klienti, kteří se vrátili po odpykání poloviny trestu odnětí svobody z vězení.

Tito klienti byli podmíněčně propuštěni a byl jim vysloven dohled probačního úředníka. Na základě stanoveného kritéria jsem cíleně vyhledával pouze ty klienty, kteří prošli vězením a byli podmíněčně propuštěni s podmínkou. Zároveň jsem musel přihlížet k tomu, zda jsou tito klienti ochotni se zapojit do výzkumu (Miovský, 2006, s. 135).

Při hledání a výběru klientů pro výzkum jsem se snažil vyloučit, aby nedošlo k tzv.

zkreslení elitou. Dochází k němu, když mají pracovníci (poskytující sociální služby nebo pracovníci Probační a mediační služby) velmi dobré vztahy s klienty a pak tyto klienty doporučují. Tito klienti pak mají snahu práci těchto pracovníků chválit a negativní věci spíše zakrývat. To pak vede ke zkreslení výzkumu.

Předností kvalitativního výzkumu je zkoumání dané problematiky přímo v daném přirozeném prostředí, umožňuje získávat podrobný popis při zkoumání událostí jedince nebo skupiny, umožňuje zkoumat a studovat procesy dobře reaguje na místní situace a podmínky.

Nevýhodou kvalitativního výzkumu je, že sběr dat a jejich analýza je velmi časově náročná, je velice obtížné testovat hypotézy a teorie a získané znalosti nemusí být zobecnitelné na populaci a do jiného prostředí, výsledky výzkumu mohou být snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho osobními preferencemi (Hendl, 2005, s. 59). Kvalitativní výzkum se vyznačuje nízkou reliabilitou, ale má vysokou validitu. Metody kvalitativního výzkumu mohou být použity k získání nových neotřelých názorů na jevy, o kterých již něco víme nebo naopak porozuměním těch jevů a souvislostí, o kterých toho příliš nevíme (Strauss, 1999, s. 11).

6.1.1 Kvalitativní výzkum – metoda sběru dat

Pro výzkum jsem zvolil metodu rozhovoru pomocí návodu. Jde o polostandardizovaný rozhovor, který představuje seznam otázek, témat, které je potřebné v rozhovoru probrat (Hendl, 2005 s. 174). Takto vedený rozhovor umožňuje tazateli co nejvýhodněji využít čas k rozhovoru a dále pomáhá udržet zaměření rozhovoru a dotazovaný může uplatnit vlastní zkušenosti a perspektivy. Ze známých a dostupných definic kvalitativního výzkumu jsem si vybral pojetí podle Švaříčka (2007, s. 13 – 14), který na základě zohlednění všech charakteristik formuluje následující definici kvalitativního šetření: „Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu“. Veškeré rozhovory jsou přílohami této práce.

6.1.2 Metoda a vyhodnocení výsledků

Jako metoda vyhodnocení dat, která je vhodná pro vyhodnocení kvalitativního výzkumu, byla zvolena metoda indukce ze zjištěných výsledků a nestatistické zpracování dat. Indukce je logickou metodou, kterou je realizováno vyvozování obecných poznatků z jednotlivých dílčích údajů, které byly v rámci kvalitativního výzkumu zjištěny (Ferjenčík, 2010, s. 87). Indukce má v případě tohoto výzkumu převážně povahu indukce neúplné, tedy indukce, která má do jisté míry povahu určitého „předsudku,“ neboť premisy nevypovídají o všech předmětech množiny. Výsledkem výzkumu tak bude především explanační omezení ve formě zobecnění. (Ochrana, 2013, s. 76)

6.1.3 Postup práce

Veškeré rozhovory byly přepsány do písemné podoby a následně byly zpracovány tak, že byly nejprve jednotlivě analyzovány odpovědi v každém rozhovoru zvlášť.

Na počátku byly stanoveny čtyři kategorie, které byly následně ve výzkumu zkoumány. Jednalo se o následující kategorie:

- Přijetí klienta do věznice
- Pobyt ve vězení
- Propuštění
- Dozor Probační a mediační služby po propuštění

Nejpodstatnější údaje byly vyznačovány, podtrhávány či zvýrazňovány. Po analýze každého rozhovoru samostatně došlo k porovnání údajů získaných v jednotlivých rozhovorech, kdy byly odpovědi všech respondentů na konkrétní otázku vždy seřazeny dohromady a byly zjišťovány shodné a odlišné znaky. Následně byla realizována neúplná indukce, kdy byly na základě jednotlivých dat vyvozovány obecně platné závěry. Zjištěné závěry pak byly porovnány s hypotézami, které byly na počátku výzkumu stanoveny a rovněž s jinými výzkumy a odbornou literaturou.

6.2 Cíle výzkumu a hypotézy

Cílem této práce je popsat výkon trestu odnětí svobody od přijetí do věznice, přes pobyt až po propuštění z výkonu trestu a následný dohled a pomoc probační a mediační služby začlenit se zpět do běžného života. Cíl výzkumu pak navazuje na cíl práce – cílem

výzkumu je pojednat o pohledu klientů, kteří byly odsouzeni za trestnou činnost k odnětí svobody a následně propuštění o jednotlivých fázích výkonu trestu odnětí svobody. Stěžejní důraz ve výzkumu je kladen na spolupráci s probační a mediační službou.

V této souvislosti by výzkum měl ověřit následující dvě hypotézy:

Hypotéza č. 1: Klienti hodnotí kladně spolupráci s probační a mediační službou v průběhu výkonu trestu odnětí svobody a považují ji za přínosnou.

Hypotéza č. 2: Klienti jsou v zásadě spokojeni se spoluprací s probační a mediační službou po podmíněčném propuštění z vězení, nicméně cítí se někdy podmínkami spolupráce nadměrně zatěžováni.

6.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor sestával ze sedmi klientů, kteří byli odsouzeni k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a prošli tak výkonem trestu ve vězení. Všichni klienti byli následně podmíněčně propuštěni z výkonu trestu, přičemž jednou z podmínek je spolupráce s úředníky probační a mediační služby, se kterými klienti tudíž aktuálně spolupracují. Všichni klienti byly mužského pohlaví a za účelem zachování jejich anonymity jsou v této práci uvedeni pouze pod iniciálami, přičemž pro účely zjednodušení vyhodnocení výzkumu jim bylo přiřazeno označení „Klient A-G.“ Základní údaje o klientech byly s ohledem na přehlednost shrnuty do následující tabulky:

Tabulka 1: Výzkumný soubor respondentů

Klient	Trestná činnost	Osoba	Zaměstnání	Věznice	Zkušební doba	Dohled PMS
A	§ 188 odst. 1 § 188a odst. 1 § 187 odst. 1 TZ (omamné a psychotropní látky)	Nezaměstnaný, v evidenci ÚP, pokud pracoval - problémový 2 záznamy v opise TR	Původně topič, nezaměstnaný, v evidenci ÚP, problémový pracovník	Odsouzen na 24 měsíců, věznice s dozorem	4 roky	Ano
B	§ 171 odst. 1 (maření úř. rozh), § 213 odst. 1 (zanedbání povinné výživy), § 250 odst. 1	Více druhů trestné činnosti	Před odsouzením pracoval ve Španělsku, následně se skrýval, po	Odsouzen na 24 měsíců, věznice s dozorem.	2 roky	Ano

	TZ (podvod)		propuštění měl slíbenou práci.			
C	§ 171 odst. 1 (maření úř. rozh), § 213 odst. 2 a 3 TZ (zanedbání povinné výživy)	Řízení pod vlivem alkoholu, malý zájem o děti, navštěvoval je pod vlivem alkoholu	Nezaměstnaný	Odsouzen na 12 měsíců, věznice s ostrahou.	4 roky	Ano
D	§ 215a odst. 1 (týrání osoby ve spol. domácnosti), maření úř. rozh. podle § 171 odst. 1, písm. e) TZ	Opakovaně násilí vůči družce, 10 záznamů v rejstříku trestů, alkohol.	ZŠ vzdělání, nezaměstnaný, chce pracovat, brigády	Odsouzen na 16 měsíců, věznice s dozorem.	4 roky	Ano
E	§ 213 odst. 2 (zanedbání pov. výživy) § 247 odst.1, písm. b) (krádež) TZ	7 záznamů v TR.	Nezaměstnaný, ve vězení zájem o práci.	Odsouzen na 18 měsíců, věznice s dozorem	5 let	Ano
F	§ 250 odst. 1, 2 TZ (podvod)	Neoblíbený, často si půjčoval peníze, které nevracel, často bez práce, negativně hodnocen zaměstnavateli i kolegy.	Často nezaměstnaný, špatná pracovní morálka, nemluvené absence.	Odsouzen na 28 měsíců, věznice s dozorem.	3 roky	Ano
G	§ 188 odst. 1 § 188a odst. 1 § 187 odst. 1 TZ (omamné a psychotropní látky)	Již jako mladistvý přestupky, rodiče rovněž trestáni, problémový žák	Před odsouzením nezjištěno, ve vězení chtěl pracovat.	Odsouzen na 24 měsíců.	4 roky	Ano

zdroj: vlastní zpracování

6.3.1 Charakteristika trestu odnětí svobody a podmíněčného propuštění u výzkumného souboru

Z výše uvedené tabulky č. 1 je rovněž zřejmé, že většina klientů má stanovený dohled probační a mediační služby po podmíněčném propuštění na 4 roky (rozmezí se pohybuje 2-5 let). S ohledem na skutečnost, že jak délka trestu odnětí svobody, tak i délka dohledu, který byl stanoven v souvislosti s podmíněčným propuštěním, se u každého klienta liší. Za tímto účelem bylo realizováno statistické zpracování těchto dat, které je zaneseno do tabulky č. 2.

Tabulka 2: Statistické charakteristiky

	Průměr	Minimum	Maximum	Modus	Medián
Délka trestu	20.86	12 měsíců	28 měsíců	24	24
Délka zkušební doby	3.71	2 roky	5 let	4	4

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je zřejmé, že tresty odnětí svobody pohybovaly v rozmezí 12-28 měsíců, v průměru lze říci, že trest odnětí svobody činil 20,86 měsíce. Nejčastěji byl klientovi uložen trest odnětí svobody v délce 24 měsíců.

Pokud se týká zkušební doby, opět zde bylo zřejmé poměrně velké rozpětí, neboť se pohybovala od 2 do 5 let. V průměru činila zkušební doba 3.71 roku a nejčastěji to byly čtyři roky.

Tato statistická data mají svůj význam pro vyhodnocení rozhovorů. Je například nutné zohlednit, že jiná situace bude u klienta, který je pod dohledem úředníka probační a mediační služby pouhé dva roky a jiná situace bude u klienta, u kterého byl dohled stanoven na pět let, což je relativně dlouhá doba, čímž i povinnosti vůči probační a mediační službě budou více zatěžující.

6.4 Vyhodnocení rozhovorů

Rozhovory jsou vyhodnoceny na základě čtyř kategorií, které byly stanoveny v kapitole 6.1.3.

Přijetí klienta do věznice

Problematiku přijetí klienta do věznice zkoumaly především otázky č. 2 a 3, tedy otázka „Jak jste se smířil se svým uvězněním?“ a „Jaké byly první dny po uvěznění?“

Pokud se týká smíření se s uvězněním, bylo prostřednictvím rozhovorů zjištěno, že smířit se s uvězněním bylo na počátku pro klienty vesměs velmi těžké. Pro většinu klientů bylo obtížné především to, že neměli kontakt se svou rodinou a dětmi, nicméně někteří klienti si stěžovali i na další problémy. To potvrzuje například klient A, který

uvedl, že „z počátku jsem tomu nemohl uvěřit.... je to šok být najednou za mřížemi a plnit nějaké řády. Nemít civilní oděv, kamarády, je to hrozné.“

Je však patrné, že obtížnější byla tato situace, pro klienty, kteří se ve vězení ocitli poprvé v životě, kupříkladu klient A uvedl „je to šok.“ Lépe se s vězením vyrovnávali ti klienti, kteří již s ním měli zkušenost, což potvrzuje například klient F, který zaujal vůči uvěznění o něco neutrálnější postoj, nicméně rovněž potvrzuje, že smířit se s uvězněním není jednoduché. Uvedl totiž, že „Do vězení se nikomu nechce. Já jsem už byl několikrát ve vězení a tak jsem zvyklý nastupovat do výkonu trestu. Ale s vězením se nesmíříte nikdy. Ztratíte kontakt s dětmi, rodiči a všemi ze svého okolí.“

Zaměříme-li se na analýzu prvních dnů klientů ve vězení, lze opět vysledovat celou řadu společných znaků, na kterých se klienti shodli, resp. lze provést určitou kategorizaci klientů. V zásadě bylo možné klienty rozdělit do dvou kategorií, a to na ty, kteří již ve vězení byli v minulosti a tudíž první dny ve vězení nevnímali zdaleka tak obtížně jako klienti, kteří byli ve vězení poprvé v životě. Kupříkladu klienti D, E a F potvrzují, že s ohledem na skutečnost, že ve vězení již byli a měli jasnou představu, co od nástupu do vězení očekávat, se s pobytem ve vězení smířili velice rychle a nic je nepřekvapilo. Oproti tomu klienti, kteří byli ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé, uvádějí, že pro ně první dny byly těžké, depresivní, špatně se smiřovali s hygienickou situací ve vězení, se ztrátou soukromí, se spoluvězni stejně jako jim scházela svoboda a jejich blízcí.

Pobyt ve vězení

Na problematiku pobytu ve vězení se zaměřují především otázky č. 4,5 a do jisté míry i otázky 6 a 7, tedy otázky: „Jaké aktivity jste si vybral v rámci programu zacházení?“, „Pracoval jste ve vězení? Jakou práci jste vykonával?“, „Doufal jste, že budete propuštěn dříve, než vyprší váš trest?“ a „Co jste dělal proto, aby jste byl propuštěn na podmínku?“

Pokud se týká aktivit ve vězení, kterým se věnovala otázka 4, většina klientů si zvolila sportovní aktivity a všichni klienti měli zájem pracovat. Pouze klient D si nezvolil kromě základního programu, který si klient zvolit musí, pokud si nezvolí něco jiného, nezvolil žádné další aktivity. I tento klient měl však zájem o práci.

Dle odpovědí na otázku č. 5 všichni klienti z rozhovoru ve výkonu trestu odnětí svobody pracovali. Jak sami uvádějí „když pracujete tak vám to tam rychleji utíká. A

máte kázeňské odměny. Třeba balíček navíc nebo nákup v kantýně. “ Další klient uvedl, že *„Když pracujete tak vám to rychleji utíká. A taky si zaplatíte výživné a dluhy.“*

Všichni klienti, se kterými byl realizován rozhovor, shodně uvedli, že doufali v podmíněčné propuštění z vězení. Pokud se týká toho, co klienti pro podmíněčné propuštění dělali, zmiňují klienti zejména práci, dodržování veškerých pravidel a snahu nevyvolávat konflikty s vězni a nezapojovat se do konfliktů. Z odpovědí je zřejmé, že klienti měli od počátku či téměř od počátku uvěznění jasnou představu o tom, že chtějí usilovat o podmíněčné propuštění a měli navíc představu o tom, jakým způsobem se aktivně podílet na tom, aby skutečně bylo podmíněné propuštění schváleno.

Propuštění

Problematiku podmíněčného propuštění zkoumaly především otázky č. 8, 9 a 10, tedy otázky: *„Byl jste připraven na dřívější propuštění?“*; *„Měl jste zajištěnou práci a bydlení?“* a *„Jaký byl váš návrat po podmíněčném propuštění? Kdo vám pomáhal?“*

Z výzkumu vyplynulo, že všichni respondenti byli na podmíněčné propuštění připraveni a vesměs o této otázce komunikovali s rodinnou. Velká část respondentů měla po propuštění zajištěnou, případně alespoň přislíbenou práci stejně jako bydlení, velmi často se jim snažila pomoci rodina (rodiče, družka, babička apod.).

Situaci po podmíněčném propuštění vnímala většina klientů pozitivně, nicméně objevili se i drobné problémy, kupříkladu klientovi A nevyšla původně domluvená práce a musel narychlo hledat jinou práci. Nejvíce negativně na situaci po podmíněčném propuštění nahlížel klient C, který uvedl: *„Bylo to těžší, než jsem si původně myslel. Špatné to bylo s prací. Nakonec jsem měl jen brigádu. A ještě mně vyřadili z Úřadu práce, když jsem tam jednou nepřišel. Zapomněl jsem na to. Musel jsem se postarat sám. Rodiče a sestra již zemřeli. Ale s rodiči jsem neměl dobré vztahy. Byl jsem adoptovaný a to se hodně projevilo na našem vztahu. Asi si mysleli, že jsem měl být lepší.“*

Dozor Probační a mediační služby po propuštění

Tuto problematiku zkoumali zejména otázky č. 11 a 15. Otázka č. 11 se zaměřuje na činnost probační a mediační služby ve vězení, otázka č. 15 pak po propuštění v době, kdy je klientovi soudně stanoven dohled. Z rozhovorů však vyplynulo, že většinou

klientů pomohl s vyřízením podmíněného propuštění úředník probační a mediační služby, čehož si klienti jsou vědomi a váží si tohoto přístupu.

Klient F například uvedl, že *„Ještě ve vězení, když se blížila polovina trestu tak jsem kontaktoval probační službu. Úředník mi pomohl se žádostí o podmíněné propuštění. Měl jsem dobré hodnocení věznic, kázeňské pochvaly.“* Klient G pak s probační a mediační službou spolupracoval ve vězení patrně nejintenzivněji, neboť uvedl, *„Docházeli za mnou do věznice a pomáhali mi vyřizovat podmíněné propuštění. Měl jsem 5x pochvalu a hodně kladných bodů. Taky jsem měl hezké hodnocení od vychovatele.“* Nevýhodou odpovědí je, že řada klientů na otázku č. 11 odpovídala tak, že se vlastně jednalo až o pomoc probační a mediační služby po propuštění, nicméně pak v otázce 15 naopak připouštějí, že jim probační a mediační služba pomohla zařídit propuštění apod. Z tohoto pohledu je pak poměrně obtížné zhodnotit, nakolik probační a mediační služba pomohla klientům ve vězení, a jak ji vnímali.

Otázka 15 se pak zaměřovala na spolupráci klienta s probační a mediační službou po jeho podmíněném propuštění z vězení. Klienti zde obvykle zmiňují, že mají povinnost se u úředníka probační a mediační služby pravidelně hlásit, dokládají například, že mají kde bydlet, že pracují, případně i to, že platí výživné na děti apod. Zde lze opět identifikovat dvě skupiny klientů, a to skupinu, která je s probační a mediační službou jednoznačně spokojená a druhou skupinu, která sice s probační a mediační službou nemá zásadní problémy, nicméně ji zatěžuje například časté dojíždění na probační a mediační službu, či vyptávání se ze strany probačních úředníků.

To lze doložit následujícími úryvky rozhovorů:

Klient E patří ke spokojeným a uvedl, že *„pracovníci probační a mediační služby mi hodně pomohli.“* Zde stojí za zmínku, že klient E má z klientů ve výzkumu stanovenou nejdelší dobu dohledu (5 let), čímž by se mohlo na první pohled zdát, že bude probační a mediační službou nejvíce zatěžován z hlediska toho, že musí být v kontaktu s úředníky nejdelší dobu. Není to však pravdou, naopak tento klient je s prací úředníků probační a mediační služby velmi spokojen.

Rovněž klient F je jedním z klientů, který je s probační a mediační službou jednoznačně spokojený a návštěvy u úředníků této služby považuje za přínosné. Klient F totiž hodnotí práci probační a mediační služby *„Perfektně. Hodně mi pomohli ve vězení“*

s podmíněným propuštěním, ale i tady v J. mi paní P. hodně pomáhá. Radí mi. Splácím dluhy.“

Vedle toho například klient D a klient G se cítí být spolupráci s probační a mediační službou zatěžováni. Klient D například uvedl: *„Zatěžuje mě to pravidelné docházení na probační a mediační službu. Jednou jsem nemohl přijít, protože jsem byl nemocný, jindy si zase musím brát v práci volno.“* Podobně i klient G uvedl: *„Ve vězení mi hodně pomohli s tím podmíněným propuštěním. Byl jsem rád, že jsem šel domů. Ale teď do docházení na probačku a to vyptávání mi už pomalu leze na nervy.“*

V zásadě však ani u klientů, kteří uvádějí, že je docházení za úředníky služby zatěžuje, nelze identifikovat, že by byli s probační a mediační službou nespokojeni, většina z nich uvádí, že zejména ve vězení a při propuštění jim úředníci probační a mediační služby hodně pomohli, například klient D, který patřil mezi kritičtější klienty, rovněž uvedl, že *„Po návratu z vězení jsem musel pravidelně docházet za úřednicí probační a mediační služby. Taky jsem neměl peníze, tak jsem dostal pomoc 1000Kč,- od sociálního kurátora. Musel jsem si taky vyřizovat občanský průkaz.“* Z toho plyne, že klient si v zásadě uvědomuje pomoc a přínosy spolupráce s probační a mediační službou i se službami sociálních kurátorů. Častý kontakt s probační a mediační službou jej sice zatěžuje, nicméně i přesto je raději podmíněčně propuštěn s dohledem úředníků služby, než aby byl nadále ve vězení a přínosy probační a mediační služby uznává. Nelze tedy rozhodně tvrdit, že by klienti byli s probační a mediační službou nějak výrazně nespokojeni.

6.5 Vyhodnocení hypotéz

6.6 Realizovaný výzkum měl ověřit následující dvě hypotézy:

Hypotéza č. 1: Klienti hodnotí kladně spolupráci s probační a mediační službou v průběhu výkonu trestu odnětí svobody a považují ji za přínosnou.

V této souvislosti bylo zjištěno, že za řadou klientů docházel úředník probační a mediační služby i do vězení a spolupracoval s nimi, většině klientů pak úředníci probační a mediační služby pomohli vyřídit podmíněné propuštění, s čímž jsou klienti spokojeni a oceňují činnost probační a mediační služby v této oblasti. Nevyskytl se žádný klient, který by v rámci svého pobytu ve vězení hodnotil činnost probační a mediační služby negativně, je však pravdou, že klienti si někdy otázku č. 11 špatně

vyložili a odpovídali spíše ve vztahu k situaci krátce po propuštění, čímž bylo nutné tuto hypotézu vyhodnocovat nejen na základě otázky č. 11, ale také v kontextu dalších otázek (především otázky č. 15, nicméně řada klientů zmínila probační a mediační službu i v odpovědích na jiné otázky).

Z realizovaného výzkumu lze však dovodit, že uvedená hypotéza byla v této práci potvrzena.

Hypotéza č. 2: Klienti jsou v zásadě spokojeni se spoluprací s probační a mediační službou, po podmíněném propuštění z vězení, nicméně cítí se někdy podmínkami spolupráce nadměrně zatěžováni.

V této souvislosti bylo zjištěno, že většina klientů hodnotí spolupráci s probační a mediační službou kladně, nicméně najdou se klienti, kteří se skutečně cítí zatíženi častými návštěvami u probačního úředníka (např. klientovi A přijde mnoho, navštěvovat úředníka každé dva měsíce či jim přijde nadměrné vyptávání pracovníků probační a mediační služby. Přesto se však nevyskytl žádný klient, který by si na úředníky probační a mediační služby výrazněji stěžoval. Hypotézu č. 2 tak lze potvrdit.

7 ROZHOVORY

Klient A.

Klient L. P.

Odsouzený za trestné činy nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 odst. 1, trestního zákona, trestný čin šíření toxikomanie podle § 188a odst. 1 trestního zákona a pomoc k trestnému činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 10 odst. 1, písmena c) k § 187 odst. 1 trestního zákona

Obžalovaný nejméně ve dvaceti případech poskytl obžalované V. N. prostory ve svém bytě ve městě Z H prostory ve svém bytě k výrobě drogy zvané pervitin, obsahující psychotropní látku, zvanou metamfetamin. V bytě rovněž přechovával předměty určené k výrobě této psychotropní látky. Obžalovaný byl odsouzen podle § 187 odstavec 1 trestního zákona za použití § 35 odstavec 1 trestního zákona k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roků.

Podle § 39a odstavec 2 písmeno b) trestního zákona se obžalovaný pro výkon trestu zařazuje do věznice s dozorem.

K osobě obžalovaného L. P. soud zjistil, že je nezaměstnaný, vedený v evidenci uchazečů o zaměstnání. Pracoval jako topič a zaměstnavatelem byl hodnocen jako problémový pracovník, který nedodržel pracovní dobu. V místě trvalého bydliště byl projednáván pro přestupek. V opise trestního rejstříku má obžalovaný dva záznamy, když naposledy byl odsouzen okresním soudem za pomoc k trestnému činu nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců se zkušební lhůtou v trvání tří roků.

Obžalovanému přitížila okolnost, že se trestné činnosti dopouštěl po delší dobu a že již byl v minulosti trestán soudem pro stejnou trestnou činnost. Polehčující okolnosti u něj soud neshledal.

Okresní soud v Pardubicích rozhodl podle § 331 odst. 1 tr. řádu a § 61 odst. 1 písm. a) tr. zákona o podmíněčném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a podle § 63 odst. 1 tr. zákona se stanoví zkušební doba v trvání čtyř let a zároveň se nad odsouzeným vyslovuje dohled.

Po telefonickém rozhovoru byla domluvena osobní konzultace na Probační a mediační službě.

Otázky:

1. Před uvězněním jste žil sám, nebo jste měl rodinu?

Byl jsem a pořád jsem svobodný. Bydlel jsem u rodičů a později jsem si pronajal svůj byt. Tam jsem bydlel se svoji kamarádkou. S tou, která tam vařila ten pervitin.

2. Jak jste se smířil se svým uvězněním?

Z počátku jsem tomu nemohl uvěřit. Myslel jsem si, že dostanu podmínku. Ale když už jsem jednu měl tak se to asi dalo čekat. Je to šok být najednou za mřížemi a plnit nějaké řády. Nemít civilní oděv, kamarády, je to hrozné.

3. Jaké byly první dny po uvěznění?

Bylo to těžké si zvyknout. Na cele spoluvězni, zápach, omezená hygiena. První měsíc byl hrozný, než si na všechno zvyknete. Nejhorší je si zvyknout na ty lidi, na spoluvězně. Jsou tam různé exoti.

4. Jaké aktivity jste si vybral v rámci programu zacházení?

Vždycky si musíte něco vybrat, třeba jen to základní. Chtěl jsem pracovat, aby mi po odpykání trestu nezůstaly dluhy. Měl jsem taky nějaké sportovní aktivity, fotbal a volejbal. Hlavně jsem se snažil nemít kázeňáky. To jsou kázeňské přestupky. To pak máte všechno omezené. Televizi.

5. Pracoval jste ve vězení? Jakou práci jste vykonával?

Chtěl jsem pracovat hned od začátku. Uklízel jsem ve věznici. Venkovní i vnitřní prostory. Když pracujete tak vám to tam rychleji utíká. A máte kázeňské odměny. Třeba balíček navíc nebo nákup v kantýně.

6. Doufal jste, že budete propuštěn dříve, než vyprší váš trest?

O to jsem se snažil od začátku sekat latinu a všechno plnit, abych šel domů dříve. Na půlku.

7. Co jste dělal proto, aby jste byl propuštěn na podmínku?

Všechno jsem dodržoval, pracoval jsem a chodil jsem na volnočasové aktivity. Hlavně se nesmíte nechat vyprovokovat k nějakým hádkám se spoluvězni a už vůbec ne k nějakým rvačkám. Z toho jsou kázeňské tresty a to pak můžete na nějakou půlku zapomenout.

8. Byl jste připraven na dřívější propuštění?

Byl. Spolupracoval jsem ve věznici s Probační a mediační službou. Těšil jsem se, že půjdu domů dříve. Psal jsem to rodičům.

9. Měl jste zajištěnu práci a bydlení?

Měl jsem přislíbenou práci i bydlení jsem měl. Rodiče mi chtěli pomoci. Vlastně je to podmínka, když jdete dřív domů na podmínku, mít práci a bydlení.

10. Jaký byl váš návrat po podmíněčném propuštění? Kdo vám pomáhal?

Trošku to bylo jiné. Koukali na mně, že jsem už doma, myslím kamarádi. Ale rodiče mi hodně pomáhali. Tu práci co jsem měl zajištěnou, tak ta nakonec padla a já jsem musel rychle najít jinou. Nejvíce rodiče. Věřili mi, že už se tam nevrátím. Myslím do vězení

11. Jak jste spolupracoval s probační a mediační službou ve vězení?

S úředníkem PMS jsem projednával své podmíněčné propuštění. Dostal jsem od nich pokyny, co musím doložit, jak mám žádat a co mám udělat.

12. Kdo vám ještě ve vězení pomáhal a s kým jste spolupracoval?

Ve vězení mi pomáhali vychovatelé. Na bachaře nevzpomínám v dobrém. Je tam šikana. Ale vychovatelé vám pomáhají a jsou vstřícní. Když máte problém, tak se s nima dá hovořit. A při odchodu z věznice mi pomáhala sociální pracovnice. Říkala mi, co mám dělat po návratu. Kam mám zajít a co mám vyřizovat. Úřad práce, sociální kurátor, PMS.

13. Jaký je váš život nyní po návratu z vězení?

Už jsem si zvykl. Pracuju a bydlím znovu ve svém bytě. Myslím, že to v pohodě zvládnou.

14. Jak hodnotíte vaše vězení a podmíněčné propuštění?

Do vězení už bych se nechtěl nikdy vrátit. Až to všechno skončí, požádám si o výmaz trestu. To, že jsem šel dříve, mi připadalo jako zázrak. Hrozně jsem chtěl domů.

15. Jak hodnotíte práci probační a mediační služby?

Hned po propuštění jsem se musel nahlásit na PMS u jedné úřednice. Podepsal jsem program dohledu. Musel jsem se tam pravidelně hlásit. A taky ukázat, že pracuju a vydělávám a mám kde bydlet. Musím tam chodit co dva měsíce. Myslím, že je to moc často, ale jinak to jde.

Klient B.

Klient M. Š.

Odsouzený za trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí § 171 odst. 1 tr. zákona, zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zákona. a za trestný čin podvod ! 250 odst.1 tr. zákona.

M. Š. řídil motorové vozidlo Ford, byl zastavován hlídkou PČR. On však nezastavil, poté byl hlídkou pronásledován a dostižen. Šetřením bylo zjištěno, že vozidlo řídí, ač nemá řidičské oprávnění. Vozidlo řídil přesto, že mu byl pravomocným rozhodnutím Městského úřadu v KV uložen zákaz řízení všech motorových vozidel na dobu 12 měsíců. Dále byl obžalován za neplacení výživného na jedno nezletilé dítě. Výživné platil nepravidelně a nakonec přestal platit výživné úplně. Navíc byl rovněž obžalován za trestný čin podvodu, kdy si od svého známého vypůjčil 150 000 Kč,- na zakoupení motorového vozidla. Toto vozidlo si však nekoupil a peníze utratil pro svoji osobní potřebu. Vypůjčené peníze poškozenému nevrátil.

Nakonec byl obžalovaný odsouzen k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 24 měsíců. Pro výkon tohoto trestu byl obžalovaný zařazen do věznice s dozorem.

Po odpykání poloviny trestu si odsouzený ve spolupráci s Probační a mediační službou požádal o podmíněčné propuštění. Usnesením Okresního soudu v Sokolově podle § 64 odst.1, písm. a) trestního zákona byl podmíněčně propuštěn z výkonu trestu a stanoví se mu zkušební doba v délce 2 roky a současně se mu vyslovuje dohled.

V rámci tohoto dohledu mu soud uložil spolupracovat s probačním úředníkem v rámci probačního programu, dostavovat se na PMS ve stanovených lhůtách, informovat úředníka o svém pobytu, zaměstnání, dodržování soudem uložených omezení nebo povinností. Bylo stanoveno, že dohled, bude vykonávat PMS v KV. Po dobu zkušební doby podmíněčného propuštění, se musí snažit uhradit své dluhy na výživném a dluh vůči poškozenému P. S. Dále mu bylo uloženo informovat probačního úředníka o plnění vyživovací povinnosti.

Klient se dostavil k prvnímu jednání na PMS v KV. Byl informován o podmínkách dohledu. Zatím má zájem spolupracovat. Klient je na konzultacích sdílný, hovoří otevřeně o své situaci, o rodině i o minulosti.

Otázky:

1. Před uvězněním jsi žil sám, nebo jsi měl rodinu?

Měl jsem rodinu, peníze auto, byt. Žili jsme si velice dobře. Ale když se máš dobře, chceš pořád víc a víc. Moc jsem nebýval doma, pořád jsem honil nějaké kšefty, aby

byly prahy. Manželka si našla milence a tak jsme se rozvedli. No a pak to šlo rychle. Nestíhal jsem platit za auta, které jsem vozil z Německa. Zpozdil jsem se s placením výživného a pak mně kámoš zatahl do koupi auta a byl z toho podvod.

2. Jak jsi se smířil se svým uvězněním?

Velice těžko. Před nástupem do vězení jsem se skrýval a odjel jsem pracovat do Španělska. Tam ale potom už nebyla práce, tak jsem se musel vrátit a skrýval jsem se u své družky v Karlových Varech. Nakonec mě tam na udání zatkla zásahová skupina. Byla to docela ostuda v domě.

3. Jaké byly první dny po uvěznění?

To si asi nikdo kdo nebyl uvězněný, nedovede představit. Bylo to hrozné. Ztráta svobody, soukromí, kontaktů s rodinou, dětmi, rodiči. Všechno je pryč. Jsi tam sám s ostatními vězni a s těmi je to hrozné.

4. Jaké aktivity sis vybral v rámci programu zacházení?

Chtěl jsem v první řadě pracovat. Dále jsem si vybral sportovní aktivity.

5. Pracoval jsi ve vězení? Jakou práci jsi vykonával?

Pracoval jsem, ale trochu trvalo, než jsem se do práce dostal. Když pracuješ, dostáváš kladné body. Když máš kladné body, dostaneš pochvaly a za pochvaly různé úlevy navíc.

6. Doufal jsi, že budeš propuštěn dříve, než vyprší tvůj trest?

Ano. A pracoval jsem na tom. Měl jsem práci a všechno jsem si plnil, abych měl dobré hodnocení. Psal jsem i prezidentu Klausovi o propuštění z vězení, ale moje žádost byla zamítnuta.

7. Co jsi dělal proto, aby jsi byl propuštěn na podmínku?

Plnil jsem všechny povinnosti, které ve vězení musíš plnit. Musíš se taky vyvarovat hádek a konfliktů se spoluvězni a to je někdy hodně těžké. Je tam někdy hodně napjatá atmosféra. Musíš taky dobře vycházet se svým vychovatelem, který na tebe píše hodnocení a třeba doporučuje tvoji žádost o podmíněčné propuštění. Musíš vycházet dobře s barákovými. Ti donášejí dozorcům i vychovatelům. Za cigarety si tam můžeš

některé lidi koupit. Všechny tam zajímá jen vlastní prospěch a nějaké city se tam vůbec nenosí. Po sčítáku, kdy už bachaři nemají zájem se za malý plat zabývat póvlem, se kšeftuje s drogami nebo sexem. Za peníze nebo za cigára si běžně koupíš kluka. Je tady dost homosexuálu nebo těch co se bojí nebo za cigára udělají cokoli. Dochází tady k šikaně a ponižování. Slovem vězeňským KONINA. Nemáš li sílu a odvalu se postavit, jsi ponížen. Prostě konina!

8. Byl jsi připraven na dřívější propuštění?

Byl jsem ve stálém kontaktu se svoji rodinou, se syny a rodiči a hlavně se svojí družkou Aničkou. Pořád jsme si psali a to mně drželo nad vodou. Spoustu času jsem trávil psaním dopisů a těšil jsem se na dopisy z domova.

9. Měl jsi zajištěnu práci a bydlení?

Bydlení jsem měl u Aničky. U ní jsem přece bydlel ještě před mým zadržením a práci jsem měl slíbenou taky.

10. Jaký byl tvůj návrat po podmíněčném propuštění? Kdo ti pomáhal?

Skvělý. Byl jsem svobodný člověk a všechny ty hrůzy jsem nechal za sebou v Kynšperku. Nejvíc mi pomáhala Anička. Držely mě její dopisy, návštěvy a balíčky. Taky mi posílala peníze. Rodiče mi taky posílali. Hodně mi pomáhaly návštěvy. Moc jsem se na ně těšil, ale vždycky to moc rychle uteklo.

Tím, že jsem ve věznici pracoval, mohl jsem hradit pobyt ve věznici a nějaké dluhy. Taky jsem si přinesl domů asi 6000 Kč.

11. Jak jsi spolupracoval s probační a mediační službou ve vězení?

Tam jsem musel docházet pravidelně. Hlásit zda mám práci, bydlení, jestli platím dluh, co jsem měl na alimentech. Ale proti vězení je to pohoda, to mi vůbec nevadí.

12. Kdo ti ještě ve vězení pomáhal a s kým jsi spolupracoval?

Nejvíc vychovatelé. S vychovateli jsem probíral problémy, návštěvy, dopisy. Jeden vychovatel tam vedl taková dechová cvičení na uvolnění. To mně bavilo a k němu jsem chodil. Sociální pracovnice se mnou spolupracovala až při výstupu. Radila mi kam mám po propuštění zajít a na koho se obrátit. A taky co mám všechno vyřídit.

13. Jaký je tvůj život nyní po návratu z vězení?

Ted' je to v pohodě. Mám práci, alimenty jsem splatil. Ted' doplatím dluh za to auto a jsem čistý.

14. Jak hodnotíš svoje vězení a podmíněčné propuštění?

Jsem rád. Že jsem mohl jít na půlku domů. Já nevím, jestli bych to tam vydržel. Už se tam nechci nikdy vrátit.

15. Jak hodnotíš práci probační a mediační služby?

Díky probačce jsem se mohl dostat dříve domů. Moc mi pomohli.

Klient C.

Klient M. T.

Odsouzený za trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí § 171 odst. 1 tr. zákona, zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 2 a 3 tr. zákona.

M. T. řídil motorové vozidlo značky Škoda, byl zastavován hlídkou PČR. On však nezastavil, poté byl hlídkou pronásledován a dostižen. Šetřením bylo zjištěno, že vozidlo řídí, ač nemá řidičské oprávnění a byl pod vlivem alkoholu. Bylo mu naměřeno 1,89 promile alkoholu. Vozidlo řídil přesto, že mu byl pravomocným rozhodnutím Městského úřadu v J. uložen zákaz řízení všech motorových vozidel na dobu 22 měsíců. Dále byl obžalován za neplacení výživného na své dvě nezletilé děti. Jeho bývalá žena uvedla, že z počátku platil výživné pravidelně. Později platil nepravidelně a nakonec neplatil vůbec. Podala na něj trestní oznámení za neplacení výživného. Obžalovaný je bez zaměstnání, děti navštěvuje málo a v podnapilém stavu. Z dokladů vyplývá, že byl obžalovaný vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání, jelikož mařil součinnost. Dále bylo zjištěno, že má obžalovaný sedm záznamů o odsouzení. Přitěžující pro něj je rovněž to, že byl trestním příkazem již odsouzen k obecně prospěšným pracem v délce 400 hodin a tento rozsudek již nabyl právní moci.

Nakonec byl obžalovaný odsouzen k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 12 měsíců. Pro výkon tohoto trestu byl obžalovaný zařazen do věznice s ostrahou. Nastoupil do věznice Ostrava Heřmanice.

Po odpykání poloviny trestu si odsouzený ve spolupráci s Probační a mediační službou požádal o podmíněčné propuštění. Usnesením Okresního soudu v Ostravě podle § 64 odst.1, písm. a) trestního zákona byl podmíněčně propuštěn z výkonu trestu a stanoví se mu zkušební doba v délce 4 roky a současně se mu vyslovuje dohled.

V rámci tohoto dohledu mu soud uložil spolupracovat s probačním úředníkem v rámci probačního programu, dostavovat se na PMS ve stanovených lhůtách, informovat úředníka o svém pobytu, zaměstnání a dodržovat soudem uložená omezení nebo povinnosti. Musí umožnit probačnímu úředníkovi vstup do obydlí, ve kterém se zdržuje. Podle § 63 odst. 3 tr. zákona, se mu dále ukládá, aby se dostavil ve lhůtě tří dnů po propuštění na středisko PMS v J. Po dobu běhu zkušební doby podmíněného propuštění se musí zdržet požívání omamných a psychotropních látek a zejména alkoholu. Dále musí probačního úředníka informovat o plnění vyživovací povinnosti. Klient se dostavil na první konzultaci na PMS v J. Zatím má zájem spolupracovat. Klient je na konzultacích sdílný, hovoří otevřeně o své situaci, o rodině i o minulosti. Klient má dvě děti. Dceru, která studuje gymnázium a syna, který navštěvuje ZŠ. Jeho podíl na výchově dětí je minimální. Jeho rodiče a sestra již zemřeli. Kromě dětí nemá žádné příbuzné, jelikož sám byl v dětství adoptovaný. Je vyučený, pracoval jako strojník, svářeč a později při těžbě dřeva. V současné době nemá žádné zaměstnání, občas si vydělá nějaké peníze na brigádách. Výživné na děti platí v minimální výši 200 Kč,- na každé dítě. Klient má již delší dobu problémy s požíváním alkoholu. Prodělal i léčbu v psychiatrické léčebně v BV. Ve výkonu trestu odnětí svobody alkohol neužíval. Zatím nechce spolupracovat s žádným odborníkem. Má zdravotní problémy, vysoký krevní tlak, závratě a v poslední době i epileptické záchvaty. Špatně mluví a polyká. Svůj zdravotní stav zatím neřeší a k lékaři nechodí, jelikož mu nevyhovuje jeho obvodní lékař.

Otázky:

1. Před uvězněním jste žil sám, nebo jste měl rodinu?

To už jsem byl rozvedený a žil jsem sám. Ale mám dvě děti. Dceru a syna.

2. Jak jste se smířil se svým uvězněním?

Bylo to těžké. S rodinou jsem se moc nestýkal, ale bylo mi smutno po dceři a synovi.

3. Jaké byly první dny po uvěznění?

Na to nerad vzpomínám. Ta hrozná věznice a ty cely. Na člověka to působí hrozně depresivně, když se za váma zavřou dveře a vy víte, že tu budete rok sedět.

4. Jaké aktivity jste si vybral v rámci programu zacházení?

Vybral jsem si sportovní aktivity a chtěl jsem pracovat.

5. Pracoval jste ve vězení? Jakou práci jste vykonával?

Pracoval jsem v kuchyni. Když pracujete tak vám to rychleji utíká. A taky si zaplatíte výživné a dluhy.

6. Doufal jste, že budete propuštěn dříve, než vyprší váš trest?

Ano a celou dobu jsem se o to snažil. Měl jsem kázeňské odměny a žádné kázeňské tresty.

7. Co jste dělal proto, aby jste byl propuštěn na podmínku?

Snažil jsem se plnit vše podle vězeňských řádů a nařízení. Když se chováte slušně a neděláte problémy, tak to jde.

8. Byl jste připraven na dřívější propuštění?

To jsem byl. Měl jsem zajištěné bydlení ve ZH a taky práci.

9. Měl jste zajištěnu práci a bydlení?

Ano. Musel jsem to písemně doložit. To že mám kde bydlet.

10. Jaký byl váš návrat po podmíněčném propuštění? Kdo vám pomáhal?

Bylo to těžší, než jsem si původně myslel. Špatné to bylo s prací. Nakonec jsem měl jen brigádu. A ještě mně vyřadili z Úřadu práce, když jsem tam jednou nepřišel. Zapomněl jsem na to. Musel jsem se postarat sám. Rodiče a sestra již zemřeli. Ale s rodiči jsem neměl dobré vztahy. Byl jsem adoptovaný a to se hodně projevilo na našem vztahu. Asi si mysleli, že jsem měl být lepší.

11. Jak jste spolupracoval s probační a mediační službou ve vězení?

Hned po návratu domů jsem tam volal a oni si se mnou sjednali schůzku. Musel jsem dokládat, kde bydlím, kde pracuji. Kolik vydělávám a kolik platím výživné.

12. Kdo vám ještě ve vězení pomáhal a s kým jste spolupracoval?

Sociální pracovníci při nástupu a taky při propuštění. Kontaktoval jsem ve věznici vězeňského kaplana. Chodil jsem na bohoslužby. Člověk trochu přemýšlí, aby se mohl změnit. Polepšit.

13. Jaký je váš život nyní po návratu z vězení?

Moc dobré to není. Mám zdravotní problémy. Špatně polykám, hubnu. K lékaři jsem zatím nešel. Nevěřím mu. Možná půjdu k jinému. Najdu si jiného lékaře.

14. Jak hodnotíte vaše vězení a podmíněčné propuštění?

Ve vězení není nikdo rád. Byl jsem rád, že mně propustili. Ale mé propuštění taky nic nevyřešilo. Pořádnou práci nemám. Trochu víc piju a k tomu ty zdravotní problémy.

15. Jak hodnotíte práci probační a mediační služby?

Pomohli mi ve vězení, když se vyřizovalo to podmíněčné propuštění. Ale teď mně to štve. Pořád tam musím jezdit a hlásit se. Nemám na to čas ani náladu.

Klient D.

Klient R. H.

Odsouzený za trestné činy týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst.1 tr. zákona, trestný čin krádeže podle § 171 odst.1, písm. e) trestního zákona.

Obžalovaný opakovaně a soustavně používal ke své družce hrubé a vulgární výrazy, které snižovaly její důstojnost. Činil tak i před jejich nezletilými dětmi. Dále družce vyhrožoval zabitím a fyzicky ji napadal bitím do obličeje a dalších částí těla. Kopal ji a tahal za vlasy nebo ji ohrožoval nožem. Jeho družku několikrát museli bránit její příbuzní a rodinní příslušníci a věc byla nahlášena Policii ČR. Několikrát družka musela utéct ke svým rodičům. Vstupoval do blízkosti domu, kde se klepáním na okno domáhal vstupu do bytu i přesto, že měl Obvodním oddělením PČR zákaz vstupu do blízkosti domu na dobu deseti dnů. Tím se dopouštěl jednání, že týral osobu blízkou žijící s ní ve

společně obývaném bytě a mařil rozhodnutí vydané státním orgánem podle zvláštního právního předpisu.

Obžalovaný byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šestnácti měsíců nepodmíněně. Pro výkon trestu byl odsouzený zařazen do věznice s dozorem.

Z evidence rejstříku trestů je zřejmé, že odsouzený byl již vícekrát soudně trestán a to už jako mladistvý. Celkově má v záznamu výkonu trestů 10 záznamů.

Okresním soudem v S. byl jeho rozhodnutím ve veřejném zasedání ve věznici podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody a byla mu stanovena podle § 63 odst. 1 tr. zákona zkušební doba v trvání 4 let. a nad odsouzeným byl vysloven dohled. Podle § 63 odst. 3 tr. zákona mu bylo uloženo, aby ve zkušební době nastoupil do zaměstnání, aby bez zbytečných důvodů zaměstnavatele neměnil a v případě ztráty zaměstnání se zaevidoval na úřadu práce a s tímto úřadem, aby spolupracoval. Dále mu soud uložil, aby nejpozději do dvou dnů od propuštění kontaktoval Probační a mediační službu. Aby zaměstnání neměnil bez souhlasu PMS a bydliště bez jejího vědomí. Podle svých sil uhradil dluhy související s trestnou činností.

Po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, bylo s klientem domluveno datum konzultace na PMS. Zde byl klient poučen o podmínkách dohledu a byly s ním probrány povinnosti uložené soudem. Klientovi zbývalo do konce výkonu trestu odnětí svobody 150 dnů, ale kvůli rodině žádal o podmíněné propuštění.

Klient bydlí ve čtyřpokojovém nájemném bytě s družkou a třemi dětmi ve věku 10, 8 a 3 roky a s rodiči družky. Vztahy s rodiči družky nejsou dobré, klient by se rád s rodinou přestěhoval do jiného bydlení. Zatím však byt nedostali. Obývají s družkou dva pokoje a rodiče družky rovněž dva pokoje. Družka je na rodičovské dovolené a pobírá 8 500Kč,-. Desetiletý syn propadl zpět do třetí třídy, podle klienta proto, že nezaplatili 500Kč,- na školní pomůcky. Dcera chodí do druhé třídy. Když rodina neměla peníze na autobus tak děti do školy nejely.

Klient je v evidenci ÚP, kde pro něj zatím žádná práce není. Klient má základní vzdělání a není vyučen v žádném oboru. Chce pracovat a hledá si i občasnou brigádu. Klientovi brzy skončí platnost OP, ale klient je občanem Slovenské republiky a OP si musí vyřídit na Slovensku. Na tuto cestu na Slovensko však nemá potřebné peníze.

Proto byl poslán za sociálním kurátorem, aby si požádal o pomoc s řešením pro cestu na Slovensko.

Klient nakonec odjel na Slovensko pro občanský průkaz, ale protože s sebou neměl potvrzení o náhradním dokladu tak mu OP nevydali. Znovu probírali s úřednicí PMS novou cestu na Slovensko, na kterou klient nemá peníze.

Z evidence ÚP byl sankčně vyřazen, jelikož se nedostavil na poslední termín, jelikož byl na Slovensku. Klient pracuje brigádně, provádí výkopové práce. Pracuje dle svého vyjádření denně a vydělá si asi 4000Kč,- týdně. Podle sdělení družky a její matky hodně požívá alkohol a situace v rodině není dobrá. Později se klientovi a jeho družce narodí čtvrté dítě, tchán zemře a klient zůstane jediným živitelem v rodině. Příjem rodiny není velký, rodina je odkázána na sociální dávky a příjem z brigády. Klient pomáhá s péčí o novorozenou dceru i v domácnosti. Zajišťuje topení, řeže dřevo.

Úřednice PMS plánovaně navštívila rodinu klienta. Osobně zjistila, že klient byl na brigádě a podle sdělení družky a její matky se klient vrátil k požívání alkoholu a jejich napadání.

Při osobním rozhovoru však klient popřel, že by někoho napadal. Klient nevidí problém v požívání alkoholických nápojů. Je zde veliké riziko, že klient bude opakovat svoji trestnou činnost za situace, kdy bude pod vlivem alkoholu a mezi členy rodiny dojde k hádce. To by mohlo vyústit k napadení někoho ze členů rodiny. Probační a mediační službou je konstatováno, že klient R. H. nezvládá zkušební dobu podmíněčného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Otázky:

1. Před uvězněním jste žil sám, nebo jste měl rodinu?

Žil jsem se svojí družkou a z jejími dvěma dětmi. Družka byla těhotná a čekali jsme spolu dítě.

2. Jak jste se smířil se svým uvězněním?

Nesl jsem to velice těžce, najednou jsem byl odloučený od rodiny a vězeňské prostředí se mi nelíbí

3. Jaké byly první dny po uvěznění?

Jelikož jsem byl jednou vězněný tak jsem si na vězeňské prostředí zvykl velice rychle.

4. Jaké aktivity jste si vybral v rámci programu zacházení?

Vybral jsem si jenom základní program. Největší zájem jsem měl o zaměstnání. Když ve vězení nepracujete tak nemáte peníze na cigarety a na nic.

5. Pracoval jste ve vězení? Jakou práci jste vykonával?

Ano získal jsem práci a byl jsem rád. Pracoval jsem při úklidu věznice.

6. Doufal jste, že budete propuštěn dříve, než vyprší váš trest?

Ano byl jsem oslovený pracovníky probační a mediační služby, věřil jsem v podmíněčné propuštění.

7. Co jste dělal proto, aby jste byl propuštěn na podmínku?

Plnil jsem všechny programy. Plnil jsem nařízení a sbíral jsem kladné body.

8. Byl jste připraven na dřívější propuštění?

Ano chtěl jsem odejít dřív. Chtěl jsem se vrátit ke své družce a k dětem.

9. Měl jste zajištěnu práci a bydlení?

Bydlení jsem měl zajištěno u rodičů družky v městě ZH. Práci jsem měl přislíbenou v lese.

10. Jaký byl váš návrat po podmíněčném propuštění? Kdo vám pomáhal?

Po návratu z vězení jsme bydleli u rodičů družky a já jsem si začal shánět práci. Musel jsem docházet na konzultace na probační a mediační službu. Pomáhala mi moje družka a taky pomáhali rodiče družky, že nás nechali bydlet ve svém bytě.

11. Jak jste spolupracoval s probační a mediační službou ve vězení?

Po návratu z vězení jsem musel pravidelně docházet za úřednicí probační a mediační služby. Taky jsem neměl peníze, tak jsem dostal pomoc 1000Kč,- od sociálního kurátora. Musel jsem si taky vyřizovat občanský průkaz.

12. Kdo vám ještě ve vězení pomáhal a s kým jste spolupracoval?

Nejvíce vychovatelé. Organizují volný čas. Sociální pracovníci pomáhají při výstupu.

13. Jaký je váš život nyní po návratu z vězení?

Nyní už mám stálou práci a hledáme si nové bydlení. V bytě u rodičů to neklapalo, bylo nás v bytě příliš mnoho a rodiče družky nám do všeho mluvili.

14. Jak hodnotíte vaše vězení a podmíněčné propuštění?

Protože jsem už byl předtím odsouzený do vězení, tak jsem si asi další trest zasloužil, ale chtěl jsem domů na podmíněčné propuštění. Ve vězení jste odříznutí od všech.

15. Jak hodnotíte práci probační a mediační služby?

Zatěžuje mě to pravidelné docházení na probační a mediační službu. Jednou jsem nemohl přijít, protože jsem byl nemocný, jindy si zase musím brát v práci volno.

Klient E.

Klienta Z. S.

Odsouzený za trestné činy zanedbání povinné výživy podle § 213 odst.2 tr. zákona, trestný čin krádeže podle § 247 odst.1, písm. b) trestního zákona.

Z. S. se dopustil trestného činu krádeže, kdy ve večerních hodinách se spolupachatelem kradli ve sběrných surovinách železný šrot. Byli vyrušeni pracovníky bezpečnostní agentury, kteří přivolali strážníky městské policie, která oba pachatele zadržela. Obžalovaný byl bez pracovního poměru, v rejstříku trestů má již 7 záznamů. Jelikož byl souzen a byly mu ukládány tresty podmíněné, bylo nutné v poslední projednávané věci uložit trest souhrnný, nepodmíněný ve výši 18 měsíců a pro výkon trestu byl odsouzený zařazen do věznice s dozorem. Odsouzený byl později přemístěn k dalšímu výkonu trestu do Vazební věznice Hradec Králové a dále pak na samostatné oddělení s dohledem na Pouchově. Od počátku měl zájem o pracovní zařazení a zapojoval se do prací ve prospěch věznice. Později byl zařazen na vnitřní pracoviště v kuchyni jako kuchař. Jeho pracovní morálka byla hodnocena velmi dobře, v případě potřeby byl vždy ochoten vypomoci i nad rámec svých pracovních povinností. Choval se slušně, neměl

konflikty se spoluodsouzenými a program zacházení plnil. V rámci programu zacházení navštěvoval kondiční cvičení, a filmový klub. Byl 13x kázeňsky odměněn. 9x pochvalou, 3x peněžitou odměnou a 1x rozšířením osobního volna na dobu 1 měsíce. Trestán nebyl. Pravidelně se účastnil vycházek mimo věznici bez doprovodu zaměstnance Vězeňské služby. Dále mu bylo uděleno přerušení výkonu trestu ze sociálních důvodů k návštěvě rodičů. Uděleného pobytu mimo věznici nezneužil, vždy se vrátil v pořádku a včas. Rozhodnutím Okresního soudu v Hradci Králové byl podmíněčně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody a stanovila se mu zkušební doba na pět let, současně byl nad ním vysloven dohled.

Otázky:

1. Před uvězněním jste žil sám, nebo jste měl rodinu?

Jsem rozvedený, mám dceru. Bydlel jsem u rodičů

2. Jak jste se smířil se svým uvězněním?

Ztratil jsem kontakt s rodiči a dcerou. Nebylo to pro mě dobré. Ale věděl jsem, že musím jít domů dříve. Že pro to udělám, co budu moci, že se budu snažit.

3. Jaké byly první dny po uvěznění?

Ve vězení jsem už byl, takže to pro mě nebylo nic nového a rychle jsem se s tím smířil.

4. Jaké aktivity jste si vybral v rámci programu zacházení?

Vybral jsem si kondiční cvičení a navštěvoval jsem filmový klub. Chtěl jsem pracovat

5. Pracoval jste ve vězení? Jakou práci jste vykonával?

Ano pracoval jsem. Nejdříve jsem vykonával práce ve věznici jako je úklid a údržba. Pak jsem pracoval v kuchyni jako kuchař.

6. Doufal jste, že budete propuštěn dříve, než vyprší váš trest?

Ano věřil jsem tomu. Ve vězení jsem byl několikrát kázeňsky odměněn, dostal jsem pochvaly. Chtěl jsem odejít domů dřív.

7. Co jste dělal proto, aby jste byl propuštěn na podmínku?

Měl jsem jen kladné hodnocení. Byl jsem 13x kázeňsky odměněn. Měl jsem pochvaly a peněžité odměny. Jednou, když byli rodiče postižení povodní, měl jsem přerušeni trestu k návštěvě rodičů, abych jim mohl pomoci.

8. Byl jste připraven na dřívější propuštění?

Ano moc jsem na něj těšil. Žádal jsem si o podmíněčné propuštění.

9. Měl jste zajištěnu práci a bydlení?

Bydlení jsem měl u rodičů. Práci jsem měl taky přislíbenou.

10. Jaký byl váš návrat po podmíněčném propuštění? Kdo vám pomáhal?

Hned po návratu jsem začal pracovat, bydlel jsem u rodičů. Nejvíc mi pomohli rodiče. Věřili mi, že to zvládnu.

11. Jak jste spolupracoval s probační a mediační službou ve vězení?

Pravidelně jsem docházel na probační a mediační službu, kde jsem musel hlásit, kde pracuji, jaké mám příjmy, zda mám bydlení. Musel jsem také dokládat, že splácím náklady na mé uvěznění.

12. Kdo vám ještě ve vězení pomáhal a s kým jste spolupracoval?

S Probační a mediační službou. Oni mi pomáhali s podmíněčným propuštěním. A jinak po celou dobu s vychovateli. Ale i s bachaři. Když si vše řádně plníte dostanete od bachařů plusové body a od vychovatele pochvalu. Všechno se vyhodnocuje.

13. Jaký je váš život nyní po návratu z vězení?

Žiju normálním životem, do vězení se už nikdy nechci vrátit. Musím dodržovat podmínky podmíněčného propuštění, ale to mi zatím nedělá žádné problémy.

14. Jak hodnotíte vaše vězení a podmíněčné propuštění?

Myslím, že jsem hned na začátku mohl dostat pouze podmíněčný trest. To uvěznění bylo podle mě hodně tvrdý trest. Už ve vězení jsem pracoval na tom abych byl podmíněčně propuštěn. Dostával jsem odměny a pochvaly a už ve vězení jsem spolupracoval s probační a mediační službou.

15. Jak hodnotíte práci probační a mediační služby?

Pracovníci probační a mediační služby mi hodně pomohli.

Klient F.

Klient J. D.

Odsouzený za trestný čin podvod podle § 250 odst. 1, 2 trestního zákona.

J. D. uzavřel v roce .... Smlouvu o půjčce s P. J. a převzal od něj částku 200 000,- Kč.

K vrácení půjčky navýšené o 30 000,- Kč se zavázal ve lhůtě 3 měsíců.

V této lhůtě však svůj závazek nesplnil, přičemž smlouvu uzavíral s vědomím, že nebude schopen vzhledem ke své finanční situaci částku v dohodnuté době vrátit. Později poškozenému nabídl jako finanční vyrovnání převod práv užitného vzoru na „Vznášející se poutač“ registrovaného u Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze pod číslem .... Cena za převod byla dohodnuta ve výši 250.000,- Kč. J. D. tak učinil i přesto, že věděl, že práva k užitnému vzoru již vypršela.

K osobě J. D. bylo zjištěno, že byl často nezaměstnaný, zaměstnavatelé ho nikdy nehodnotili kladně, měl časté neomluvené absence, pozdní příchody do zaměstnání a průměrnou pracovní morálku. Byl neoblíbený i u spolupracovníků, od kterých si často půjčoval peníze, které však nevracel. Byl několikrát soudně trestán za trestné činy vydírání, podvod, zanedbání povinné výživy.

Za trestný čin podvodu a sbíhající trestné činy zanedbání povinné výživy a trestný čin podvodu byl J. D. odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody ve výši 28 měsíců.

Výkon trestu byl nařízen ve věznici Pardubice. Ve věznici byl stanoven pro odsouzeného program zacházení, aby dodržoval právní normy stanovené ve výkonu trestu, aby si udržel kontakt s rodinným zázemím. Odsouzený byl v rámci pracovních aktivit zařazen na střežené pracoviště, kde byl kladně hodnocen a později na vnější nestřežené pracoviště stavební firmy, kde byl rovněž kladně hodnocen. Odsouzený spolupracoval s vychovateli a dalšími odbornými pracovníky. Volný čas trávil

sportovními aktivitami, návštěvami vězeňské knihovny a poslechem hudby. Udržoval pravidelný písemný kontakt se svým otcem a přáteli. Později byl později zařazen do programu Probační a mediační služby, která s ním pracovala a připravovala ho k podmíněčnému propuštění. Odsouzený si požádal o podmíněčné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Podle hodnocení z věznice Pardubice, bylo chování odsouzeného slušné, udržoval pořádek a dbal o svůj zevnějšek. Vězeňská služba jej hodnotila jako bezproblémového, aktivního a snaživého odsouzeného. Po dobu výkonu trestu nebyl kázeňsky trestán, byl 6x kázeňsky odměněn, včetně povolení opustit věznici na 3 hodiny. Byl zařazen v I. propustné skupině vnitřní diferenciaci věznice. Program zacházení, který mu byl stanoven, plnil ve všech bodech a náklady na výkon trestu si hradil z pracovních odměn.

Odsouzený měl v případě podmíněčného propuštění zajištěnou práci u stavební firmy, kde mohl pracovat jako svářeč a měl rovněž zajištěno bydlení u svých rodičů.

Rozhodnutím Okresním soudem v Pardubicích byl podle § 331 odst. 1 tr. řádu a § 61 odst. 1 písm. a) podmíněčně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody a byla mu stanovena zkušební doba v trvání tří let a zároveň byl nad odsouzeným vysloven dohled.

Soud v Pardubicích požádal o zahájení výkonu probačního dohledu ve smyslu § 27 b) odst. 1 tr. řádu a zároveň stanovil zasílání zpráv o průběhu výkonu probačního dohledu ve lhůtách šesti měsíců.

Na základě soudem stanovených podmínek dohledu byl zahájen probačním úředníkem probační program. Dohled byl realizován osobními konzultacemi probačního úředníka s klientem ve středisku PMS v J. a to v intervalu 1x měsíčně. Konzultace jsou pro klienta závazné, pokud by se nemohl dostavit ve sjednaný termín, musí se klient omluvit předem telefonicky a závažnost těchto důvodů musí prokázat. Nerespektování těchto skutečností je považováno za porušování dohodnutých pravidel a vědomé vyhýbání se soudem uložené povinnosti dohledu. Při opakovaném porušení těchto povinností bude probačním úředníkem informován soud. Dále mu bylo uloženo platit a splácet výživné na jeho čtyři nezletilé děti a uhradit splácením dlužnou částku způsobenou trestnou činností ve výši 220.000,-Kč.

Plnění probačního programu je nedílnou součástí realizace podmínek dohledu a probační program je možné dle potřeby aktualizovat. Ze záznamů PMS vyplývá, že

klient začal pracovat a zaměstnavatel mu sráží výživné ze mzdy. Zlepšují se vztahy s bývalou manželkou, která s ním začala komunikovat. Je rád, že plní program PMS, protože mu velmi vadilo, že byl ve výkonu trestu omezen na svobodě. Snaží se žít normálně, chce hodně pracovat, aby co nejdříve zaplatil dlužné pohledávky. Má novou přítelkyni a do budoucna uvažuje o lépe placené práci v zahraničí.

Při další konzultaci klient donesl potvrzení o srážkách ze mzdy na výživné. Donesl potvrzení o splácení svého dluhu vůči poškozenému. Uvedl, že se zlepšují vztahy s rodiči, které pravidelně navštěvuje. Je v kontaktu se svými dětmi, kdy dcera se učí jako servírka a syn končí 9. třídu ZŠ a půjde rovněž do učení.

Otázky:

1. Před uvězněním jste žil sám, nebo jste měl rodinu?

V té době jsem již byl rozvedený

2. Jak jste se smířil se svým uvězněním?

Do vězení se nikomu nechce. Já jsem už byl několikrát ve vězení a tak jsem zvyklý nastupovat do výkonu trestu. Ale s vězením se nesmíříte nikdy. Ztratíte kontakt s dětmi, rodiči a všemi ze svého okolí.

3. Jaké byly první dny po uvěznění?

Je to vždycky stejné. Nafasovat vězeňský mundúr, seznamovací rituál, podepsat seznámení s vězeňským řádem, to všechno jsem už znal.

4. Jaké aktivity jste si vybral v rámci programu zacházení?

Vždycky si vyberu sport. Fotbal, ping pong a taky jsem chtěl pracovat. Navštěvoval jsem knihovnu a poslouchal hudbu. Když něco děláte a něčím se zabavíte tak to rychleji utíká. Ve vězení běží čas pomalu.

5. Pracoval jste ve vězení? Jakou práci jste vykonával?

Nejdříve jsem pracoval ve věznici a později u stavební firmy mimo kriminál.

6. Doufal jste, že budete propuštěn dříve, než vyprší váš trest?

Samozřejmě. Měl jsem kontakt se svoji rodinou. Byl jsem v kontaktu se svými dětmi. Dopisoval jsem si s otcem a několika přáteli a pochopitelně jsem chtěl jít domů dříve na podmínku.

7. Co jste dělal proto, aby jste byl propuštěn na podmínku?

Plnil jsem si všechny povinnosti a byl jsem několikrát kázeňsky odměněn. To je podmínka a kdo chce jít domů dříve to moc dobře ví a všechno si plní. Později jsem kontaktoval Probační a mediační službu a byl jsem zařazen do jejich programu na podmíněčné propuštění.

8. Byl jste připraven na dřívější propuštění?

Na dřívější odchod jsem se těšil. To už potom počítáte dny a hodiny. Chtěl jsem domů za každou cenu. Kdyby se to nepovedlo, tak by mě to asi hodně zlomilo.

9. Měl jste zajištěnu práci a bydlení?

Ano. Bydlení jsem měl zajištěno u rodičů. Práci jsem měl slíbenou u jedné stavební firmy. Nastoupil jsem tam jako svářeč.

10. Jaký byl váš návrat po podmíněčném propuštění? Kdo vám pomáhal?

Vrátil jsem se bydlet k rodičům, práci jsem měl taky. Hlavně mi pomohli rodiče. Mohl jsem u nich zase bydlet. Práci jsem si sehnal taky.

11. Jak jste spolupracoval s probační a mediační službou ve vězení?

Ještě ve vězení, když se blížila polovina trestu tak jsem kontaktoval probační službu.

Úředník mi pomohl se žádostí o podmíněčné propuštění. Měl jsem dobré hodnocení věznice, kázeňské pochvaly.

12. Kdo vám ještě ve vězení pomáhal a s kým jste spolupracoval?

Hlavně s vychovateli. Dá se s nima mluvit. Organizují volný čas, píšou na vás hodnocení. Jejich hodnocení je důležité pro vaše podmíněčné propuštění.

13. Jaký je váš život nyní po návratu z vězení?

Musím pravidelně docházet na Probační službu. Zlepšily se mé vztahy s bývalou manželkou. Splácím jí dluh na výživném, platím i výživné a splácím dluh 220 tisíc korun. Snad to všechno zvládnou zaplatit. Do vězení se už nechci vrátit.

14. Jak hodnotíte vaše vězení a podmíněčné propuštění?

Tak ve vězení jsem byl asi oprávněně. Ale být tam za mřížemi je hrozné. Chybí vám kontakt s rodinou, přáteli a volný pohyb. Jsem rád, že jsem byl podmíněčně propuštěn.

15. Jak hodnotíte práci probační a mediační služby?

Perfektně. Hodně mi pomohli ve vězení s podmíněčným propuštěním, ale i tady v J. mi paní P. hodně pomáhá. Radí mi. Splácím dluhy.

Klient G.

Klient J. A.

Odsouzený klient J. A. nar. 1990 už jako mladistvý vyrůstal v neúplné rodině, pouze s matkou. Rodiče se rozešli ještě před narozením jeho mladšího bratra. Oba bratři vyrůstali u matky. Matka klienta neměla a nemá stabilní zázemí, často mění bydliště, nebyla ve výchově syna důsledná a neplnila si řádně své rodičovské povinnosti. Matka uváděla, že syna nezvládá. Otec klienta byl opakovaně ve výkonu trestu pro závažnou trestnou činnost. Klient nebyl se svým otcem v kontaktu. Klientova matka byla také na přechodnou dobu vězněna pro nevykonání obecně prospěšných prací.

Mladistvý byl v evidenci OSPOD od roku 2002, kdy v době nezletilosti se dopouštěl přestupků. V letech 2003-2005 byl opakovaně řešen pro přestupky a trestnou činnost (pohlavní zneužívání, loupež a opakované maření výkonu úředního rozhodnutí).

V roce 2007 byla mladistvému OS v J. uložena ochranná výchova pro trestný čin loupež. V roce 2008 byl OS v J. podmíněně odsouzen na 5 měsíců se zkušební dobou jeden rok.

V té době mladistvý byl uživatelem omamných látek, zejména marihuany a pervitinu. V roce 2007 matka opětovně požádala sociální odbor o pomoc, kdy nezvládala výchovu mladistvého. Na základě tohoto byl ml. předběžným opatřením umístěn do dětského

diagnostického ústavu a následně byla nad jeho výchovou nařízena ústavní výchova a později i ochranná výchova.

Mladistvý navštěvoval, před umístěním do ústavní péče, speciální školu. Učení zvládal dobře, ale škola jej hodnotila, jako problémového žáka, nerespektoval autority, byl drzý na učitele a byla mu snížena známka z chování o dva stupně.

Později byl odsouzený za trestné činy nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 odst. 1, trestního zákona, trestný čin šíření toxikomanie podle § 188a odst. 1 trestního zákona a pomoc k trestnému činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 10 odst. 1, písmena c) k § 187 odst. 1 trestního zákona.

Byl mu uložený nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 24 měsíců.

Okresní soud v Pardubicích rozhodl podle § 331 odst. 1 tr. řádu a § 61 odst. 1 písm. a) tr. zákona o podmíněčném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a podle § 63 odst. 1 tr. zákona se stanoví zkušební doba v trvání čtyř let a zároveň se nad odsouzeným vyslovuje dohled.

V současné době klient zatěžují starosti, které řeší se svojí přítelkyní, se kterou má malou dceru. Řeší problémy s bydlením a vzájemném soužití.

Otázky:

1. Před uvězněním jste žil sám, nebo jste měl rodinu?

Žil jsem se svojí přítelkyní. S matkou ani s otcem se nestýkám. Otec od nás odešel už dávno.

2. Jak jste se smířil se svým uvězněním?

Bylo to moc těžké. Ztratil jsem svobodu.

3. Jaké byly první dny po uvěznění?

Zvykal jsem si. Je to úplně jiný svět, Ale bylo to podobné jako ve výchovném ústavu.

4. Jaké aktivity jste si vybral v rámci programu zacházení?

Sport. Fotbal, volejbal, poslech hudby.

5. Pracoval jste ve vězení? Jakou práci jste vykonával?

Chtěl jsem práci, abych si mohl hradit pobyt ve vězení. Pomáhal jsem v kuchyni, při úklidu věznice. Nakonec jsem pracoval u stavební firmy.

6. Doufal jste, že budete propuštěn dříve, než vyprší váš trest?

Ano, chtěl jsem odejít dřív. Chtěl jsem zase na svobodu.

7. Co jste dělal proto, aby jste byl propuštěn na podmínku?

Ve vězení to je jednoduché. Musíte sbírat body a pochvaly. Všechno plnit, nenechat se vyprovokovat k nějakým rvačkám. Zapojit se do práce, úklidu a být aktivní.

8. Byl jste připraven na dřívější propuštění?

Ano, chtěl jsem jít k babičce. U té bych mohl bydlet a pracovat v J.

9. Měl jste zajištěnu práci a bydlení?

Ano, chtěl jsem jít brzy domů. Za svoji přítelkyní. Byla v té době těhotná. Moc jsem se těšil

10. Jaký byl váš návrat po podmíněčném propuštění? Kdo vám pomáhal?

Paráda. Byl jsem na svobodě se svoji přítelkyní. Byl jsem šťastný. Pomohla mi babička.

11. Jak jste spolupracoval s probační a mediační službou ve vězení?

Docházeli za mnou do věznice a pomáhali mi vyřizovat podmíněčné propuštění.

Měl jsem 5x pochvalu a hodně kladných bodů. Taky jsem měl hezké hodnocení od vychovatele.

12. Kdo vám ještě ve vězení pomáhal a s kým jste spolupracoval?

Vychovatelé a pracovník Probační a mediační služby. Projednávali jsme mé podmíněčné propuštění.

13. Jaký je váš život nyní po návratu z vězení?

Mám práci, zatím máme kde bydlet, ale s přítelkyní řešíme, jestli zůstaneme spolu, nebo se přestěhuje k rodině do Čech. Chci, aby se mnou zůstala, chci být se svojí dcerou.

14. Jak hodnotíte vaše vězení a podmíněčné propuštění?

Myslím, že jsem dostal hodně vysoký trest, ale nakonec se mi zkrátil na podmínku tak to vyšlo dobře. Teď musím docházet pravidelně za probační úřednicí paní P. Není to příjemné, ale co se dá dělat.

15. Jak hodnotíte práci probační a mediační služby?

Ve vězení mi hodně pomohli s tím podmíněčným propuštěním. Byl jsem rád, že jsem šel domů. Ale teď do docházení na probačku a to vyptávání mi už pomalu leze na nervy.

DISKUZE

Cílem této práce bylo zmapovat aktuální trendy sociální práce ve výkonu trestu odnětí svobody od přijetí do věznice, přes pobyt až po propuštění z výkonu trestu a následný dohled a pomoc probační a mediační služby a začlenit propuštěného vězně zpět do běžného života. Cíl výzkumu pak navazoval na cíl práce – cílem výzkumu je pojednat o pohledu klientů, kteří byly odsouzeni za trestnou činnost k odnětí svobody a následně propuštění o jednotlivých fázích výkonu trestu odnětí svobody a jejich spolupráci s odborným personálem věznice. Stěžejní důraz ve výzkumu byl kladen na spolupráci s vychovateli, sociálními pracovníky, personálem věznic a s probační a mediační službou. Dále pak na jejich spolupráci se sociálními kurátory a úředníky probační a mediační služby po jejich podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

V této souvislosti byl realizován kvalitativní výzkum ve formě rozhovorů s klienty, kteří byli podmíněně propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody a byl jim soudem vysloven dohled probačního úředníka.

Pokud se týká spolupráce klientů s probační a mediační službou lze ji rozdělit do dvou fází, kdy nejprve klient spolupracuje ještě v průběhu trestu odnětí svobody s úředníkem probační a mediační služby ještě ve vězení a následně pak po propuštění v době, kdy je mu nařízen dohled (pokud je mu dohled soudem nařízen).

V souvislosti s tím, že většina klientů si velmi chválí pomoc probační a mediační služby s podmíněným propuštěním z vězení, je nutné připomenout několik stěžejních informací, a to především skutečnost, že každý odsouzený, který nastoupí do výkonu vazby a trestu odnětí svobody, je poučen o možnostech probace a mediace. Tomu odpovídá i skutečnost, že klienti se od počátku pobytu ve vězení snažili pracovat, dodržovat pravidla a nevyvolávat konflikty, aby jim bylo umožněno podmíněné propuštění, neboť o této možnosti byli informováni a měli tak velkou motivaci o něj usilovat.

Odsouzení, kteří si mohou žádost o podmíněné propuštění podat za šest měsíců, jsou seznámeni prostřednictvím sociálně právního poradenství o možnostech podmíněného propuštění s dohledem.

Odsouzený navíc navazuje kontakt s probační a mediační službou z vlastní iniciativy. Než však k tomuto kroku přistoupí, konzultuje věc s vychovatelem a sociálním

pracovníkem věznice. Spolu zvažují, zda je vhodné kontaktovat probační a mediační službu a zároveň zda je i šance na podmíněné propuštění s uložením dohledu. Po rozhodnutí kontaktovat probační a mediační službu následuje vyplnění formuláře „Podnět k zahájení spolupráce s Probační a mediační službou České republiky“. Žádost o spolupráci s probační a mediační službou je zapsána vychovatelem do osobní karty odsouzeného. Žádost o podmíněné propuštění řeší místně příslušné středisko Probační a mediační služby v České republice. Zde je zřejmé, že klienti si i tohoto byly vědomi, neboť v rozhovoru například zmínili snahu vycházet dobře s vychovatelem, pedagogem i personálem věznice. Navíc je zřejmé, že pokud klient sám z vlastní iniciativy navazuje kontakt s probační a mediační službou a je mu v mnoha případech skutečně vyřízeno podmíněčné propuštění z výkonu trestu, nemá důvod být nespokojen.

V práci tak mohla být potvrzena hypotéza č. 1, tj. hypotéza, že klienti hodnotí kladně spolupráci s probační a mediační službou v průběhu výkonu trestu odnětí svobody a považují ji za přínosnou.

Ve druhé fázi, pokud dojde ke kladnému vyřízení žádosti o podmíněné propuštění, odsouzený vykonává dohled u místně příslušného střediska probační a mediační služby v jeho bydlišti. Zde se vyskytovaly názory, že klienti jsou někdy nadměrně zatěžováni dojížděním k probačnímu úředníkovi, vyptáváním se ze strany probačního úředníka apod., nicméně byli i klienti, kteří byli naopak velice vděční za jakoukoli pomoc úředníků služby. Klienti si navíc jsou vědomi toho, že bez Probační a mediační služby a jejich dohledu by jim podmíněčné propuštění nebylo umožněno a v případě závažného porušování pravidel může být klient rovněž soudem ve zkušební době opět zařazen do výkonu trestu odnětí svobody, čímž je pro klienty vždy výhodnější variantou než vězení. Z tohoto hlediska lze říci, že klienti jsou spokojeni s variantou dohledu probační a mediační služby a plnění určitých požadavků, neboť je to v jejich situaci nejlepší varianta řešení, čehož si jsou velmi dobře vědomí.

Bylo tak možné potvrdit hypotézu č. 2, která předpokládala, že klienti jsou v zásadě spokojeni se spoluprací s probační a mediační službou po podmíněčném propuštění z vězení, nicméně cítí se někdy podmínkami spolupráce nadměrně zatěžováni.

ZÁVĚR

Chápání trestní spravedlnosti se v posledních desetiletích změnilo a její obsah dostává nový rozměr. Trestní spravedlnost již není pouze reakcí státu jako svrchované moci k páchání trestné činnosti v podobě uznání viny pachatele a uložení trestu. Trestný čin definován jako újma způsobená státu je stále více chápán jako újma způsobená jednotlivci. Spácháním trestného činu dochází sice k porušení práva, ale obnovující (restorativní) justice dává možnosť především k nápravě narušených vztahů ve společnosti. K naplnění restorativní spravedlnosti dochází za účasti pachatele, poškozeného a společnosti, a to alespoň pokusem se o obnovu narušených vztahů.

Právě za tímto účelem existuje i Probační a mediační služba a institut podmíněného propuštění s dohledem, který je alternativou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a jehož podstatou je konstruktivní metoda převýchovy pachatele trestného činu. Probační nazýváme institucionalizovaný dohled péče a dohledu, přičemž je ukládán soudem tomu, kdo byl uznán za spáchání trestného činu.

S tím pak souvisí i skutečnost, že probace jako institut alternativního řešení trestních věcí, se stala esenciální součástí trestních kodexů moderních demokracií. Změna postoje státu k páchání trestné činnosti, která proběhla v 20. století nejdříve na půdě zemí angloamerické právní kulturou a později i v kontinentálním právním systému, byla nevyhnutelná. Trest odnětí svobody postupně ztrácí svůj charakter univerzálnosti a přestává být chápán jako nejúčinnější forma potrestání pachatele.

V rámci této práce byl realizován výzkum mezi klienty probační a mediační služby, kteří si prošli výkonem trestu odnětí svobody, dále procesem podmíněného propuštění a aktuálně jsou v situaci, kdy je jim nařízen dohled probačního úředníka.

Bylo zjištěno, že klienti si velmi chválí pomoc probační a mediační služby ještě za pobytu ve vězení, kde jim úředníci probační a mediační služby pomáhali zejména vyřizovat podmíněčné propuštění z vězení, ale i v dalších záležitostech. Po propuštění z vězení jsou klienti probační a mediační služby obvykle i nadále spokojeni, neboť úředníci probační a mediační služby je nejen zpovídají o bydlení, práci či placení alimentů, ale rovněž jim poskytují odbornou pomoc v celé řadě záležitostí, které si klient musí zařídit, aby se mohl zařadit do běžného občanského života. Na druhou stranu je však skutečností, že většina klientů si je vědoma toho, že bez úředníků

probační a mediační služby a jejich dohledu by nemohla být podmíněně propuštěna z výkonu trestu odnětí svobody, který většina klientů vnímala velmi negativně. Z tohoto pohledu lze říci, že klienti možná nejsou spokojeni s prací probační a mediační služby zcela na 100 %, nicméně chápou dohled a spolupráci s probačním úředníkem za lepší alternativu vězení.

ANOTACE

Diplomová práce analyzuje názory podmíněčně propouštěných vězňů z výkonu trestu odnětí svobody na jejich pobyt ve vězení a jejich spolupráci s Probační a mediační službou, s duchovenskou službou, vychovateli a sociálními pracovníky.

Annotation:

This dissertation analyses the opinions of paroles on their time served and their cooperation with probation and mediation service, priest / spiritual/ service , tutors and social workers.

Klíčová slova

Věznice, vězeňství, Vězeňská služba, vězeňská duchovenská služba, Probační a mediační služba, sociální pracovník, sociální kurátor, sociální práce, vychovatel.

Key words:

Prison, prison service, prison priest service, probation a mediation service, social work officers, parole officer, social work, tutor

POUŽITÉ ZDROJE

Bilanční zpráva Probační a mediační služby do roku 2015. středisko Jeseník

Časopis České vězeňství č. 4. 2014

Časopis sociální práce č. 2. 2012

ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V., MAKARIUSOVÁ, V. (1998), *Sociální ochrana*. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie

Český helsinský výbor. *Monitoring podmínek výkonu vazby a trestu mladistvých a žen*.

ČÍRTKOVÁ, L. (2004), *Policejní psychologie*. Vyd. 4., V nakl. Portál 2., rozš. Praha: Portál

FERJENČÍK, J. (2010), *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Vyd. 1. Praha: Portál

HÁLA, J. (2005), *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií

HENDL, J. (2005), *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál

HENDRYCH, I. (2010), *Vybrané kapitoly z penologie*. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd

HOLÁ, L. (2013), *Mediace a možnosti využití v praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada

JEDLIČKA, R. (2004), *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Vyd. 1. Praha:

Themis

JEZIERSKA, B., REJZNER, A., SZCEPANIAK, P., SZECÓWKA, A. (2013), *Profilaktyka społeczna i resocjalizacja w nurtach inkluzji. Doświadczenia. Uniwersytet Warszawski*

KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. (2002), *Život s deprivanty*. 1. vyd. Praha: Galén

- KÝR, A. (2005), *Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015*. Praha: GŘ VS ČR
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. (2003), *Mládež a delikvence: [možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže]*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál
- MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. (2005) *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 1. Praha: Portál
- MATOUŠEK, O. (2003), *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál
- MAŘÁDEK, V. (2005), *Vězeňství*. Ostrava: OU
- MIOVSKÝ, M. (2006), *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing
- MOTEJL, O. a kol. (2010), *Veřejný ochránce práv, Ombudsman*. Praha: Wolters Kluwer
- MOŽNÝ, I. (2006), *Rodina a společnost*. Praha: Slon
- NEDBÁLKOVÁ, K. (2006), *Spoutaná Rozkoš: sociální (re)produkce genderu a sexuality v ženské věznici*. Vyd. 1. Praha: Slon
- NETÍK, K., HÁJEK, S., NETÍKOVÁ, D. (1997), *Psychologie v právu: úvod do forenzní psychologie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck
- OCHRANA, F. (2013), *Metodologie sociálních věd*. Vyd. 1. Praha: Karolinum
- OCHRANA, F. (2012), *Methodology of science: an introduction*. 1st English ed. Prague: Karolinum
- Ročenka VS ČR 2008,
- SOCHŮREK, J. (2007), *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci
- Statistické údaje o mladistvých odsouzených ve Věznici Opava za rok 2008
- Směrnice EU (2008)
- STRAUSS, A.; CORBINOVÁ, J. (1999), *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Nakladatelství Albert
- SUCHÝ, O. (1991), *Dlouhodobé tresty odnětí svobody a jejich výkon*. Praha: Leges

ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ K. (2007), *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*.
Praha: Portál

ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D. (2010), *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Vyd. 1. Praha: Portál

ZÁKONY

Zákon 218/2003 Sb. o Odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

Zákon.č.257/2000 Sb. o Probační a mediační službě

Zákon č.555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky

Zákon č. 169/1999 Sb. o Výkonu trestu odnětí svobody

Zákon č. 293/1993 Sb. o Výkonu vazby

Zákon č. 341/2011 Sb. o Generální inspekci bezpečnostních sborů

Zákon č. 108/2006 Sb. o Sociálních službách

Zákon č. 3/2002 Sb. o Svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností.

Vyhláška MS č. 345/1999, kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody.

Vyhláška MS č. 109/1994, kterou se vydává Řád výkonu vazby.

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM

VAVREČKA, Rostislav. Aktuální trendy sociální práce s osobami ve výkonu trestu:
Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého, Cyrilometodějská teologická fakulta,
2015. Vedoucí diplomové práce: Michal Umlauf

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výzkumný soubor respondentů	52
Tabulka 2: Statistické charakteristiky	54

SEZNAM PŘÍLOH

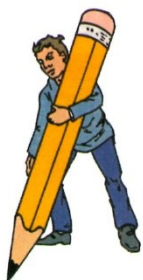
Příloha 1: Obrazová příloha z věznice Kynšperk nad Ohří. Jde o ukázkou časopisu Katráček, do kterého přispívají jak odsouzení tak i vychovatelé.....	96
Příloha 2: Poučení při přijetí odsouzeného do výkonu trestu.....	101
Příloha 3: Žádost o milost Kanceláři prezidenta republiky a její zamítnutí.....	105
Příloha 4: Spolupráce s Probační a mediační službou a náležitosti k žádosti o podmíněčné propuštění z výkonu trestu.....	107
Příloha 5: Žádost o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.....	109
Příloha 6: Seznam osobních a povolených věcí, které může mít odsouzený u sebe.....	110
Příloha 7: Potvrzení o mzdě odsouzeného.....	112

Příloha 1: Obrazová příloha z věznice Kynšperk nad Ohří. Jde o ukázkou časopisu Katráček, do kterého přispívají jak odsouzení tak i vychovatelé.

Všichni jednou půjdeme domů. Jen to vydržet.

V tomto čísle najdete:

1. Modeláři z Horního Slavkova
2. Soutěž Picasso – prezentace děl
3. Hnědé nadělení
4. Omluva čtenářů
5. Ještě jednou Coca-Cola
6. Proč je nebezpečné kombinovat marihuanu a alkohol
7. Jaká je stupnice IQ
8. Pro dobrou náladu

Víte že . . .

Modeláři z Horního Slavkova

V jednom z předešlých vydání Katráčku jsme přinesli informaci o kroužku historie, jehož pilířem a současně základním kamenem je spolupráce naší věznice se sokolovským muzeem. Pracovní náplň činnosti kroužku přináší odsouzeným vítanou možnost seberealizace, když převáděním historických materiálů do elektronické podoby přispívají k zachování, a s postupem času jistě i k navýšení, kulturních hodnot nejrozmanitějších němých svědků časů dávno minulých. Z druhé strany jsou pracovníci muzea zase vděční za kvalitní pomoc při práci, která svým objemem přesahuje jejich vlastní kapacity.

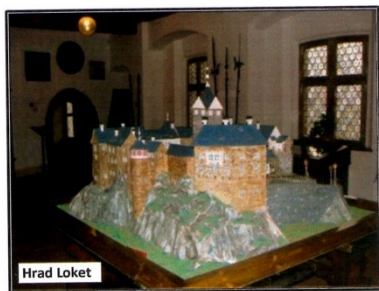
Zámek Sokolov

Kreativitou v tomto směru se však může pochlubit nejenom naše věznice, plachty pěkně napnuté mají i naši slavkovští kolegové. Analogií našeho kroužku historie je tamní aktivita programu zacházení, jejíž náplň sice není tvořena prací s počítačovým vybavením tak jako u nás (v tom by se snad omluvitelným trochu nekritickým pohledem dala považovat naše věznice za exkluzivní), rozhodně však nemůžeme hovořit o nějaké podřadnosti práce slavkovských „historiků“. Vytvářejí totiž papírové modely západočeských hradů a zámků, a tak určitě co do naplnění nezaplaceného pocitu z dobře vykonané práce si jejich aktivita v ničem nezadá s tou naší. Jejich výtvoř se mohou pyšnit precizností provedení té nejvyšší kvality, rukodělnou mravenčí prací dovedenou k dokonalosti. Modely jsou až fantasticky propracovány do těch nejmenších detailů, není tedy divu, že např. o maketu loketského hradu projevil zájem ředitel jeho reálné předlohy za účelem výstavy k potěše očí návštěvníků. Od předání modelu loketského hradu byl už jen krůček k navázání úzké spolupráce se slavkovskou věznicí, jejímž výsledkem bylo umožnění bezplatné návštěvy hradu čtyřem odsouzeným v doprovodu zaměstnanců věznice v rámci extramurální aktivity.

Slavkovští vězni ovšem neusnuli na vavřínech a pod jejich rukama se po stovkách hodin trpělivé práce zrodilo další historické dílo, tentokrát v podobě rozlehlého areálu státního hradu a zámku Bečov. Jeho papírový model je nyní součástí zámeckého interiéru.

Kolegům přejeme mnoho úspěchů v jejich další tvůrčí činnosti a necháme se překvapit, co vznikne zase příště.

(Napsal Hombre, sestavil Bali)

Hrad Loket

Bečov nad Teplou

Soutěž

Picasso 2010

Výtvarná soutěž ve Věznici Kynšperk nad Ohří

Jsm rádi, že soutěž Picasso má své účastníky, kteří odevzdávají svá díla prostřednictvím svých kmenových vychovatelů. Sešlo se nám pár děl a některé z nich nyní prezentujeme. Účast sice zdaleka není nevýrazná, přesto bychom byli rádi, kdyby se do této soutěže zapojilo ještě více odsouzených. Soutěž bude ukončena dne 31. srpna 2010.

Příspěvky do soutěže odevzdávejte prostřednictvím svých kmenových vychovatelů k rukám spec. pedagoga Mgr. Bc. Škalouda (SPP budovy č. 054, budova D). Nezapomeňte svá díla podepsat, aby vaše autorství bylo nezpochybnitelné. Věříme, že v konečné fázi soutěže bude z čeho vybírat a tudíž i co posuzovat.

Prezentace některých děl, které byly dosud odevzdány do soutěže Picasso.

Doležel Luboš D2

Dalibor Svěrák B3 - Marilyn Monroe

Zdeněk Barvínek B2

Tomáš Dáňa C2 - Netvor z podsvětí

Michal Moudrý C2 - VO

Lubomír Baumann C2- Ostravak

Vladislav Bestandig C2

(Kompozici sestavil Bali)

Hnědé nadělení (aneb... zase se někdo pokakal)

(Varování – článek není určen jako pohodové čtení při jídle)

Popravdě řečeno, hodně dlouho jsem se rozhodoval, zdali se mám do psaní následujících řádek vůbec pouštět. Jednak téma samo o sobě by se na první pohled mohlo zdát poněkud bokem od běžně i méně běžně rozebíraných v tisku, jednak si uvědomuji, že to není poprvé, kdy na něco podobného na stránkách našeho občasníku narážím. Jímá mne tedy velice silné podezření, že by tato má nekonvenčnost mohla svádět k nařčení mé osoby z koprofilie (záliba v exkrementech), ovšem i kdyby tomu tak doopravdy bylo, trochu mě uklidňuje to, co jsem kdysi ve svých pubertálních letech četl v publikacích typu „Očima sexuologa“ – že totiž přinejmenším latentní úchylkou „trpí“ 99 procent lidské populace. Přestože u sebe určitou kombinaci úchylek pozoruji, koprofilie mezi ně nepatří, a prohlašuji, že za mým v pořadí již druhým zamyšlením nad kulturou vyměšování rozhodně nestojí ukojení nějakých mých zvrácených choutek, ale naopak pocit neporozumění a nesmírného rozčarování, když během několika málo měsíců se povedlo dvěma individuům zaneřadit chodby mého domovského oddílu svými střežními exkrementy.

V obou případech došlo k smradlavému incidentu v pozdních nočních hodinách, přičemž první případ byl natolik zářející a odstrašující, že ten druhý mě už ani tolik nerozházal (člověk holt si zvykne na všechno). V prvním případě začínala pachatelova stopa hned u jeho postele a stopař nemusel být pes, aby snadno zjistil její pokračování. S nezmenšenou intenzitou, bez sebemenšího přerušení se jako gigantický jedovatý had vinula dobrými šedesáti metry ústavní chodby, aby hotovou smrtí explodovala na záchodcích, které zůstaly po nočním návštěvníkovi jako čerstvě vymalovány. Perverzní malíř ovšem nemaloval štětkou, vzal to jakoby požární hadicí razantně pěkně od podlahy; hnědé bylo všechno – zdi, dveře, podezdívka pisoárů, pisoáry samotné. Jejich odpady byly beznadějně zablokovány tou mazlavou, jemně hrudkovitou hmotou. První dojem každého nedobrovolného svědka byl ten, že to přece nemůže být dílo jednoho člověka. Uvěřit nás přinutila jen iluzorní představa případných kompliců.

Oproti tomu nebyl druhý případ ani zdaleka tak kataklyzmatický, jednalo se pouze o několik jakoby z roztržitosti poztrácených fragmentů, nicméně nechvalnou popularitu jim dodala skutečnost, že svědkem jejich „ztrácení“ byl přímo jeden z příslušníků VS ČR. Ten se pak také okamžitě jal zajišťovat asanační práce, když ve tři ráno musel rozhlasem probudit z hlubokého spánku oddílového dispečera. Ten nám pak ráno mohl vyprávět, jak si nejprve v duchu říkal, co se mu to zdá za divný sen, když ještě v polospánku jeho mozek zaregistroval rozhlasové volání

„Dispečer ke katru!!“. Právě tam se totiž mimořádná událost stala.

Spíše než nad samotnými fakty popsaných spontánních defekací bych se rád trochu zamyslel nad jejich příčinami. Pakliže jsem byl jejich nedobrovolným svědkem a znám jejich pachatele, tak jak je můžu během několika měsíců společně strávených na několika málo stech čtverečních metrech poznat, neobstojí u mne jakýsi vyvíňovací argument, že „to se přece může stát každému“. U obou pachatelů se jedná o osoby extrémně asociální, bez základních hygienických návyků, navíc jsou pravděpodobně ideálními adepty na hospitalizaci v psychiatrické léčebně pro své obsedantní syndromy. Mají totiž utkvělou, ničím nepodloženou představu, že toho musí za každou cenu sníst co nejvíce, bez ohledu na to, o jak kvalitní potraviny jde (mám podezření, že by to ani nemusely být nutně potraviny). Mohu se pouze dohadovat, co jim běží v hlavách, snad jsou přesvědčeni, že každé jídlo je jejich poslední, snad je jejich posedlost jídlem genetickým pozůstatkem z archaických dob, kdy ve smečce přežil jen ten, kdo si bezohledně urval nejvíce. Konkrétně u našich pachatelů by to celkem logicky korespondovalo právě s absencí hygienických návyků, neboť ty svým způsobem kopírují míru civilizovanosti. Domnívám se, že jen člověka-zvíře může napadnout sníst na posezení tři půlkilové kostky sádla (případ č. 1), nebo si schovávat ve skříňce napěchovanou igelitku chlebů, v jednodílnou hmotu stmelенých masivní plísni, nepochybně za účelem další konzumace (případ č. 2). Plesnivě chleby sice asi nebyly bezprostřední příčinou nočního posrání, ovšem obrázek si tím o životním stylu pachatele uděláme. Sádlových orgií občerství jsem byl očitedním svědkem.

Samozřejmě vidím dál než na nejbližší sousední články řetězu příčinných souvislostí, a tak nakonec oba původci páchnoucího nadělení z terče mé kritiky uniknou. Předpokládám, že to neudělali schválně ve smyslu sabotáže nebo provokace, nezbyvá mi tedy nic jiného, než akceptovat jejich nechvalyhodné chování jako jednu z negativních rolí na vesmírném pódiu, nezbytnou pro možnost srovnání a uvědomění si, co je normální a co ne. Ve skutečnosti pak ovšem musím oba pokakány politovat; je smutné, že jim nebylo přisouzeno vychování alespoň natolik civilizované, aby mohlo být bez větších výhrad přiřaditelné ke kultuře člověka žijícího v 21. století. Byl bych velice nerad, aby můj článek vyzněl jako „Mně se to stát nemůže“, životní zkušenosti mě totiž poučily, že rezolutní popření existence něčeho je zpravidla roznětkou k tomu, abychom se v nejbližší době přesvědčili o opaku, a to často za dramatických okolností. Řekl bych ale, že samotný mechanismus lidského organismu je koncipován tak, aby byla minimalizována pravděpodobnost takových mimořádných událostí, pokud tedy funguje správně. Neudržení stolice je pak jasnou známkou toho, že je někde něco špatně, v případě našich dvou odsouzených je vliv faktoru závadné životosprávy evidentní. Odmyslím-li si medicínální složku popsaných případů, tak pakliže nechci hledat příčiny jejich závadného chování někde mezi metafyzickými pojmy (mj. boží mlýny trestající nenažranost), nalézám ji zcela určitě v nedostatečích ve výchově, neboť nápad strkat si výkaly plnými hrstmi do kapes považují s postavením moderního člověka na vrcholku vývojové pyramidy za zcela neslučitelný. V prvním z mnou popisovaných případů se totiž tak doopravdy stalo. Zřejmě někde v hloubi temných zákoutí podvědomí pachatelova mozku bezděčně problyškla svérázná forma vychytralosti, která alespoň zmenšit viditelné množství svého provinění. Přesto jsem si jist, že se anatomicky jednalo o člověka. Buďto jsme tedy byli svědky projevu počínající lidské dekadence, v tom případě nám buďte božové milostivi, nebo se jednalo pouze o zbloudilý šíp dohasínajícího primitivismu, jehož postupnou metamorfózou se lidstvo prodralo tím nejhorším úsekem v močálu morálního bahna.

Všem přeji hezký den a těm, kteří neuposlechli mé úvodní varování, dobrou chuť, pokud právě obědváte. Hlavně se nepo...!!

(Napsal Hombre, autorem tématické ilustrace je Tomáš Marvánek – D2)

Odsouzený má právo na zdravotní péči v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem; přijímat a na svůj náklad odesílat korespondenci; přijímat návštěvy blízkých osob na dobu celkem 3 hodiny během jednoho kalendářního měsíce a dvakrát ročně přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg; objednat si na svůj náklad knihy, denní tisk, časopisy a věci potřebné k vedení běžné korespondence které mohou odsouzenému zaslat též jeho příbuzní nebo jiné osoby, přičemž se v takovém případě na jejich zaslání nevztahuje omezení uvedené v zákoně; půjčovat si společenské hry a nakupovat v prodejně věznice potraviny a věci osobní potřeby z těch peněžních prostředků, s nimiž může volně disponovat; pokud byly odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí. Nesouhlasí-li odsouzený s přijetím peněz, peníze se vrátí odesílateli na náklady odsouzeného.

V odůvodněných případech se odsouzenému, po splnění podmínek stanovených v ŘVT, umožní použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou. Odsouzenému se zajišťuje právo na poskytování duchovních a dalších služeb sledujících humanitární cíle v rozsahu vyplývajícím ze zvláštních právních předpisů. Odsouzení se mohou podílet na řešení otázek souvisejících s jejich životem ve věznici předkládáním návrhů a připomínek zaměstnancům Vězeňské služby.

K uplatnění svých práv a oprávněných zájmů může odsouzený adresovat stížnosti a žádosti jak státním orgánům České republiky, tak mezinárodním orgánům a organizacím, které jsou na celosvětové i evropské úrovni považovány za součást procesu získávání a prošetřování informací o porušování lidských práv; žádat o rozmluvu s ředitelem věznice, státním zástupcem, který provádí dozor nad výkonem trestu, soudcem nebo orgánem, který provádí kontrolu věznice; odsouzený má právo na poskytování právní pomoci advokátem, jenž má oprávnění v mezích svého zmocnění vést s odsouzeným korespondenci a hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby.

Odsouzený cizinec má dále právo obracet se na diplomatickou misi a konzulární úřad státu, jehož je státním občanem, na přijetí konzulární návštěvy a podat žádost o předání k výkonu trestu do státu, jehož je státním občanem, pokud takový postup umožňuje mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. Uprchlíci a osoby bez státního občanství mají právo obracet se na diplomatickou misi státu pověřeného chránit jejich zájmy nebo na mezinárodní organizace, jejichž posláním je tyto zájmy chránit. Odsouzený cizinec je o svých právech a povinnostech podle zákona, ŘVT a vnitřního řádu poučen v mateřském jazyce nebo v jazyce, jemuž rozumí.

Mladistvý odsouzený se zařazuje k výkonu trestního opatření odnětí svobody do věznice, která se zaměří především na jeho výchovu a zabezpečení přípravy na budoucí povolání. Při výkonu trestního opatření mladistvých se přihlíží k jejich psychickým, fyziologickým a věkovým zvláštěm a stanovením obsahu programu zacházení s mladistvým se vždy sleduje zabezpečení jeho pracovní kvalifikace a samostatný způsob života. K formě a obsahu přípravy mladistvého na budoucí povolání věznice požádá o vyjádření zákonného zástupce, pokud s mladistvým ve výkonu trestu udržuje styk a příslušný orgán sociálně právní ochrany dětí.

Pro mladistvého je účast na stanovené formě vzdělávání a dalších aktivitách programu zacházení povinná; po dobu výuky se mladistvý nezařazuje do práce a jeho vzdělávání se uskutečňuje formou denního studia.

Vedle výše uvedených práv může mladistvý přijímat návštěvy na dobu 5 hodin během jednoho kalendářního měsíce a přijmout návštěvu zaměstnance okresního úřadu pověřeného zajišťováním sociálně právní ochrany dětí, se kterým může hovořit bez přítomnosti třetí osoby; balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg může přijmout čtyřikrát ročně.

Omezení a zbavení některých práv a svobod

Po dobu výkonu trestu jsou odsouzení povinni podrobit se omezením některých práv a svobod, jejichž výkon by byl v rozporu s účelem výkonu trestu nebo která nemohou být vzhledem k výkonu trestu uplatněna. Jde o omezení práva a svobody na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, svobodu pohybu a pobytu, zachování listovního tajemství a tajemství jiných písemností, záznamů a zpráv a právo svobodné volby povolání.

Po dobu výkonu trestu odsouzeným nepřísluší právo na stávku, výkon práva sdružovat se ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích, zakládat odborové organizace a výkon práva sdružovat se v nich, právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, právo svobodné volby lékaře a zdravotnického zařízení. Odsouzení nemohou ve výkonu trestu zakládat politické strany nebo politická hnutí, vykonávat právo sdružovat se v nich a nemohou vykonávat volené a jiné veřejné funkce.

O omezeních, jež budou uplatněna vůči odsouzenému ve výkonu trestu, proti němuž je vedeno trestní stíhání, a jsou-li splněny důvody vazby, rozhoduje soud podle zvláštního zákona.

Základní povinnosti odsouzených

- Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň; plnit pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby,
- pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce,
- v prostorách věznice a v osobních věcech udržovat pořádek a čistotu odpovídající hygienickým normám; vykonávat úklidové práce a výpomocné práce potřebné k zajištění každodenního provozu věznice bez nároku na pracovní odměnu,
- plnit úkoly vyplývající z programu zacházení; šetrně zacházet se svěřenými věcmi, dbát o čistotu a udržování poskytnutého oděvu a dalších výstrojních součástí a tyto udržovat ve stavu způsobilém k užívání; vlastní sportovní oděv a sportovní obuv používat pouze při tělovýchovných a sportovních aktivitách,
- nepoškozovat cizí majetek; dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, ve styku se zaměstnancem Vězeňské služby, zaměstnancem státního orgánu nebo jiným občanem zdravit způsobem užívaným v běžném společenském styku, oslovovat je slovy „pane“ nebo „paní“ s připojením funkce nebo příjmení, jsou-li mu známy, a vykat jim, chovat se slušně též k ostatním odsouzeným a oslovovat je způsobem užívaným v běžném společenském styku; během osmihodinové doby ke spánku dodržovat noční klid a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu,
- dodržovat opatření a pokyny k zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany; podrobit se osobní prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe neměl věc, kterou by narušoval účel výkonu trestu; umožnit zaměstnancům VS kontrolu svých osobních věcí,
- podrobit se preventivní vstupní, periodické, mimořádné a výstupní lékařské prohlídce v rozsahu určeném lékařem nebo zvláštním právním předpisem, včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření a očkování, a opatřením stanoveným orgány hygienické služby; strpět úkony, které souvisejí s jeho identifikací a podrobit se úkonům nezbytným pro zpracování komplexní zprávy,
- neprodleně oznámit zaměstnanci Vězeňské služby onemocnění, úraz nebo zranění, okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spoluodsouzeným nebo věznicí, pokud se o nich dozví nebo je zjistil; podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů ve věznici,

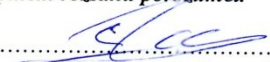
- dodržovat zásady hygieny; odevzdat do úschovy věznice věci, jejichž držení s ohledem na jejich cenu, množství nebo způsob používání je zakázáno nebo je v rozporu s účelem výkonu trestu,
- uhradit náklady zdravotní péče provedené v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění nebo ze státního rozpočtu nad rámec mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána,
- hradit náklady výkonu trestu a nahradit zvýšené náklady střežení a náklady na dopravu a předvedení do zdravotnického zařízení vynaložené Vězeňskou službou, jestliže si úmyslně způsobil nebo jinému úmyslně umožnil způsobil mu újmu na zdraví anebo se opakovaně dopustil porušování léčebného režimu, zneužil zdravotní péče předstíráním poruchy zdraví, nebo z vlastního rozhodnutí se nepodrobil lékařskému zákroku, ke kterému dal předchozí souhlas, nebo o který žádal,
- v případě, že je evidován jako uchazeč o zaměstnání na úřadě práce, je povinen tomuto úřadu oznámit nástup výkonu trestu; dbát na dodržování práv ostatních odsouzených a v případě, že se dozví o jejich porušování, neprodleně informovat zaměstnance Vězeňské služby nebo přímo ředitele věznice,
- oznámit neprodleně věznici skutečnost, že je poživitelem důchodu, výsluhového příspěvku, příspěvku za službu nebo má příjem podléhající dani z příjmu.

Odsouzenému je dále zakázáno.

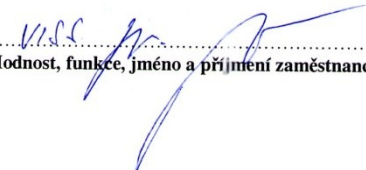
- Navazovat styky s jinými osobami v rozporu se zákonem nebo s pokynem vydaným na základě zákona; vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky; vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo škodit na zdraví,
- mít u sebe peníze v případě, že je ve věznici zaveden bezhotovostní platební styk; hrát hry o peníze, věci, služby nebo jiné úkony; účastnit se loterií a jiných podobných her; tetovat sebe nebo jinou osobu anebo nechat se tetovat; předstírat poruchu zdraví nebo se úmyslně poškozovat na zdraví,
- bez souhlasu Vězeňské služby prodávat, směňovat a darovat věci, které má v držení ve věznici; při návštěvách odevzdávat nebo přijímat peníze, dopisy nebo jiné věci, s výjimkou věcí povolených ředitelem věznice nebo jím pověřeného zaměstnance Vězeňské služby,
- kouřit v místech, kde je to vzhledem k možnému ohrožení zdraví nekuřáků nebo z protipožárních důvodů ředitelem věznice zakázáno.

Vůči odsouzenému, který neoprávněně odmítá plnit své povinnosti a k nápravě nestačí výzva nebo napomenutí, užije Vězeňská služba v nezbytném rozsahu prostředky povolené zákonem.

Stvrzuji svým podpisem, že jsem byl o právech a povinnostech odsouzeného podle zákona, ŘVT a vnitřního řádu poučen v mateřském jazyce nebo v jazyce, kterému rozumím a že jsem tomuto poučení v plném rozsahu porozuměl.

.....

 Jméno, příjmení odsouzeného

Poučení provedl

.....

 Hodnost, funkce, jméno a příjmení zaměstnance VS

Příloha 3: Žádost o milost Kanceláři prezidenta republiky a její zamítnutí.

Kancelář prezidenta republiky
Vedoucí Kanceláře prezidenta republiky

V Praze dne 7. prosince 2009
Č. j.: KPR 8676/2009

potvrzujeme příjem Vašeho dopisu, kterým jste se obrátil na prezidenta republiky pana Václava Klause se žádostí o milost.

Ubezpečujeme Vás, že pan prezident se zabývá všemi podanými žádostmi o milost osobně.

S pozdravem

PhDr. Ing. Jiří Weigl, CSc.

Věznice Kynšperk nad Ohří
P. O. Box 10
357 51 Kynšperk nad Ohří

119 08 Praha - Hrad, Česká republika
tel.: +420 224 371 111, fax: +420 224 373 300

Kancelář prezidenta republiky
Vedoucí Kanceláře prezidenta republiky

V Praze dne **23** . února 2010
Č. j.: KPR 8676/2009

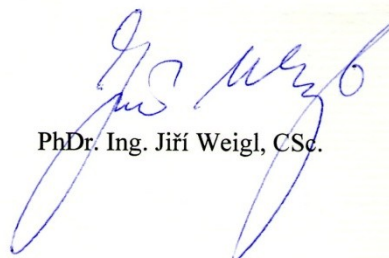
pane Spurne,

Jsem pověřen Vás informovat, že prezident republiky pan Václav Klaus se osobně zabýval Vaší žádostí o milost, kterou Kancelář prezidenta republiky obdržela dne 4. prosince 2009. Pan prezident po pečlivém zvážení neshledal dostatečné důvody k udělení milosti.

Institut milosti je svou povahou výjimečný a prezident republiky jím nepřezkoumává ani neposuzuje postupy a rozhodnutí nezávislých orgánů v trestním řízení, nýbrž jen bere ohled na takové závažné okolnosti, které se v jednotlivém případě mohou vymykat možnostem řešení, které jsou dány soudům podle platných právních předpisů.

Pevně věřím, že najdete dostatek sil k vyrovnání se s jistě složitou životní situací.

S pozdravem

PhDr. Ing. Jiří Weigl, CSc.

Věznice Kynšperk nad Ohří
P. O. Box 10
357 51 Kynšperk nad Ohří

119 08 Praha - Hrad, Česká republika
tel.: +420 224 371 111, fax: +420 224 373 300

Příloha 4: Spolupráce s Probační a mediační službou a náležitosti k žádosti o podmíněčné propuštění z výkonu trestu.

Cheb

Lidická 2
350 02 Cheb
734 362 919, 354 673 305
phynek@pms.justice.cz

V Chebu dne 26.5.2010

Věznice Kynšperk nad Ohří
Zlatá 52
P.O.Box 10
357 51 Kynšperk nad Ohří

Sdělení o přijetí podnětu ke spolupráci s PMS

Vážený pane,
Středisko Probační a mediační služby v Chebu Vám oznamuje, že dne 26.05.2010 přijalo Váš písemný podnět k zahájení spolupráce s PMS. Váš případ je veden pod spisovou značkou 3PM 125/2010 - 407.

Nejbližší termín jednání ve Věznici Kynšperk nad Ohří je stanoven na 17.06.2010.

Na jednání se připravte a vezměte s sebou potřebné písemnosti – rozsudky, usnesení, výplatní pásky, potvrzení o zaměstnání, bydlení, korespondenci s poškozeným apod.

S pozdravem

Bc. Petr Hynek
asistent PMS

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR
Středisko Cheb
Lidická 2, 350 02 Cheb
Česká republika

Probační a mediační služba ČR

Žádost o PP

Co vyžaduje OS - Sokolov

Náležitosti písemných potvrzení nutných k plynulému projednání podmíněného propuštění (Nutno odeslat společně se žádostí o podmíněné propuštění)

a) Náležitosti potvrzení zaměstnavatele

- přesné označení zaměstnavatele (sídlo, forma právnické osoby – s.r.o., a.s., atd. IČO)
- uvedení, zda se jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou či určitou
- časový údaj o jakou dobu nabídka pro odsouzeného trvá
- zda bude sjednána zkušební doba a na jakou dobu
- den nástupu do zaměstnání
- místo výkonu práce
- druh práce
- výše příjmu
- vyjádření, zda odsouzený byl již u tohoto zaměstnavatele zaměstnán, pokud ano jeho stručné pracovní hodnocení
- na základě jaké skutečnosti zaměstnavatel odsouzeného kontaktoval a přislíbil mu zaměstnání
- vyjádření zaměstnavatele ohledně srozumění, že budoucí zaměstnanec

byl odsouzen za páchání trestné činnosti

V případě, že výkonu pracovní činnosti je nutné zvláštní oprávnění (např. řidičské oprávnění), kopie listiny osvědčující způsobilost odsouzeného vykonávat tuto činnost.

Pokud odsouzený nemá možnost získat zaměstnání, může o spolupráci požádat příslušný úřad práce či případně příslušné středisko probační a mediační služby, které by mohlo poskytnout spolupráci za účelem zajištění trvalého legálního zdroje příjmů v případě podmíněného propuštění odsouzeného.

b) Náležitosti potvrzení o bydlení

- písemné vyjádření osoby, která fakticky využívá předmětnou nemovitost ohledně souhlasu s tím, že odsouzený bude v případě podmíněného propuštění bydlet s touto osobou ve společné domácnosti, aby nebylo nutné ověřovat zpětně tyto informace, je možné ověřit pravost podpisu osoby podávající toto prohlášení na jakémkoliv městském či obecním úřadě nebo u notáře
- předmětnou listinu (nájemní smlouva, výpis z katastru nemovitostí, podnájemní smlouva, apod.) která osvědčí, že osoba dávající příslib k bydlení, užívá

předmětnou nemovitost legálně. V případě nájemného či podnájemného doložit potvrzení subjektu – vlastníka, že neprobíhá řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu či řízení o vyklizení z předmětné nemovitosti.

c) Potvrzení o odstranění škodlivého následku vzniklého trestnou činností

- zejména u osob, které vykonávají trest v souvislosti s majetkovou trestnou činností je nutné, aby tyto osoby doložily alespoň částečnou úhradu vzniklé škody, přiměřenou majetkovým poměrům odsouzeného či uvedly důvod, z jakého důvodu škoda nemohla být hrazena. Důvod nehrazení je nutné prokázat např. výpisem z ekonomického oddělení ve výkonu trestu., ze kterého bude vyplývat, že jsou spláceny přednostní pohledávky a s ohledem na výši příjmu odsouzeného ve VT není možné hradit další škodu. Obdobně je nutné prokázat i úhradu dlužného výživného u odsouzených, kteří vykonávají trest ze spáchání trestného činu zanedbání povinné výživy dle § 213 tr. zákona.

Příloha 5: Žádost o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Okresnímu soudu v Sokolově
K.H. Borovského 57
357 52 Sokolov

Žádost o podmíněné propuštění z výkonu trestu na svobodu

Vážený soude,

za použití §88, odst. 1, písm. a) tr. řádu využívám své zákonem dané možnosti a žádám místně příslušný Okresní soud v Sokolově o projednání mé žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

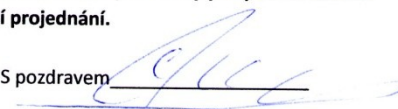
Trest odnětí svobody vykonávám ve Věznici Kynšperk nad Ohří od 3. září 2009, zákonem stanovenou **podmínku vykonání poloviny trestu splňuji dne 2. srpna 2010**. Během celého výkonu trestu jsem se choval v rámci respektování řádů určených pro výkon trestu odnětí svobody, aktivně jsem se zapojoval do činností v souladu s programem zacházení, získal jsem několik kázeňských odměn a nebyl jsem kázeňsky trestán. Ve věznici jsem pracovní zařazen na pracovišti kuchyně. Dá se tedy říct, že svým chováním a plněním povinností i nad stanovený rámec **prokazují ve výkonu trestu polepšení**, a je zcela **reálné ode mne očekávat, že v budoucnu povedu řádný život**. K úspěšné resocializaci po případném propuštění na svobodu mi budou nápomocni i moji blízcí, s kterými jsem byl v kontaktu po celou dobu výkonu trestu, zejména se svojí přítelkyní, rodiči a dětmi. Tito mne při povolených návštěvách ve věznici pravidelně navštěvovali, kromě toho se mnou vedli čilý korespondenční styk. Celkově mě tedy v tak kritické životní situaci, jakou VTOS jistě je, maximálně psychicky i materiálně podporovali, je tedy nabíledni, že jejich podporu mohu s jistotou očekávat i po mém propuštění na svobodu. **Mám zajištěné bydlení a disponuji příslibem zaměstnání mé osoby.**

Pominu-li na okamžik vlastní niterné přesvědčení o nesprávnosti svého trestního jednání v minulosti, stále ještě zůstává velice výrazná traumatizující zkušenost samotného výkonu trestu, která by sama mohla být dostatečným důvodem, abych nyní mohl místopřísežně prohlásit, že ji již nikdy nechci opakovat. Rád příslibím, že můj zájem vést řádný život a nedopouštět se žádné trestné činnosti je naprosto upřímný a definitivní.

Z výše uvedeného vyplývá, že splňuji všechny zákonem stanovené podmínky pro podání žádosti o PP z VTOS, a prosím tedy Okresní soud v Sokolově o její projednání.

Mnohokrát děkuji.

S pozdravem

V Kynšperku nad Ohří, dne 28. 7. 2010

Příloha 7: Potvrzení o mzdě odsouzeného.

		STAV KONT:		K+S kapesné+soc	
	0	Z na zdr.pěči	241.0	U úložné	107.0
		R rezervováno	0.0	O úschova	2.0
	167	E na pohledávky	0.0	C cestovné	500.0
dnů odpracováno	16	výživné	0	15.06 U/Rozuctovani	87.0
dnů absence	0	NVT z prac.odm.	1357	15.06 K/Rozuctovani	848.0
dnů NVT	31	pohledávky VS	0	07.06 Z/dopl.zdr.esk	-30.0
základní mzda	4500	pohledávky ost.	1951	19.05 O/nakup	-1.0
příplatky	268	kapesné social.	0	19.05 K/nakup	-181.0
přesčasy	0	kapesné celkem	848		
náhrada za úraz	0	kapesné odměna	0		
odm.káz+ostatní	0	kapesné trest	0		
pojistné soc.	310	úložné	87		
pojistné zdr.	215	odměna vazba	0		
daň po slevě	0	neuhraz.reg.pop	0		
zúčtování daně	-0	neuhraz.NVT	0		
nemocenská	0	pohled. VS stav	0		
čistá odměna	4243	pohled.ost.stav	330028		
PŘIJATO DO ÚSCHOVY:		POUŽITO Z REZERVOVANÝCH			
R rezervováno	0.0	úhrada NVT	0.0		
		E pohledávky	0.0		
		O úschova	0.0		
O úschova	0.0	POUŽITO Z KONTA E:			
C cestovné	0.0	sraženo	0.0		
celkem	0.0	O vráceno	0.0		